

KALLELSE

Nämnd Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid 2017-03-15 (onsdag) Klockan 08:00

Plats Sunnanö, kommunkontoret, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
08:00	1	Information	KSAU
08:15	2	Överläggning, aktuella mark- och planfrågor 2017	Tomas Bendiksen Charlotte Köhler Jonas Svensson Annila Bexelius
08.45	3	Kommunikationspolicy för Östhammars kommun, antagande	Lucia Bender
09.30	4	Redovisning intern kontrollplan 2016, samtliga förvaltningar	
09.45	5	Synpunkter inom tidig dialog för Havsplan Bottniska viken	Camilla Andersson Marie Berggren
	6	Remiss av Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)	Marie Berggren
	7	Beslut om folkomröstning gällande slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun	
	8	Utseende av juridiskt ombud i prövningen av SKB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (slutförvaret)	Marie Berggren
	9	Yrkanden från Östhammars kommun om åtgärder för 2+1-väg på väg 288, sträckan Gimo-Börstil	Marie Berggren
	10	Dannemora Mineral, information	Marie Berggren
11.00	11	Kommunalt borgensåtagande för lån till Östhammar vatten AB	Annila Bexelius Fredrik Hübinette Fredrik Borgelin

12	Arvoden till styrelsemedlemmar i Östhammar Vatten AB	Annila Bexelius
13	Kapitalisering av Östhammar Vatten AB	Annila Bexelius Fredrik Hübinette Fredrik Borgelin
14	Ersättning för betydande extraordinära kostnader för evakueringsplatser, överklagande till förvaltningsrätten	
15	Budget 2018, flerårsplan 2019-2021	Gunilla Jansson
16	Medborgarlöfte 2017 för Östhammars kommun	

Sekreterare Kersti Ingemarsson

Ordförande Jacob Spangenberg (C)

1

Dnr KS-2017-1

Dpl 904

Information

Kommunstyrelsens arbetsutskott informerar.

Arbetsutskottets beslut

2

Dnr KS-2017-16

Dpl 904

Överläggning, aktuella mark- och planfrågor 2017

Bygg- och miljönämndens ordförande, bygg- och miljöchef, tekniska utskottets ordförande samt teknisk chef inbjuds till arbetsutskottet för informationsutbyte och diskussion angående aktuella frågor.

Arbetsutskottets beslut

3 Dnr KS-2017-2 Dpl 003

Kommunikationspolicy för Östhammars kommun, antagande

Handling A

Marknads- och kommunikationsenheten har tagit fram ett förslag till en ny kommunikationspolicy för Östhammars kommun. Denna policy anger ett antal huvudregler och riktlinjer för all information och kommunikation som kommunen gör. Dokumentet ersätter Policyn för informationsverksamheten med dnr 2007KS235.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att remittera reviderad kommunikationspolicy till samtliga förvaltningar.

Eventuella synpunkter på policyn ska skickas till kommunstyrelsen senast 2017-02-10.

Kommunikationschef Lucia Bender föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2017-01-10

Ärendet lämnas för fortsatt beredning, utifrån förda diskussioner.

Kommunikationspolicyn lämnas till kommunfullmäktige 2017-04-25 för antagande.

_____

Ny version av kommunikationspolicy föreligger.

Kommunikationschef Lucia Bender föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

Reviderad kommunikationspolicy remitteras till samtliga förvaltningar.

Remissvar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2017-02-28.

_____

Marknad- och kommunikationsenheten har nu sammanställt förvaltningarnas remissvar på tidigare utskickat förslag på ny kommunikationspolicy. Sammanställningen bifogas.

Arbetsutskottets förslag

---

4 Dnr KS-2016-976 Dpl 003

Redovisning intern kontrollplan 2016, samtliga förvaltningar

Handling B

Kontrollrapporter från barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och tekniska utskottet föreligger.

Arbetsutskottets förslag

5	Dnr KS-2016-923	Dpl 900
	Dnr KS-2016-751	Dpl 901

Synpunkter inom tidig dialog för Havsplan Bottniska viken

Handling C¹⁻⁴

Östhammars kommun har från Havs- och vattenmyndigheten fått ett första utkast till havsplan för Bottniska viken, som ska gälla parallellt med kommunens ÖP och kommande kust-FÖP. Processen är en tidig dialog, lagstadgat samråd kommer genomföras höst vinter 2017/18. Kommunen får inom dialogen yttra oss till Länsstyrelsen, som samlat för fram kommunernas och regionens synpunkter. Östhammars kommun lämnar ytterligare synpunkter utöver de som sammanställts i ett PM av Länsstyrelsen från dialogmöte, där Östhammars kommun också deltog.

Arbetsutskottets förslag

6

Dnr KS-2017-94

Dpl 900

Remiss av Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)

2015 beslutade regeringen att tillsätta en kommission, i form av en parlamentarisk kommitté, för översyn av energipolitiken. Energikommissionens uppdrag är enligt direktivet att ta fram underlag för en bred överenskommelse om energipolitiken med särskilt fokus på förhållandena för elförsörjningen efter år 2025–2030.

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2017/01/sou-20172/>

Östhammars kommun är remissinstans och remissen ska besvaras senast 2017-04-19.

Arbetsutskottets förslag

7	Dnr KS-2017-245	Dpl 111
	Dnr KS-2016-435	Dpl 531

Beslut om folkomröstning gällande slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun

---

Handling E¹⁻³

Östhammars kommun har sedan 1995 följt frågan om att upprätta ett slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun.

På olika sätt och i olika konstellationer har kommunen arbetat med att bygga kunskap hos sig själva och bland medborgarna genom att ställa frågor, begära klargörande och kompletteringar.

För att ytterligare bredda beslutsunderlaget vill Östhammars kommun genomföra en folkomröstning i frågan.

Utgångspunkten är att resultatet från en folkomröstning ska vara en del av flera underlag (folkomröstningsresultatet, SSM och MMD yttrande till regeringen samt kommunens egna yttranden) och rådgivande för kommunfullmäktiges slutliga ställningstagande i frågan från regeringen gällande tillåtlighet (den sk veto-frågan).

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen

Att föreslå Kommunfullmäktige besluta enligt följande:

- Kommunfullmäktige beslutar att genomföra en rådgivande folkomröstning gällande slutförvar för använt kärnbränsle efter huvudförhandlingen i MMD
- Kommunfullmäktige beslutar att den exakta tidpunkten för folkomröstningen avgörs av tidpunkten för huvudförhandlingen i MMD och att beslut tas vid kommunfullmäktiges sammanträde 2017-06-13 om ovanstående är uppfyllt
- Frågeställningen i folkomröstningen ska vara

Tycker du att Östhammars kommun ska tillåta ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark?

- **Ja**
- **Nej**

Övriga formella beslut gällande folkomröstning tas i samband med att tidpunkt fastställs.

Arbetsutskottets förslag

8

Dnr KS-2017-219

Dpl 911

Utseende av juridiskt ombud i prövningen av SKB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (slutförvaret)

För närvarande pågår prövning av slutförvaret i mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, mål M 1333-11. Målet inleddes i mars 2011 när SKB lämnade in ansökan. Därefter har Östhammars kommun yttrat sig vid ett flertal tillfällen, både över miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och över ansökan i sak. Mark- och miljödomstolen planerar nu för huvudförhandling i målet. Då målet är mycket omfattande och komplext och det även under huvudförhandlingen kan uppkomma frågor av juridisk art att ta ställning till, exempelvis frågor rörande kommunens vetorätt, nya förslag till villkor och åtaganden samt övriga frågor som är svåra att helt förutse, är det lämpligt att kommunen företräds av juridiskt ombud i målet.

Advokaten Malin Wikström har arbetat med miljöprövningar av olika slag sedan år 2003 och har mycket processvana. Hon har bland annat varit huvudombud i prövningen av Stockholm Arlanda Airport som också var av mycket stor omfattning och komplexitet och med inslag av politiska dimensioner, inte minst då verksamheten tidigare varit föremål för tillåtlighetsprövning av regeringen. Flera dagar långa huvudförhandlingar genomfördes i både mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen. Vid förhandlingarna deltog ett stort antal aktörer, både kommuner och myndigheter samt privatpersoner.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår utse advokaten Malin Wikström, Front Advokater AB, att som juridiskt ombud representera Östhammars kommun i prövning av SKB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (slutförvaret).

Arbetsutskottets förslag

9

Dnr KS-2015-848

Dpl 440

Yrkanden från Östhammars kommun om åtgärder för 2+1-väg på väg 288, sträckan Gimo-Börstil

---

Väg 288 är Östhammars kommuns navelsträng in i storstadsregionen, Mälardalsregionen och Uppsala. Enbart Östhammars kommun saknar spårbunden trafik i länet. Vägen har uppgraderats till en 2+1 väg (100 km/h) från Uppsala till Alunda och på sträckan Alunda - Gimo är nu vägarbetena i full gång. De beräknas vara färdiga under 2017.

Väg 288 har en helt avgörande roll och styrka för kommunmedborgarnas rörlighet i regionen. Kommunen har arbetskraftsbrist i ett flertal yrken och på väg 288 sker ca 5000 pendlarrörelser per dag till och från Östhammars kommun. Stora företag för regionen (tex Sandvik Coromant AB, Vattenfall och Forsmark och ISS), Östhammars kommun samt hela besöksnäringen, framför allt sommartid i kustområdet, är exempel på arbetsmarknader inom räckhåll. SLU har sitt kustlab i kommunen. Akademiska sjukhuset i Uppsala är exempel på en stor mottagare av arbetskraft från kommunen. Kollektivtrafikförvaltningen gör gemensam satsning med regionen och kommunen för att öka kollektivtrafikresandet som är en förutsättning för en ökad takt på hållbar utveckling på kort som på lång sikt. En snabb, smidig och framtidsorienterad resväg för pendlare är en mycket viktig framgångsfaktor.

Tillgången till djuphamnar i Stockholm gör att Hargshamn ökar i betydelse för Mälardalsregionen men också för Stockholmsregionen nu och lång tid framöver. Men här finns också möjligheter till billigare boenden som gör det attraktivt att pendla om vägen är bra hela vägen.

I en region i expansion som region Uppsala är det nödvändigt att ha en bredd på såväl arbetsmarknad som boenden för att kunna tackla de utmaningar vi står inför i framtiden tillsammans. Snabba och funktionella samband är då avgörande. Väg 288 binder samman två expansiva orter (Alunda och Östhammar) i Östhammars kommun med Uppsala. Gimo som gymnasieort och med Sandvik Coromant AB är en ytterligare en ort på sträckan av betydelse.

Det pågår en prövning av en etablering av ett slutförvar för använt kärnbränsle i kommunen som även det kommer att behöva arbetskraft och kompetenser från många olika håll. Det slutförvar som redan idag finns i drift genererar en anmärkningsvärd mängd besökare årligen.

Östhammar kommuns Tillväxtstrategi pekar ut viktiga utvecklingsstrategier för tillväxt. Kontinuerlig befolkningsökning och en stark ambition att bli en del av Uppsala/Stockholmsregionen. Vi skruvar nu tydligt upp vår tillväxtambition och åtar oss att se till att det byggs 3000 nya bostäder i stråket från Alunda till Öregrund. För att detta ska lyckas måste vägen byggas om i hela sin sträckning från Gimo till Börstil, för att minska pendlings tiderna som beskrivs ovan.

Att INTE göra hela sträckningen på väg 288 mellan Uppsala-Östhammar till en 2+1-väg där så är möjligt på kvarvarande sträcka skulle vara mycket olyckligt för den expansiva region Uppsala.

- Östhammars kommun **yrkar** därför att Östhammars kommuns förslag om en 2+1-väg på sträckan Gimo-Börstil ska inarbetas i den nya länstransportplanen.
- Östhammars kommun **förutsätter** att region Uppsala tar ansvar för att avsätta de medel som behövs för att realisera en 2+1-lösning Gimo-Börstil i den nya länstransportplanen.
- I de delar av finansieringen för en 2+1-väg Gimo-Börstil, som inte täcks av nya samt redan idag avsatta medel i länstransportplaner, kan Östhammars kommun **tänka sig** att gå in i en diskussion om medfinansiering.

Arbetsutskottets förslag

10

Dnr

Dpl

Dannemora Mineral, information

Marie Berggren föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

11

Dnr KS-2017-242

Dpl 045

Kommunalt borgensåtagande för lån till Östhammar vatten AB

Bakgrund

Östhammars kommun har beslutat att sammanföra VA-verksamheten som bedrivs i egen regi med bolaget Gästrike vatten AB. Gästrike vatten AB är ett bolag som bildats och ägs av Gävle, Hofors, Ockelbo samt Älvkarleby kommun. Gävle kommun är största ägare. Bolaget handhar distribution och drift av ägar-kommunernas VA-verksamhet.

För att Östhammars kommun ska kunna sälja VA-verksamheten till Gästrike vatten AB måste den först föras över till ett bolag, Östhammar vatten AB. Detta bolag kommer i sin tur att säljas till Gästrike vatten AB och därmed bli ett dotterbolag inom Gästrike vattenkoncernen. Även efter försäljningen till Gästrike vatten kommer Östhammars kommun att behålla kontrollen över dotterbolaget genom en "gyllene" aktie.

För att kunna finansiera köpet av kommunens VA verksamhet måste Östhammar vatten AB låna upp köpeskillingen. För att kunna ta upp lån behöver bolaget en borgensman. Det belopp som Östhammar vatten lånar upp för att finansiera köpet av kommunens VA-verksamhet är i dagsläget cirka 160 mnkr. I och med köpet kommer kommunens låneskuld att amorteras ned med lika mycket. I praktiken kommer borgensåtagandet inte att påverka kommunens ekonomiska risk. Det enda som ske är att lånet byter låntagare från Östhammars kommun till Östhammar vatten AB.

Förslag till beslut

För att Östhammar vatten AB ska kunna ta ytterligare lån i framtiden föreslås att föreslås att kommunen borgar för lån på upp till tvåhundra miljoner kronor. Borgensavgiften som bolaget betalar till kommunen föreslås bli 0,2 % av lånebeloppet. Om kreditkostnaden för Östhammars kommun påverkas i och med borgensåtagandet ska kommunen ha rätt att påföra dessa kostnader på Östhammar vatten AB.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

- Östhammar kommun går i borgen såsom för egen skuld för lån som Östhammars vatten AB upptar för att finansiera VA verksamheten om högst 200 000 000 kr (tvåhundra miljoner kronor)
- Östhammar vatten AB betalar en årlig borgensavgift till Östhammars kommun om 0,2 %. Borgensavgiften ska beräknas på det lånebelopp som bolaget har per den 1 januari varje verksamhetsår.

Teknisk chef Annila Bexelius, ekonom Fredrik Hübinette och ekonom Fredrik Borgelin föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

12

Dnr KS-2017-246

Dpl 024

Arvoden till styrelsemedlemmar i Östhammar Vatten AB

Föreslås att arvoden till styrelsemedlemmar i Östhammar vatten AB följer arvoden inom Gästrike vatten koncernen, d.v.s. arvoden till styrelsemedlemmar i Östhammar vatten AB utgår efter samma principer som till övriga bolag som ingår i Gästrike Vatten AB.

Arbetsutskottets förslag

13

Dnr KS-2017-248

Dpl 041

Kapitalisering av Östhammar Vatten AB

Ett tillskott om 10 miljoner kronor förs över till Östhammar vatten AB från Östhammars kommun. Kapitalet tillskjuts för att täcka och säkra för eventuella framtida förluster i bolaget.

Teknisk chef Annila Bexelius, ekonom Fredrik Hübinette och ekonom Fredrik Borgelin föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

14

Dnr KS-2017-244

Dpl 900

Ersättning för betydande extraordinära kostnader för evakueringsplatser, överklagande till förvaltningsrätten

---

Handling D

Östhammars kommun har sökt ersättning enligt asylersättningsförordningen. Ansökan avser kostnader för evakueringsplatser under perioden 1 juni 2016 till och med 30 juni 2016 och avser totalt 51 280 kronor. Migrationsverket har i beslut daterat 2017-02-24 beslutat att bevilja Östhammars kommun 8000 kronor och att avslå resterande del på 43 280 kronor. Den del som avslås avser kostnader gällande stationärbevakning för perioden 2016-03-07 – 2016-03-31 eftersom detta endast kan beviljas till och med 2016-03-06.

Östhammars kommun har för avsikt att överklaga beslutet till förvaltningsrätten. Sista inlämningsdag till förvaltningsrätten är den 17 mars 2017.

Föreligger yttrande daterat 2017-03-06.

Förslag till beslut

Östhammars kommun överklagar Migrationsverkets beslut och lämnar yttrande över beslutet i enlighet med yttrande daterat 2017-03-06.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Arbetsutskottets beslut

15

Dnr KS2017-20

Dpl 042

Budget 2018, flerårsplan 2019-2021

Handling F

Skatte- och bidragsprognos 2017-2021 föreligger.

Ekonom Gunilla Jansson föredrar ärendet.

16

Dnr KS-2017-249

Dpl 901

Medborgarlöfte 2017 för Östhammars kommun

Handling G

Samverkan mellan kommun och polis är nyckeln till ett framgångsrikt och effektivt brottsförbyggande arbete. Ett viktigt instrument för detta är medborgarlöften. Det kan ses som ett komplement till de samverkansavtal som redan idag finns mellan kommun och polis. Medborgarlöftet ska bidra till att öka tryggheten och minska brottsligheten i området.

Medborgardialoger har genomförts med kommuninvånare under hela året. Ofta har dessa gjorts i samband med olika former av möten mellan allmänhet och polis. Vi har därför en bra bild av vad kommunens innevånare uppfattar som trygghetsskapande åtgärder.

För 2017 blir Medborgarlöftet att genomföra en Trygghetsvandring i ytterligare en ort. Den ort som känns mest angeläget är Gimo.

Arbetsutskottets förslag

Kommunikationspolicy

Policyn gäller för hela kommunens information och kommunikation. Denna policy ersätter *Policyn för informationsverksamheten* med Dnr 2007KS235. Kopplat till denna policy finns ett antal riktlinjer som kommunstyrelsen får mandat att revidera.

1. Krav på vår kommunikation

All information och kommunikation från Östhammars kommun ska vara:

- Öppen och tillgänglig
- Tydlig och relevant
- Proaktiv och planerad

2. Vår grafiska profil

Den grafiska profilen hjälper oss att bli mer synliga och gör Östhammars kommun lättare att känna igen som avsändare. Alla verksamheter inom Östhammars kommun ska följa vår grafiska profil, det gäller bland annat användning av färger, typsnitt, bilder och logotyp.

3. Ansvar

Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning för kommunens kommunikationsarbete. Ansvarsfördelningen ska ytterligare preciseras i riktlinjerna för Östhammars kommuns kommunikation.

4. Intern kommunikation

Den interna kommunikationen berör alla i organisationen, till exempel förtroendevalda, chefer, medarbetare och fackliga representanter.

Internkommunikationen ska bidra till en effektiv organisation genom att alla har den information de behöver för att utföra sitt arbete eller uppdrag. Interkommunikationen ska också bidra till att göra oss till en attraktiv arbetsgivare genom att skapa delaktighet, engagemang och ett gott arbetsklimat.

5. Extern kommunikation

Målgrupper för vår externa kommunikation är bland annat; heltids- och deltidsboende i kommunen, näringsliv, besökare, presumtiva medarbetare, journalister, opinionsbildare, samarbetspartners, ideella organisationer samt andra kommuner och myndigheter.

Vi ska alltid bära med oss att vi arbetar på uppdrag av kommuninvånarna och som anställda representerar vi kommunen.

Den externa kommunikationen ska bidra till att stärka Östhammars kommuns varumärke och skapa bättre förutsättningar för verksamheterna att nå sina mål. Den ska också bidra till ett stärkt medborgarinflytande genom att skapa möjligheter till insyn, delaktighet och dialog. Externkommunikationen ska även bidra till att Östhammars kommun uppfattas som en attraktiv arbetsgivare.

6. Krisinformation

Det ska finnas en särskild planering för information och kommunikation vid en allvarlig eller extraordinär händelse. I krishanteringsplanen och kriskommunikationsplanen ska finnas en ansvarsfördelning för kommunikationsarbetet vid en krissituation.

7. Massmedierelationer

Meddelarfrihet och åsiktsfrihet är viktiga hörnstenar i ett demokratiskt samhälle. När vi uttalar oss som representanter för Östhammars kommun ska vi, utan att göra avkall på dessa principer, skilja på privata åsikter och kommunens ställningstagande. Under inga omständigheter får någon chef, förtroendevald eller medarbetare efterforska eller röja källor.

8. Lagar som påverkar vår kommunikation

Det finns flera lagar som berör kommunikationsarbetet i vår kommun. Lagarna och dess betydelse beskrivs i korthet i riktlinjerna för Östhammars kommuns kommunikation.

Barn- och utbildningsnämnden

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2016-12-15

Sid
4 (21)

Delges:
Kommunstyrelsen
Kommunens revisorer

§ 105

Dnr BUN-2015-100

Dpl 003

Intern kontrollplan 2016: Redovisning

Kommunfullmäktige antog 2010-09-28 § 82 reglemente för intern kontroll. Reglementet syftar till att säkerställa att styrelser och nämnder upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll.

Barn- och utbildningsnämnden antog 2015-12-11 intern kontrollplan för 2016.

Resultat från uppföljning av den interna kontrollplanen redovisas.

Föreligger inget färdigt förslag. Diskussion om redovisningen av intern kontrollplan för 2016.

Arbetsutskottets förslag 2016-12-01

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Nämndsekreterare Per-Åke Berg föredrar ärendet.

Förslaget diskuteras och justeras.

Barn- och utbildningsnämndens beslut 2016-12-15

Barn- och utbildningsnämnden godkänner redovisningen och överlämnar den till kommunstyrelsen och kommunens revisorer.

Uppföljning av intern kontrollplan 2016

Inledning

Barn- och utbildningsnämnden antog 2015-12-17 den interna kontrollplanen för 2016 som innehåller följande kontrollområden:

- Upphandling och inköp
- Redovisning
- Skolpliktsbevakning
- Representation
- Interkommunal ersättning
- Delegation och beslut
- Diskriminering, kränkande behandling och trakasserier
- Informationshantering Office 365
- Löneutbetalningar
- Utdrag ur belastningsregister

Resultat av genomförd uppföljning

Upphandling och inköp

Vid granskningen kontrolleras att regler för inköp och gällande avtal följs. De enheter som kontrollerats är barn- och utbildningskontoret, Frösåkersskolan, Hammarskolan, Furustugan och Vuxenutbildningen.

Av totalt 1 100 fakturor så avser 242 stycken eller 22 procent sådant som är inköpta utanför avtal. Vid inköp utanför avtal saknas oftast bifogad direktupphandling alternativt notering om att direktupphandling gjorts innan inköp. Det gäller framförallt inköp av tidningar, medlemsavgifter och fortbildningskurser och konferenser. Detta kan vara svårt att direktupphandla då det ofta bara finns en leverantör av tjänsten eller produkten. Däremot skulle detta ändå kunna dokumenteras på direktupphandlingsblanketten för att visa att försök till direktupphandling gjorts, men att det bara finns en leverantör. Av de 242 gjorda inköpen utöver avtal har det enbart gjorts fem direktupphandlingar, av vilka tre var ofullständiga.

Andra fel som upptäckts är att inköp ibland görs från leverantör som vi har avtal med, men inte vad gäller den produkt som köpts. Ett annat fel är att inköp inte

alltid görs av certifierad inköpare, men denne kan ha fått tillåtelse/uppdrag att göra inköp av beslutsattestanten.

Det finns också behov av ramavtal av textilslöjdsmaterial. Ett annat område är inköp av dagligvaror på matbutik bland annat för att göra stödinköp av mindre förpackningar, vilket framförts till kommunens upphandlingsstrateg.

En central upphandlingsfunktion i kommunen skulle underlätta och förbättra de upphandlingar som idag görs. Det skulle också vara önskvärt att internkontrollen avseende upphandling och inköp görs centralt. Vid direktupphandling kan exempelvis varje förvaltning, var för sig, klara att hålla sig inom gränsen för vad som är tillåtet att direktupphandla. Däremot kan kommunens totala inköp överstiga direktupphandlingsgränsen. En central inköpsorganisation skulle få den överblick som behövs för att undvika dessa fallgropar, samtidigt som värdefull kompetens inom området finns samlat centralt inom kommunen.

Redovisning

Kontrollen innefattar att målet rättvisande redovisning uppnås. Det som kontrolleras är att det bokförda överensstämmer med vad den kontrollerade koden ska användas till. Kontrollen genomförs genom ett slumpmässigt urval av verifikationer.

Vid kontrollen har 20 verifikationer granskats. Av de granskade verifikationerna hade två verifikationer mindre fel vilka har återkopplas till verksamheten.

En samlad bedömning är att det som ska kontrolleras, rättvisande redovisning, fungerar bra enligt den fastlagda internkontrollplanen för barn- och utbildningsnämnden.

Skolpliktsbevakning

Skolpliktsbevakningen innehåller två delar.

- Samtliga elever folkbokförda i Östhammars kommun ska ha en säkerställd skolplacering.
- Rutiner ska finnas för åtgärder när elever är frånvarande från skolan

Den första delen i kontrollen avser placering av elever som är folkbokförda i Östhammars kommun, men som inte har någon skolplacering i vår kommun eller på extern enhet. Det kan handla om elever som har flyttat till vår kommun, men som fortfarande går kvar terminen eller läsåret ut i den tidigare kommunen. Kontrollen görs med jämna mellanrum, dock alltid vid de tillfällen då vi i övrigt räknar elevantal på våra skolor. Vid den granskning som nu gjorts hade samtliga elever en säkerställd skolplacering.

Det finns också rutiner för åtgärder när eleverna är frånvarande från skolan. Under 2016 har två elevärenden varit uppe för behandling i barn- och utbildningsnämnden, varav ett vitesföreläggande beslutats.

Elevhälsan gör vid varje terminsavslut en kartläggning i respektive skolområde av den sammantagna skolnärvaron. Dessa kartläggningar presenteras för Barn- och utbildningsnämnden minst en gång per år.

En samlad bedömning är att det som ska kontrolleras fungerar enligt den fastlagda internkontrollplanen för barn- och utbildningsnämnden.

Representation

En genomgång har gjorts på Barn- och utbildningskontoret, Frösåkersskolan, Furustugan, Hammarskolan och Vuxenutbildningen. Det som kontrolleras är att syfte med representationen har angivits, att deltagarförteckning finns och att rätt moms har redovisats.

En samlad bedömning är att det som ska kontrolleras fungerar bra, med undantaget beslutsattestering av fakturor som avser representation. Generellt ska den som deltagit i representationen själv inte beslutsattestera fakturan. Den ska beslutsattesteras av närmaste chef om man själv deltagit. Granskningen har också visat att fel moms är redovisat på några fakturor. De upptäckta felen har återkopplats till verksamheten.

Interkommunal ersättning

Det som kontrolleras är att den interkommunala ersättningen som betalas ut/ erhålls stämmer överens med delegationsbeslut, yttranden och prislister.

Sammanlagt har 30 transaktioner granskats, 20 avseende elever från Östhammar som studerar i annan kommun och 10 transaktioner avseende elever från andra kommuner som studerar i Östhammar.

Resultatet från granskningen visar att de granskade transaktionerna stämmer överens med delegationsbeslut, yttranden och prislister samt att rätt underlag är bifogat.

Delegation och beslut

Granskningen omfattar 463 delegationsbeslut som rapporterats in till barn och utbildningskontoret. Av dessa är knappt 85 procent fattade på barn- och utbildningskontoret, varav de allra flesta gäller skolskjutsfrågor. När det gäller förskolechefer och rektorer har de fattat cirka 15 procent av delegationsbesluten. Dessa gäller till största delen beslut om att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt av kränkande behandling. Andra beslut de fattar

är exempelvis plats i förskola till barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling samt plats i fritidshem.

Granskningen har visat att de beslut som anmäls som delegationsbeslut har fattats på rätt nivå i organisationen i förhållande till delegationsordningen. I några enstaka fall har besluten rapporterats som rektorsbeslut, trots att de i själva verket har varit delegationsbeslut. Eftersom barn- och utbildningskontoret tar in både rektorsbeslut och delegationsbeslut och även kontrollerar dessa har denna typ av fel direkt kunnat korrigeras och återkopplas till verksamheten.

För att förenkla hanteringen av rektorsbeslut och delegationsbeslut ute på enheterna pågår ett arbete med att ta fram enklare blanketter samt göra det lättare att hitta delegationsordningar och tillhörande blanketter på Intranet.

Diskriminering, kränkande behandling och trakasserier

Vid denna granskning kontrolleras om det finns tillförlitliga kontrollrutiner i hela beslutskedjan.

Bestämmelser i diskrimineringslagen och skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling. De ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. Det ska även finnas "Plan mot diskriminering och kränkande behandling" vid de olika enheterna.

Vid den genomförda granskningen kan konstateras att det finns "Plan mot diskriminering och kränkande behandling" vid samtliga enheter. Av de 12 grundskolorna är det fem som inte har en uppdaterad plan för 2016, utan de avser tidigare år. När det gäller förskolor och pedagogisk verksamhet har nästan alla en plan som avser 2016, en förskola har en äldre plan som avser 2015. Detta har återkopplats till enheterna och barn- och utbildningschefen har meddelat rektorer och förskolechefer att det nu är dags att uppdatera planerna till att gälla för 2017.

Om trakasserier eller andra kränkningar äger rum i eller i samband med verksamheten är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda det inträffade och i förekommande fall vidta åtgärder för att få kränkningarna att upphöra.

På central nivå finns *Riktlinjer för arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* samt en *Checklista vid upplevd diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling*. Granskningen har visat att det finns tillförlitliga kontrollrutiner i hela beslutskedjan. Barn- och utbildningskontoret får också in anmälningarna om kränkande behandling och uppfattningen är att det fungerar tillfredsställande. Ett förbättringsområde som upptäckts är att anmälningarna avseende kränkningar snabbare kan rapporteras till barn- och utbildningskontoret från de olika enheterna.

Informationshantering Office 365

Barn- och utbildningsförvaltningen i Östhammars använder molntjänsten Office 365 i kommunens skolor. I molntjänsten ingår en SharePoint-lösning för grundskolan där elever och personal kan lagra och dela skoldokument (till exempel planeringar, arbetsuppgifter och elevarbeten) på ett smidigt sätt. I Office365 får till exempel inte pedagogisk bedömning såsom skriftliga omdömen, IUP eller summativ bedömning kopplat till kursplan lagras. Detsamma gäller information som enligt Personuppgiftslagen § 13 och § 21 klassificeras som känsliga uppgifter.

Personal som i dag arbetar har fått denna information vid olika utbildningstillfällen. Nyanställd personal får information om detta i samband med introduktionsutbildning.

Vid den genomförda granskningen kontrollerades, genom stickprov, informationen som finns lagrad i gemensamma mappar och nyhetsflöden. I de stickprovskontroller som gjorts har inte några felaktigheter påträffats. Det som var lagrat i gemensamma mappar är till största delen pedagogiska planeringar samt elevarbeten (med formativa bedömningskommentarer). I nyhetsflödena förekom huvudsakligen intern kommunikation gällande kommande aktiviteter samt information om/från verksamheten.

Löneutbetalningar

Det som kontrolleras är om löner betalas ut på ett korrekt sätt. Från och med hösten 2015 ska varje rektor själv granska löneutbetalningarna i Raindance och se till att eventuella fel rättas.

En genomgång av verksamhetskoder har genomförts för verksamheterna Frösåkersskolan, Furustugan, Hammarskolan, Vuxenutbildningen och Barn- och utbildningskontoret. På tre av dessa enheter hittades avvikande verksamhetskod för totalt fyra personer, vilket innebär att löneutbetalningar har belastat fel enhet eller verksamhetsområde.

Utdrag ur belastningsregistret

Det som kontrolleras är att det finns tillförlitliga kontrollrutiner i hela kedjan och att dessa följs. Den nya rutinen är centralt skapad av Lednings- och verksamhetsstöd och gäller kommunens samtliga verksamheter där utdrag ur belastningsregistret krävs.

Vid den genomförda kontrollen har ett antal brister framkommit. En mycket allvarlig brist är att den nya rutinen, som är skapad av Lednings- och verksamhetsstöd, inte är känd. Om den är känd har det visat sig att den är svår att hitta. Rutinen finns i den nya "Chefshandboken", men där finns inte alla styrande dokument samlade. Ett generellt problem i kommunen är att rutiner,

riktlinjer m.m. inte finns samlat på ett ordnat sätt, utan användarna får leta efter dokumenten på olika ställen.

Det saknas även information och instruktioner i rutinen. Det finns exempelvis inte något i rutinen som tar upp vilket regelverk som gäller (lagstiftning om registerkontroll). Rutinen tar inte heller upp att arbete inte får påbörjas innan ett registerutdrag har uppvisats. Den behöver också förtydligas så att det klart framgår att timavlönade ska lämna in ett nytt utdrag varje år.

Granskningen har också visat att rutinen inte alltid följs. Nedan listas några problem:

- Utdraget ska skickas tillsammans med anställningsavtalet vid nyanställning, vilket inte alltid görs
- Alla utdrag på vikarier skickas inte alltid in till Lednings- och verksamhetsstöd
- Nytt registerutdrag begärs inte in vid återanställning av timavlönad personal som arbetat ett år och kommer in i verksamheten och arbetar igen

Sammanfattningsvis har granskningen uppvisat en rad problem som måste åtgärdas. Ett arbete med detta kommer att starta i början av 2017.

§ 3

Dnr BMN-2015-3073 Dpl 003

Intern kontrollplan 2016 – Uppföljning helår

Bygg- och miljönämndens beslut

Bygg- och miljönämnden har tagit del av internkontrollrapporten för 2016.

Bakgrund

Bygg- och miljönämnden antog den 3 februari en intern kontrollplan för 2016 samt rutinen för internkontroll. Enligt rutinen ska en rapport lämnas för första halvåret. Rapporten har även tagits upp på förvaltningens arbetsplatsträff 12 december 2016.

Bygg- och miljöförvaltningen redovisar nedan hur arbetet har pågått under 2016.

Redovisning

<i>Moment</i>	<i>Metod</i>	<i>Kontrollansvar</i>	<i>Uppföljning 2016</i>	<i>Status</i>
<i>Åtalsanmäla miljöbrott.</i>	<i>Framtagande av rutin och utbildning.</i>	<i>Miljöchef</i>	<i>Frågan tas upp på veckomöten med handläggare, detta är att anse som fortbildning i handläggning. Rutin återstår att skriva.</i>	
<i>Tjänsteanteckningar i ärenden med lång handläggningstid. (Spårbarhet).</i>	<i>Utbildningsinsatser.</i>	<i>Bygg- och miljöchef</i>	<i>Utbildning i förvaltningsrätt genomförd 14 oktober 2016.</i>	☒
<i>Förelägganden och beslut ställs till rätt mottagare.</i>	<i>Mätningar och uppföljningar med förslag på utbildningsinsatser.</i>	<i>Koordinator</i>	<i>Kontroller görs när ärendet kommer in och eventuella frågetecken utreds redan då för att undvika felaktigheter. Jämförelser med andra kommuner har gjorts och vår hantering motsvarar</i>	☒

Handwritten signature

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2017-01-25

Sid
9 (56)

Moment	Metod	Kontrollansvar	Uppföljning 2016	Status
			andra myndigheters hantering.	
Rutiner är kända av alla.	Jobba aktivt med kvalitetshandboken.	Koordinator	Nya rutiner har tagits upp på APT, samt mejlats ut med instruktioner till medarbetare.	●
Rutiner ska vara nedskrivna.	Föra in rutiner stegvis i kvalitetshandboken.	Alla chefer	Nya skriftliga rutiner har införts. Däremot har äldre rutiner inte flyttats in i kvalitetshandboken som vi hade planerat. Arbetet fortgår 2017.	●
Styrande dokument är kända av personal - väsentliga.	Säkerställa att alla har tagit del av viktiga styrande dokument. Samt aktivt visa var dokumenten finns.	Alla chefer	Nya rutiner har tagits upp på APT. Kvittering av att man tagit del av rutiner sker.	●
All inkommande e-post blir omhändertagen.	Säkerställa att e-post alltid tas om hand även vid oplanerad frånvaro. Information om rutin.	Alla chefer	Det finns små avvikelser vid till exempel sjukfrånvaro. Alla har informerats via mejl samt på APT den 20 juni.	●
Ändringar i tjänsteutlåtanden meddelas nämndsekreterare.	Avikelserapportering sker löpande under året.	Nämndsekreterare	Inga avvikelser.	●
Ärenden via Artvise besvaras inom två dagar.	Mätningar tillsammans med Östhammar Direkt.	Alla chefer	Svarstider för alla ärenden inom våra svarsgupper låg på två dagar vid halvårsskiftet. Efter första mätningen uppdaterades systemet och denna mätning kan inte längre utföras.	●
God samordning sker i planärenden mellan förvaltningar.	Utarbeta arbetsmetoder.	Alla chefer	Detaljplanemöten med andra förvaltningar sker regelbundet. PBL-utbildning har skapat goda förutsättningar för utökad förståelse och samarbete.	●

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

2017-01-25

Sid

10 (56)

Moment	Metod	Kontrollansvar	Uppföljning 2016	Status
Faktureringen sker skyndsamt.	Mätningar görs två gånger om året.	Koordinator	Mätningar av detta slag är inte ändamålsenliga. Vi kan inte mäta snabbheten i faktureringen. Vi kan delvis mäta vad vi fakturerar men arbetet är resurskrävande och har därför begränsats till två månader. Kontrollen visade på få avvikelser. Fortsatta kontroller kan inte motiveras.	

Handwritten signature

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2017-02-22

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen (24)	
2017 -03- 02	
Dnr: KS-2016-976	Dpl: 003
Dpl 701	

§ 32

Dnr SN-2015-403

Slutrapport
Internkontroll

Enligt reglemente för intern kontroll ska nämnden senast i samband med inlämnandet av årsbokslutet till kommunstyrelsen rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen inom nämnden. Rapportering ska samtidigt göras till kommunens revisorer.

Föreligger förslag till slutrapport.

Arbetsutskottets förslag 2017-02-08

Socialnämnden godkänner slutrapport för 2016 års internkontroll. Slutrapporten överlämnas till kommunstyrelsen samt kommunens revisorer.

Socialnämndens beslut

Socialnämnden godkänner slutrapport för 2016 års internkontroll. Slutrapporten överlämnas till kommunstyrelsen samt kommunens revisorer. (Bilaga 3)

Delges:
Kommunstyrelsen
Kommunens revisorer

UPPFÖLJNING SOCIALNÄMNDEN GÄLLANDE INTERNKONTROLLPLAN 2016

Process (rutin/system)	Kontrollsystem	Kontroll ansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till	Rapportering 2016
Skyddsbedömningar inom IFO	Att bedömning görs enligt rutin.	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 158 2) SN § 213
Rättssäkerhet IFO och Vård och Omsorg	Att obehörig person ej tittat i ärenden i it-verktyget	Stab	*3 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 121 2) SN § 175 3) SN § 31/2017 Beslut: Socialförvaltningen får i uppdrag att se över riktlinjer och rutiner gällande loggranskning.
Handläggningsprocessen enligt SoL, Vård och Omsorg	Tydlig formulering, utredningstid och uppföljning av beslut	Stab	*2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 175 2) SN § 31/2017 Beslut: Socialförvaltningen får i uppdrag att genomföra förbättringar gällande uppföljning.
Handläggningsprocessen enligt LSS, Vård och Omsorg	Tydlig formulering, utredningstid och uppföljning av beslut	Stab	*2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 175 2) SN § 31/2017 Beslut: Beslut: Socialförvaltningen får i uppdrag att genomföra förbättringar gällande uppföljning.
Tid från anmälan till öppnad utredning Barn o Ungdom	Att förhandsbedömning gjorts inom 2 veckor	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 158 2) SN § 213 Beslut: Processen ska kvarstå i planen för 2017.

Placeringsprocessen Barn och ungdom	Att särskild utsedd socialsekreterare finns	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 158 2) SN § 213
Beslutsföljsamhet inom hemtjänst	Uppföljning beslutad tid/utförd tid	Stab	*3 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 121 2) SN § 175 3) SN § 31/2017
Dokumentation i verksamhetssystem ang handläggning IFO och Vård och Omsorg	Att dokumentation sker inom 5 dagar	Stab	*3 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 121 2) SN § 193 3) SN § 31/2017
SIP	Jämförelse mellan inventeringar 2015 och 2016.	Stab	1 gång/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 31/2017 Beslut: Socialförvaltning får i uppdrag att analysera vilka samverkansformer som är optimala i olika typer av ärenden.

*Inkl en gång i samband med Årsredovisning.

Kultur- och fritidsnämnden

**Utdrag
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL**

Sammanträdesdatum
2017-01-26

Sid
6 (19)

Delges:
Kommunstyrelsen

§ 5

Dnr KFN 2016-7

Dpl 003

Intern kontrollplan 2016
Uppföljning

Bilaga 2

Kultur- och fritidsnämnden har att godkänna uppföljning av intern kontrollplan för Kultur- och fritidsförvaltningen 2016.

Kultur- och fritidschef Lena Hellström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden godkänner uppföljning av intern kontrollplan för Kultur- och fritidsförvaltningen 2016.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner uppföljning av intern kontrollplan för Kultur- och fritidsförvaltningen 2016.

Intern kontrollplan

Kultur- och fritidsnämnden 2016
Uppföljning 2016

Process (rutin/system)	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till	Rapportering 2016
Utbetalningar	Att tillförlitliga attest- och kontrollrutiner finns i hela utbetalningskedjan	Ekonomiassistent	Löpande	Komplett	Förvaltningschef	Inga avvikelser
Upphandling och inköp	Att regler för inköp och gällande ramavtal följs	Upphandlingsansvarig	Månadsvis	Stickprov	Förvaltningschef	Inga avvikelser
Delegation och beslut	Att beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning, delegationsordningar och dokumentationskrav	Nämndsekreterare	Stickprov	Granskning av diarium samt återrapporterade delegationsbeslut	Förvaltningschef	Inga avvikelser
Attestrutiner	Att beslutade rutiner följs	Assistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Inga avvikelser
Representation	Att lagstiftning och kommunens representationspolicy följs	Assistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Inga avvikelser
Fakturering	Att fakturering är utförd enligt beslutsunderlag	Ekonomiassistent	Löpande	Komplett	Förvaltningschef	Inga avvikelser

Delges: Kommunstyrelsen

§ 2

Dnr KS-2016-058

Dpl 003

Kontrollrapport-intern kontroll

Fredrik Hübinette föredrar ärendet.

Tekniska utskottets beslut

Tekniska utskottet har tagit del av kontrollrapport för internkontroll.

Kontrollrapporten överlämnas till kommunstyrelsen.

Tekniska förvaltningen

Datum
2017-01-23

Dnr
KS-2016-058

Sid
1 (3)

Kontrollrapport – Intern kontroll

Kommunfullmäktige antog 2010-09-28 ”Reglemente för intern kontroll”. Reglementet anger att styrelse och nämnder har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Styrelse och nämnder har därvid att tillse att:

- En organisation upprättas för den interna kontrollen
- Regler och anvisningar antages för den interna kontrollen

Tekniska utskottet föreslog 2016-03-09 ”Plan för internkontroll för Tekniska förvaltningen för 2016”.

Tekniska förvaltningen har under 2016 granskat de moment som ingår i ”Plan för internkontroll för Tekniska förvaltningen för 2016” och får härmed avlämna denna kontrollrapport.

”Plan för internkontroll för Tekniska förvaltningen för 2016” är uppdelad i fyra stycken kontrollpunkter: kostnadskontroll, upphandlingshantering, måluppfyllelse samt efterlevnad av lagar, policies och rutiner.

Kostnadskontroll

Förvaltningens ekonomicontroller har genomfört kostnadskontroller på fakturor som kommit förvaltningen tillhanda under oktober månad respektive december månad. För varje avdelning inom förvaltningen granskades tio slumpmässigt utvalda leverantörsfakturor. I granskningen kontrollerades att fakturerad produkt / tjänst var beställd av tekniska förvaltningen, att fakturerad produkt / tjänst kommit tekniska förvaltningen tillgodo, att fakturerad produkt / tjänst tillhör tekniska förvaltningens verksamhet samt att inköpet skett i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (LOU) eller kommunfullmäktiges riktlinjer för direktupphandling. Sammanlagt sextio stycken fakturor granskades inom ramen för den interna kontrollen. Alla fakturor hade beställts av tekniska förvaltningen, hade kommit tekniska förvaltningen tillhanda samt tillhörde tekniska förvaltningens verksamhetsområde. Alla fakturor var i enlighet med LOU. Ett inköp följde ej kommunfullmäktiges riktlinjer för direktupphandling. Fyra stycken fakturabelopp var beloppsmässigt låga men där fler inköp under året gör att man bör överväga annan upphandlingsform och/eller konkurrensutsättning.

Upphandlingshantering

Kommunens upphandlingsstrateg har granskat förvaltningens upphandling av sommarblommor. Granskningen har utförts utifrån gällande lagstiftning vad gäller val av upphandlingsförfarande, administrativa villkor, kravställning, kontraktsvillkor samt utvärdering och tilldelningsbeslut. Granskaren har för vissa granskningsmoment kommit med synpunkter och råd inför kommande upphandlingar. Dessa har vidarebefordrats till berörda personer på Tekniska förvaltningen.

Vid två tillfällen har utvärderingsmodellen tillhörande en upphandling granskats närmare av förvaltningsekonomen. De observationer som denna uppmärksammat har diskuterats igenom med berörda personer i respektive upphandling.

Efterlevnad av lagar, policier och rutiner

Granskning av att samtliga av förvaltningens verksamheter har fått information om ”Riktlinjer mot korruption, mutor och jäv för anställda och förtroendevalda” har genomförts. Granskningen visade att alla arbetsgrupper har fått ta del av informationen. En grupp har fått riktlinjerna tillhanda via epost och en grupp gick igenom informationen på det första APT mötet för 2017.

Granskning av att upprättad rutin för hantering och besvarande av inkomna handlingar efterlevs har utförts utan anmärkning. I granskningen har ekonomicontrollern följt sina egna ärenden för att se om rutinen följs.

Granskning av att upprättad rutin för egenkontroll, till följd av livsmedelslagens krav, efterlevs har utförts utan anmärkning. Granskaren har tagit del av de servicerapporter som Anticimex skrivit efter att ha utfört prover vid kommunens kök. Inga allvarliga avvikelser har registrerats under året.

Granskning av att upprättad rutin för enkel utsortering av farligt avfall efterlevs har utförts utan anmärkning.

Måluppfyllelse

Granskning av att långsiktig plan för planerat underhåll av kommunens förskolor och skolor har upprättats, har utförts utan anmärkning.

Granskning av indikatorer för bostadsanpassningsbidrag har utfört med anmärkning. Framtagna indikatorer är ej ändamålsenliga och stödjer ej verksamheten. Indikatorerna behöver arbetas om för att nå önskad effekt.

Förvaltningens ärendehantering i Artwise har granskats vid två tillfällen. Ett ärende fick ej handläggare tilldelad under föreskriven tid, tre dagar.

Granskning av att minst 80% av arbetsgrupperna inom måltidsverksamheten höll matråd under första halvåret har utförts med anmärkning. 75% av grupperna höll matråd.

Granskning av att andelen ekologiska livsmedel uppgår till minst 25% under första halvåret har utförts med anmärkning. 23,5% av de inköpta livsmedlen under perioden var ekologiska.

Granskning av att energiförbrukningen sjunker i enlighet med antaget miljömål sjunker med 20% under tidsperioden 2008-2016 har utförts. Energiförbrukningen sjönk under tidsperioden med 18% (från 21 849 MWh till 18 007 MWh.).

Granskning av att vattenprover har tagits i enlighet med egenkontrollprogram, har utförts utan anmärkning.

Granskning av att plockanalys har utförts - har utförts med anmärkning. Ingen plockanalys har utförts under 2016. Renhållningsverksamheten har planerat att hålla genomföra en sådan under februari 2017.

Granskning av att antalet abonnemang för latrinhämtning minskas i sådan takt att mål i avfallsplan kan nås, har utförts. Enligt målet skall antalet abonnemang minska med 25 % från 2008 års nivå till 2015 och med 50 % till 2018. Kommunala latrinabonnemang har minskat med 43 % under perioden 2008 – 2016 vilket innebär att målet nås i det fall abonnemangen minskar i nuvarande takt.

Tekniska kontoret

Fredrik Hübinette
Ekonomicontroller

Strategienheten
Camilla Andersson

Datum
2017-03-07

Dnr
2016 KS 923

Sid
1 (2)

lansstyrelsen@uppsala.se

Synpunkter inom tidig dialog för Havsplan Bottniska viken

Östhammars kommun har möjlighet att delta i en tidig dialog kring havsplan för Bottniska viken. Som underlag för den tidiga dialogen har Havs- och vattenmyndigheten skickat ut utkast till planskiss, planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.

Länsstyrelsen i Uppsala län samordnar kommunerna i länet, och vidarebefordrar synpunkter till Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som har det samordnande ansvaret för hela havsplanen för Bottniska viken. Länsstyrelserna förmedlar kommunernas och regionernas synpunkter till Havs- och vattenmyndigheten.

BAKGRUND OCH PROCESS

Östhammars kommun fick år 2014 möjlighet att skicka in underlag till Havs- och vattenmyndigheten samt svara på en enkät om havs- och kustfrågor. Strategienheten sammanställde kommunens synpunkter och underlag (2013 KS227) och skickade in till Länsstyrelsen i Uppsala län.

Sedan 2014 har Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och de samordnande Länsstyrelserna samlat underlagsmaterial och arbetat fram inriktningar för avvägningar inom havet och HaV har nu sammanställt ett första utkast till havsplaner. Samtliga kommuner och regioner inom havsplan för Bottniska viken har inbjudits att delta på dialogmöten. Länsstyrelserna för Gävleborgs och Uppsala län samordnade ett dialogmöte 27 januari 2017 i Gävle. Östhammars kommun deltog via representanter från Strategienheten och Bygg och miljöförvaltningen. Synpunkterna på mötet sammanställdes av länsstyrelserna till ett PM som skickats in till Havs- och vattenmyndigheten. Utöver detta har kommunerna möjligheter att skicka in ytterligare synpunkter på utkastet, senast 20 april. Synpunkter lämnas till Länsstyrelsen, som samlar skrivelser från kommuner och region och meddelar Havs- och vattenmyndigheten.

SYNPUNKTER FRÅN ÖSTHAMMARS KOMMUN

Utifrån utkast till havsplan för Bottniska viken (planskiss och planbeskrivning) samt de samlade synpunkter som redan lämnats i Länsstyrelsens PM daterat 2017-02-08, lämnar Östhammars kommun följande synpunkter:

- Östhammars kommun förordar **alternativ 2 för Campusgrund** i planskissen. Området B16/N2 i planskissen (utanför Gräsö östra skärgård) har höga naturvärden och B16 fungerar som buffertzon vid eventuella utsläpp eller fartygsolyckor. I alternativ 2 tar farleden större hänsyn till B16, vilket ligger i linje med kommunens syn på att skydda Gräsö skärgård mot miljörisker med den relativt täta fartygstrafik som sker i området.
- Östhammars kommun arbetar med en **oljeskyddsplan**. Vi önskar återkomma senare i samrådet med geografiska eller tematiska områden som kan påverka havsplanens områden eller avvägningar.
- Kommunen saknar beskrivning av **miljörisker med sjunkna vrak** i såväl planbeskrivning som plankartan och hur dessa kräver särskild hänsyn i planeringen. Östhammars kommun berörs av fartyget Mundogas, som förliste 1966.
- Östhammars kommun har i vår Strategi för vindbruk från 2011 samt Översiktsplan 2016 beskrivit **att havsbaserad vindkraft inte är lämplig** med hänsyn till en känslig landskapskaraktär. Kommunen saknar beskrivningar av kommunala strategiska inriktningsbeslut om vindbruk, i de fall kommuner uttryckt att havsområdet ej är lämpligt för vindbruk.
- **Farleden in till Hargshamn** är av stor betydelse för utvecklingen av Östhammars kommun och kopplingen till farleden i nord-sydlig riktning är viktig att bevara. Samma sak gäller kopplingen till **farleden in till Forsmark**, för transporter av radioaktivt avfall från de svenska kärnkraftverken till SKB:s anläggningar. Kommunen bedömer att dessa hamnar får utrymme i planbeskrivningen som riksintressen men önskar en ökad tydlighet kring betydelsen av farleder in till viktiga hamnar i även plankartan, även om hamnarna i sig inte ingår i planområdet.
- Östhammars kommun driver ett gemensamt KOMPIS-projekt med kommuner och regioner i Uppsala och Gävleborgs län. Vi arbetar fram ett **planeringsunderlag för turism, besöksnäring och rörligt friluftsliv** samt för **kustnära naturvärden**. Projektet pågår hela 2017. I det senare samrådsskedet bör Havs- och vattenmyndigheten ta hänsyn till det som framkommit i form av planeringsunderlag från detta och samtliga pågående KOMPIS-projekt.

PM

1 (6)

2017-02-08

Dnr Lst Uppsala: 538-8093-16

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄNLänsstyrelsen
Gävleborg

Sammanfattning av synpunkter och reflektioner från dialogmöte om utkast till havsplan den 27 januari 2017

Bakgrund till mötet

Den 1 december 2016 presenterade Havs- och vattenmyndigheten (HaV) ett första utkast till havsplan för Bottniska viken. Utkastet omfattade en planskiss samt ett utkast av en planbeskrivning. Utkastsskedet är till bl.a. för att HaV ska få en möjlighet att förbättra planen till samrådsskedet, få kännedom om underlag eller få synpunkter på hur planens tydlighet kan förbättras. Det formella samrådet om havsplanen kommer att vara i slutet av 2017/början av 2018.

Länsstyrelsen har i utkastsskedet ansvar för att föra dialog med kustkommuner och regioner och samla in synpunkter, underlag, förslag på förbättringar m.m.. Länsstyrelsen kommer även att redovisa sina egna synpunkter till HaV. Dialogmötet den 27 januari var ett tillfälle till dialog. Dialogen kommer på olika sätt att fortsätta under våren 2017. Den 15 mars ska Länsstyrelsen redovisa de viktigaste synpunkterna. Den 30 april kan övriga lämnas. Det senare datumet möjliggör också för en politisk förankring hos kommuner och regioner.

Deltagare

På mötet deltog två representanter från HaV, Susanne Gustafsson och Johanna Egerup. Länsstyrelserna hade representanter från tre olika län, Västernorrland som är samordnare inom planområdet, Gävleborg och Uppsala. Från Västernorrland deltog Åke Bengtsson. Från Gävleborg deltog Emma Eriksson (samordnare), Veronica Lundgren (miljö), Cecilia Nyberg (naturvård), Karin Brodin (friluftsliv), Nichlas Dahlén (fiske), och Johanna Norelius (planhandläggare). Länsstyrelsen i Uppsala var representerade av Åsa Blomster (samordnare), Ingrid Wänstrand (miljöutredare), Märta Alsén (planhandläggare) och Maria Rolf (friluftslivssamordnare).

Åtta kustkommuner var representerade på mötet, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn, Gävle, Älvkarleby, Tierp och Östhammar. Dessutom deltog region Uppsala på mötet.

Synpunkterkommentarer och reflektioner från gruppdiskussioner ***Läsbarhet, tydlighet m.m***

Länsstyrelsen kommer att lämna synpunkter till HaV på hantering och presentation av områden av riksintressen i havsplanen.

Under mötet inkom flera förslag på hur plankartan kan göras tydligare och mer lättläst. Exempelvis skulle plankartan vinna i läsbarhet på om de olika användningsområdena var färgmarkerade. Även linjerna skulle kunna ha olika struktur.

Vattendragen som mynnar i Bottniska viken samt hamnar underlättar också orienteringen inom planområdet. Dessutom kan hamnar, och även vattendragen, vara betydande för havsplaneringen. Vid vattendragens mynningar finns ofta tunga industrier som kan ha medfört förorenade sediment, fiberbankar etc. vilket kan påverka havsplanens möjlighet att nå visionen. Dessa anläggningar är också viktiga att synliggöra med koppling till regional utveckling. Även om anläggningarna inte är i konflikt med det som planeras bör de synliggöras eftersom planen har som mål att bidra till en lång rad mål bl.a regional utveckling. Konkreta exempel som skulle kunna finnas med i kartan är hamnarna i Sundsvall, Skutskär, Forsmark och Hargshamn. Sundsvalls hamn är kopplad till järnvägen längs kusten men också en eventuell elektrifiering av järnvägen till Trondheim. Andra anläggningar som kan vara värdefullt att ha med i kartan är djuphamnar, fler hamnar av betydelse för yrkesfisket, fritidsfarleder etc.

Legenden är svårläst och det uppskattas om HaV kan tydliggöra och förklara legenden samt även varför kustvärden är visat som en linje och inte som en polygon.

Längs kusten saknas flera öar i den översiktliga kartan.

Planens koppling till visioner och mål

Synpunkter framkom från både kommun och länsstyrelsen att planen och dess konsekvenser inte speglar vision och mål. För många mål ser man ingen åtgärd eller användning i havsplanen. Det efterfrågas en tydlighet kring vilket verktyg havsplanen kan vara för att bidra till visionen och målen samt med vilka andra verktyg, planer och program som havsplanen samverkar med. Även kopplingarna till Agenda 2030 bör tydliggöras.

Kommunerna och länsstyrelserna har kunskaper om förorenade sediment längs kusten i Bottniska viken. Det finns en farhåga att dessa motverkar att visionen uppnås.

Längs Bottniska vikens kust finns många tunga industrier, kärnkraftverk, pappersmassabruk etc. Dessa verksamheter får kommunen förhålla sig till, men hur förhåller sig planens visioner och mål till dessa och hur ser man att havsplanen kan bidra till näringslivets utveckling? Frågeställningar bör uppmärksammas i det fortsatta arbetet, se även avsnitt om planens läsbarhet ovan.

Havsplanen ska skapa förutsättningar för regional planering och regional utveckling. Utkastet visar inte på något övertygande sätt hur den bidrar till regional utveckling. I det fortsatta arbetet bör HaV tillsammans med regioner och länsstyrelser konkretisera hur planen kan bidra till en regional utveckling om det är ett rimligt mål med planen. Ett alternativ är att konkretisera målen.

Föreslagna användningar

Allmän användning, A

Under mötet framkom reflektioner kring allmän användning, A, och varför den finns och vad den innebär. Om A ska kvarstå bör det förtydligas i planbeskrivningen vad som avses med allmän användning och vad den hindrar respektive bidrar med.

Energiproduktion, E, allmänt

Flera kommuner i Bottniska viken bl.a Sundsvall och Östhammar har gjort ställningstaganden i översiktsplanen om att inte ha vindkraft i vissa områden i havet eller vid kusten. Under dagen framkom synpunkter att sådana ställningstagande bör framgå av havsplanen. Det bör väga lika som ett ställningstagande om att områden *är* lämpliga för vindkraft. Planen och beskrivningen blir mer trovärdig om all sådan information finns med.

Energiproduktion, Finngrundet, polygon

Det framförs under mötet att det behövs omfattande underlag för att göra avvägningar mellan olika intressen och att det finns funderingar på hur HaV gör dessa avvägningar. Finngrundets västra bank (B8) är ett område där HaV har gjort en bedömning att energiproduktion kan samexistera med N2000-området. Både länsstyrelserna och flera kommuner ifrågasätter bedömningen eftersom det är oklart vilka underlag som legat till grund för ställningstagandet.

Generellt framkom synpunkter från kommunerna om havsplanen inte kan komma att tolkas på så sätt att avvägningen mellan olika intressen redan har gjorts. Det är mycket viktigt att det framgår i kommunikationen utåt och gentemot olika intressenter, exploitörer etc. vad havsplanerna syftar till och vilka juridiska följder de får.

Energiproduktion och kablar

Länsstyrelsen framför att det kan vara värdefullt att rita ut kabeldragningar mellan vindbruksområden och från vindbruksområden in till land. De skulle kunna markeras som en bred korridor. Bakgrunden är att det finns fall där tillstånd inte givits till elanslutningar, vilket medfört att vindkraftsparken inte kunnat uppföras.

Natur

Det är ett stort fokus på riksintresse områden för naturvården. I planområdet, ex. längs Sundsvalls kommuns kust och söderut finns höga naturvården även om de inte är av riksintresse. Det vore värdefullt att

synliggöra sådana värden. Det kan vara områden med värdekärnor, men även korridorer för biologisk mångfald bör identifieras och markeras i planen. Det kan vara bl.a. betydelsefulla lokaler för reproduktion samt korridorer mellan dem som en typ av grön infrastruktur för att uppnå robusta förhållanden.

Kustvärden

Kustvärdena markerade i planen har nu sin utgångspunkt i riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Den yttersta linjen visas, vilket kan vara långt från själva kusten vilket skapar en förvirring. Ett namnbyte kan underlätta förståelsen för vad som visas. Kustvärden bör dessutom också värderas längs hela kusten och särskilt viktiga sträckor med avseende på biologisk mångfald, turism och friluftsliv bör markeras. Riksintressen friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB längs kusten bör kunna vara en utgångspunkt för områden som värderas som "kustvärden" även om de inte sträcker sig ut i havsplaneområdet rent fysiskt utan endast påverkas visuellt eller ljudmässigt. Det kan även gälla riksintressen naturvård. De nya riksintressena Friluftsliv som beslutas 2017 bör beaktas.

Sjöfart

Det påpekas under dialogmötet att sjöfartslederna aldrig har prövats utifrån lämpligaste dragning med avseende på flera miljö- och naturaspekter. Länsstyrelsen framför att det med anledning av ovanstående kan finnas skäl att justera lederna kring Finngrundet som en åtgärd för minskad bottenpåverkan samt kring eventuella andra N2000-områden.

Östhammars kommun framför att det kan finnas ett behov av tydligare föreskrifter för sjöfarten som är i linje med kommunens oljeskyddsplan. Kommunen ser att det kan finnas ett behov att reglera sjöfarten för att minska risken för oljeutsläpp delvis i samband med ökade transporter till Forsmark vid ett eventuellt slutförvar.

Det bör framgå av underlag om sjöfart och/eller planen var de stora EU-stråken går samt storleksskillnad och status på olika hamnar.

Fiske

I diskussionerna framkom synpunkter på att alla hamnar som är av betydelse för yrkesfisket bör framgå av underlaget och planen. Dessutom anses det värdefullt att peka ut områden av betydelse eller intresse för själva yrkesfisket med mer detaljrikedom än vad som föreslås i havsplanen, exempelvis värdefulla områden som inte är utpekade som riksintressen. Då kan planen utgöra ett bättre beslutsunderlag och bidra till en hållbar utveckling. Dessutom går utvecklingspotentialen till spillo om planen inte pekar ut områden som kan bli viktiga i framtiden.

Planen bör också resonera kring åtgärder för att underlätta det småskaliga fisket Detta kan också bidra till en regional utveckling.

Intresseområden för utvinning

Namnet på användningen känns malplacerat. Förslaget är att namnet ändras till ”yrkesfiske och annan naturresursutvinning”.

Friluftsliv

Det mesta av friluftslivet sker närmare kusten, men det finns undantag. Upplevelsen av friluftsliv i eller vid havet kan påverkas av exempelvis vindkraftsparker som stör utblickar mot horisonten, vilket måste beaktas även om upplevelsen kan vara subjektiv. Friluftslivet vid eller i havet kan också påverkas negativt av ljud eller buller från energiproduktion eller farleder. Friluftslivet kan då kopplas till kustvärdena så att det i havsplaneområdet finns platser med fri horisont och utan buller.

Campsgrund

Alternativen för Campsgrund måste tydliggöras både vad gäller försvarets intressen samt naturvärdena. Hänsyn till naturvärdena beskrivs inte alls i utkastet vilket bör förbättras. Tierps kommun framför att de har angett vindkraft på Campsgrund i sin översiktsplan, ett ställningstagande som det är oklart om HaV har noterat. Detta leder till en allmän fråga i vilken utsträckning HaV har tagit del av kommunernas översiktsplaner.

Tydliggör polygonnumret för Campsgrund.

Miljökonsekvensbeskrivning

MKB:n kom dagen innan mötet så det var inte så många som hade läst den. Ytterligare synpunkter kommer att framföras i ett senare skede. Utifrån HaVs redovisning kom dock reflektionen att havsplanen kan förbättra miljön mer än nollalternativet men att havsplanen inte är ett verktyg som kan bidra i någon större omfattning, se även avsnitt om visioner och mål.

KOMPIS

Avslutningsvis vill vi framföra de positiva reaktioner från kommunerna och regionerna på KOMPIS-bidraget vilket gett aktörerna en möjlighet att ta fram planeringsunderlag och starta diskussioner om planering i kust och hav inom och mellan sina organisationer.

Fortsatt dialog om utkast till havsplan

Länsstyrelsen har ansvaret att samla ihop länsstyrelsernas, regionerna samt kommunernas synpunkter till HaV. De mest omfattande synpunkterna ska redovisas senast 15 mars och de får kompletteras till och med den 30 april. Det senare datumet möjliggör också en politisk förankring för de aktörer som önskar detta. Vi på länsstyrelsen vill ha en fortsatt dialog, processen bestämmer vi i samråd med respektive aktör.

PM

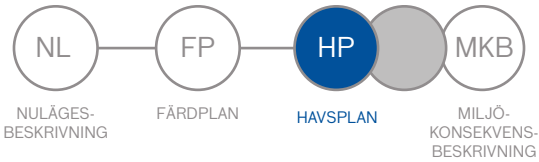
6 (6)

HaVs fortsatta arbete med havsplanerna

Den 26 januari 2017 presenterade HaV en miljökonsekvensbeskrivning samt publicerade shapefiler på hemsidan. I april kommer en hållbarhetsbedömning att presenteras. I slutet av 2017/början av 2018 avser HaV samråda om havsplanerna. Samrådet kommer att pågå under 6 månader och alla ges möjlighet att inkomma med synpunkter till HaV.

Emma Eriksson, Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Åsa Blomster, Länsstyrelsen i Uppsala län

NATIONELL HAVSPLANERING

Havsplan - Bottniska viken

Statlig planering i territorialhav och ekonomisk zon

FÖRSTA UTKAST 2016-12-01

DISKUSSIONSUNDERLAG I TIDIGT SKEDE

2016-12-01

En första skiss till havsplan

En första skiss

Detta är en första skiss, eller utkast, på vad som ska bli en statlig havsplan för Bottniska viken. Vi delar denna skiss med dig och andra för att stämna av extra tidigt, långt före det formella samrådet.

Vi vill gärna att ni ger förbättringsförslag och berättar om sådant vi bör veta, enligt er eller den organisation ni arbetar för.

Dialogen är en del i vårt genomförande av Färdplan havsplanering.

De statliga havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och territorialhav från en nautisk mil (1 852 meter) utanför den s.k. baslinjen.

Ett diskussionsunderlag

Skissen är ett diskussionsunderlag, ett första förslag på hur Havsplan Bottniska viken kan se ut och vilka avvägningar den kan innehålla. Allt är öppet för diskussion och det är viktigt att tycka till om planen tidigt, för det ger bättre slutresultat och en effektivare process.

Många ska samsas om havet

Vi är många som ska samsas om havet. Havsplanering är till för att visa hur havet ska användas effektivt och hållbart, nu och i framtiden. En havsplan ska visa lämplig användning av havet. En havsplan är dock en strategisk plan, med stora drag och få detaljer.

Dokumentets innehåll

Detta dokument innehåller utkastet till planbeskrivning och skissen till plankarta. Skissen till plankarta kan du också ladda ner och skriva ut i större skala på www.havochvatten.se.

Utkastet till planbeskrivning inleds med en förklaring av havsplanering. Sedan kommer den vision vi använder i arbetet med havsplanering. Därefter hittar du skissade förslag på användning av havet. Förslagen beskrivs på tre sätt:

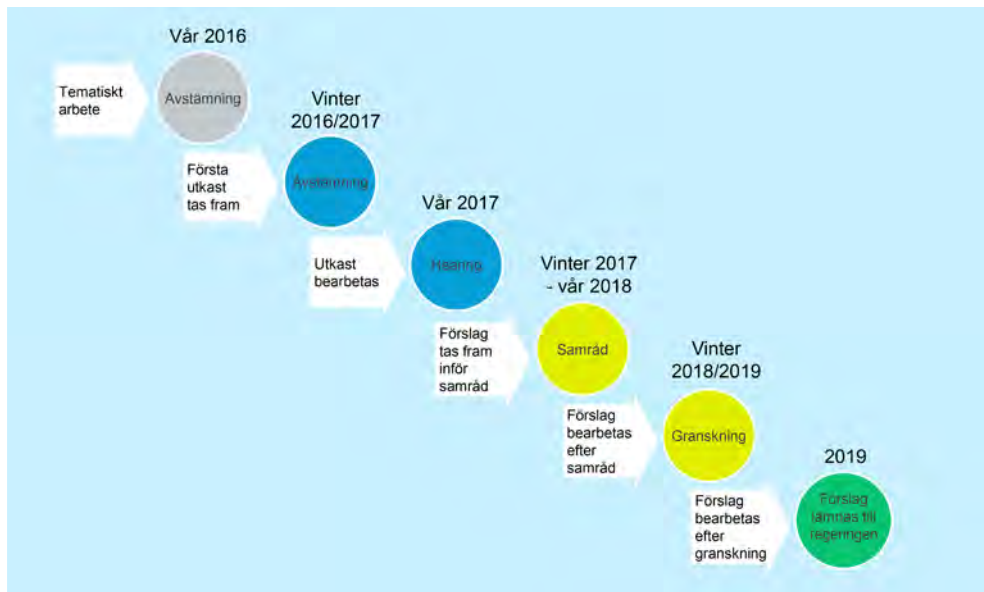
1. kort beskrivning av hela skissen till plankarta
2. sammanfattning i tre mindre geografiska områden
3. utifrån sex ämnen eller teman

De sex tematiska kapitlen presenterar de föreslagna rekommendationerna mer ingående, med motiveringar och avstämningar mot riksintresseanspråk.

I slutet av dokumentet finns korta sammanfattningar av utgångspunkter, och tillämpning av kommande havsplan och en beskrivning av hur vi konsekvensbedömer utkast och planförslag.

Ni hittar utförligare information om utgångspunkter, underlag och havsplaneringen i Färdplan havsplanering och Nulägesbeskrivning som ni hittar på www.havochvatten.se.

Dialog i tre steg

Dialogen kommer att pågå ändå till 2019 då vi lämnar ett förslag på havsplaner till regeringen. Innan dess sker:

1. avstämning i tidigt skede
2. formellt samråd
3. granskning

Denna skiss är alltså ett diskussionsunderlag som vi använder i första steget *avstämning i tidigt skede*.

Tack för att ni deltar

Vi är övertygade om att havsplanerna blir både bättre och bättre förankrade om fler är med. Tack för att ni deltar.

Följa havsplaneringen på www.havochvatten.se/havsplanering.

Björn Sjöberg

Chef, Avdelningen för havs- och vattenförvaltning

Havsplan - Bottniska viken

Statlig planering i territorialhav och ekonomisk zon

Havs- och vattenmyndigheten
Enheten för havsplanering och maritima frågor

UTKAST - DISKUSSIONSUNDERLAG I TIDIGT SKEDE

Havs- och vattenmyndigheten
Box 119 30
404 39 Göteborg
Tel. 010-698 60 00
www.havochvatten.se
havochvatten@havochvatten.se

INNEHÅLL

Vad är en havsplan?	8
Planering av utrymmet i havet	9
Statens samlade syn på förvaltningen av havet	9
Miljöbedömning för att främja en hållbar utveckling	9
En öppen process.....	9
Havet 2050	10
Vision för havsplaneringen.....	11
Havsanvändning	16
Planskiss	18
Havsplanens rekommendationer	18
Sammanfattning per delområde	19
1. Södra Bottenhavet.....	19
2. Norra Bottenhavet och Norra Kvarken	20
3. Bottenviken	21
Attraktiva livsmiljöer	22
Förutsättningar.....	22
Havsplanens rekommendationer	24
Motiveringar till havsplanens rekommendationer	26
Kust och grannländer.....	26
Naturresursutvinning inklusive yrkesfiske.....	28
Förutsättningar.....	28
Havsplanens rekommendationer	30
Motiveringar till havsplanens rekommendationer	32
Kust och grannländer.....	33
Kommunikationer.....	34
Förutsättningar.....	34
Havsplanens rekommendationer	36
Motiveringar till havsplanens rekommendationer	38
Kust och grannländer.....	39
Försvar.....	40
Förutsättningar.....	40
Havsplanens rekommendationer	42
Motiveringar till havsplanens rekommendationer	44
Kust och grannländer.....	45

Energi.....	46
Förutsättningar	46
Havsplanens rekommendationer	48
Energi, utvecklingsområden.....	50
Energitransmission och distribution	50
Pipelines	50
Motiveringar till havsplanens rekommendationer	50
Kust och grannländer.....	51
Naturvård.....	52
Förutsättningar	52
Havsplanens rekommendationer	54
Motiveringar till havsplanens rekommendationer	56
Kust och grannländer.....	57
Utgångspunkter	58
Nationell havsplanering i ett gränsöverskridande havsområde	59
Genomförande och tillämpning	62
Så ska planen användas	63
Uppföljning av planens miljöpåverkan.....	64
Konsekvenser	66
Hållbarhetsbedömning.....	67
Miljöbedömning.....	68
Kartreferenser	69

Vad är en havsplan?

Vi är många som ska samsas om havet och vi är på många sätt beroende av det. Vi behöver använda oss av havets tillgångar samtidigt som vi behöver bevara dem för framtiden. Havsplanering är ett av flera verktyg för att förvalta haven.

Planering av utrymmet i havet

Havsplanering hanterar de rumsliga aspekterna i havsförvaltningen. Det finns flera rumsliga dimensioner att ta hänsyn till. Dels utrymmet i och på havsbotten, dels utrymmet i vattnet liksom utrymmet på havsytan och där ovanför.

Havsplaneringen är en process för att analysera och organisera verksamheter i havet för att på så sätt uppnå miljömässiga, näringspolitiska och sociala mål. Resultatet är havsplaner som visar lämplig användning av havet. Föreskrifter kan kopplas till havsplanen med förbud mot eller begränsningar för verksamheter eller åtgärder. Havsplanerna och eventuella föreskrifter beslutas av regeringen.

Havsplaneringen har sin grund i EU:s ramdirektiv för havsplanering. Direktivet innebär att EU-länderna senast 2021 ska ha tagit fram havsplaner. Direktivet har lett till en ny bestämmelse i miljöbalken om statlig havsplanering i Sverige. Havs- och vattenmyndigheten har målsättningen att överlämna förslag till havsplaner till regeringen under 2019. Eftersom havsplanering är en cyklisk process kommer havsplanerna att revideras minst vart åttonde år.

Statens samlade syn på förvaltningen av havet

Syftet med havsplanerna är att beskriva statens samlade syn på hur vi använder våra hav både nu och i framtiden. Planerna är också ett viktigt verktyg för utvecklingen av havsanknutna näringar. Detta genom att öka förutsägbarheten för aktörer som vill bedriva verksamhet till havs. En tydlig rumslig samordning av havsanknutna verksamheter och intressen underlättar även förvaltningsarbete inom exempelvis miljöprövning, fiskereglering och områdesskydd.

Miljöbedömning för att främja en hållbar utveckling

En utgångspunkt för havsplaneringen är hänsyn till ekosystemens förutsättningar att trygga de värden som är grund för näringar som exempelvis turism eller yrkesfiske. Vi gör en miljöbedömning för att studera havsplanernas konsekvenser för miljön. Detta är en del i vår tillämpning av ekosystemansatsen. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i havsplanerna för att främja en hållbar utveckling.

En öppen process

Havs- och vattenmyndigheten tar fram förslag till havsplaner med hjälp av länsstyrelser. Centrala myndigheter stödjer och bistår med underlag för planeringen. Kommuner, regionplaneorgan, kommunala samverkansorgan och landsting som är berörda har möjlighet att medverka i förslagsarbetet. Detta så att vi kan ta hänsyn till lokala och regionala förutsättningar och behov. Vi samarbetar också med andra länder så att de svenska havsplanerna är samordnade med grannländernas havsplaner.

För mer utförlig information om havsplaneringsprocessen, utgångspunkter och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.havochvatten.se.

Havsplanernas geografiska avgränsning

Tre havsplaner tas fram, för områdena: Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och svenskt territorialhav från en nautisk mil (1 852 meter) utanför den svenska baslinjen. Undantag är fastighetsindelade vatten.

Kommungränsen mellan Östhammars och Norrtälje kommuner utgör avgränsning i havsområdet mellan Bottniska vikens och Östersjöns havsplaneområde.

Kommunerna har planeringsansvar för det havsområde som finns inom kommunens gränser, det vill säga inre vatten och territorialhav. Genom havsplaneringsförordningen har kommunerna och staten sedan 2015 ett överlappande planeringsansvar i större delen av territorialhavet.

Havet 2050

Viljestyrd planering baseras på visioner.
Havet 2050 är till glädje och nytta för alla.

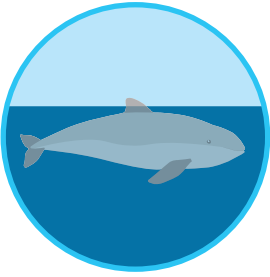
Vision för havsplaneringen

Det här är den vision som vi använder när vi utarbetar förslag till havsplaner. Visionen avser Sveriges alla havsområden. Den baseras på Färdplanens planeringsmål och bakomliggande samhällsmål och strategier samt de framtidsbilder som tagits fram i havsplaneringsarbetet. Visionen tar sikte på havsplaneringens horisontår 2050. Vi presenterar också hur vi ser på havsplaneringens roll för att nå denna vision. Enbart havsplanering kan inte göra visionen verklig, utan ska ses som ett av flera verktyg på vägen dit.

Vision för Sveriges maritima strategi

Konkurrenskraftiga, innovativa och hållbara maritima näringar som kan bidra till ökad sysselsättning, minskad miljöbelastning och en attraktiv miljö.

År 2050 är havens ekosystem i balans, kust- och havsmiljön är god med ett rikt växt- och djurliv

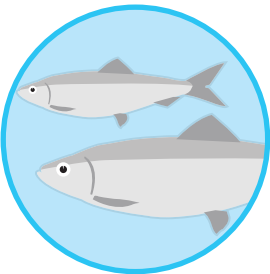
Förvaltningen av havet har gett god havsmiljö

Genom ekosystembaserad fiskeriförvaltning och framgångsrik havsmiljöförvaltning har miljön i havet uppnått god ekologisk och kemisk status. Västerhavets ekosystem är återigen naturligt och liknar det förindustriella Nordsjön, med en hög biodiversitet och fiskpopulationer i naturlig dynamik. Östersjöns syrefattiga bottnar har återhämtat sig och övergödning på grund av jordbruk och sjöfart är minimerad, mycket tack vare det goda samarbetet mellan Östersjöns länder. Även här är dynamiken mellan olika fiskarter återställd och torskens utbredning når upp till Norra Kvarken. Östersjöns tumlarbestånd är livskraftigt. Bifångsten i fiskegarn har avtagit och tillförseln av miljögifter stoppats. Även sjöfågelpopulationerna har vuxit sig starka och alfågeln kan övervintra på Östersjöns bankar utan att hotas av oljespill. Miljögifterna i Bottniska vikens sediment har överlagrats och utsläppen från industrin är marginella.

Naturskydd och utsjöbankar är viktiga komponenter

Från Bottenviken till Skagerrak sträcker sig ett sammanhängande nätverk av funktionellt naturskydd. Utsjöbankarna utgör särskilt värdefulla noder med mer eller mindre orörd natur. Rovfisken har återetablerats till kust och vikar och de fintrådiga algerna har ersatts av sjögräsängar och tång. Genom miljöövervakning och forskning har vi fått en bättre förståelse för våra marina ekosystem och hur de bäst kan förvaltas.

Havsplaneringen ger plats för naturskydd och hållbara näringar

Havsplaneringen har bidragit genom att ge plats för hållbara näringar och naturskydd, bland annat skyddade områden. Detta genom att se till att miljöskadliga verksamheter endast sker i områden där den ekologiska elasticiteten och motståndskraften är hög.

År 2050 tillvaratar vi havens ekosystemtjänster för attraktiva livsmiljöer

Hållbar turism har blivit en viktig näring

I takt med att havens ekosystem blivit friskare har hållbar turism blivit en av de viktigaste näringarna i landets kustkommuner. Med ökad befolkning och välstånd har besöksnäringen skjutit i höjden och många vill njuta av välbevarade kulturminnen, levande kustsamhällen och badvänliga klippor och stränder. Giftiga algbloomningar är sällsynta och de fintrådiga algerna har minskat. Sikten i vattnet är i regel god och inbjuder till bad. Besöksnäringen omfattar blomstrand havshotell, kurorter, fiskrestauranger och upplevelseindustri. I Kosterfjorden kan turisterna besöka våra kallvattenskoraller från eldrivna ubåtar.

Nya jobbtillfällen har skapats

Tiotusentals lokala jobbtillfällen har uppstått landet runt. Friluftslivet med segling, fiske och paddling är fortsatt en viktig del av våra liv och här underlättar en utbyggd infrastruktur för sanitet och minskad nedskräpning.

Planeringen har främjat ekosystemtjänster och näringar

Havsplaneringen och i synnerhet den kommunala planeringen har varit viktig för att främja de ekosystemtjänster och näringar som utgör en bas för turism, friluftsliv och en levande kultur. Samarbetet mellan kommunerna har också skapat en nödvändig utbyggnad av den kustnära infrastrukturen så att havsnära orter och landsbygd blivit mer tillgängliga för såväl lokalbefolkningen som den urbana befolkningen och de långväga besökarna.

År 2050 använder vi havens ekosystemtjänster för konkurrenskraftiga maritima näringar

Fisket är effektivt och miljöanpassat

Med stöd av ekosystembaserad fiskförvaltning har vi goda och stabila fiskbestånd och vi har en effektiv fullt miljöanpassad fiskeflotta. Fisket sker på fiskebeståndens överskott, där fångsterna inte medför att bestånden minskar eller att rekryteringen påverkas negativt. Utvecklingen av fiskeredskapen har möjliggjort att fiske kan ske utan att påverka botten på ett oönskat sätt och att bifångsten av fågel och däggdjur har minimerats.

Kustfisket har ökat

De ökade bestånden och efterfrågan på nyttig närproducerad mat har möjliggjort för det kustnära fisket att öka. Små fiskebåtar är vanliga i kustkommunernas hamnar och kajerna är fulla av liv och rörelse. Från Bottenvikens siklöja och Bottenhavets surströmning till Västerhavets burfiskade skaldjur utgör den högkvalitativa lokala fångsten en viktig del av restaurangmenyn.

Vattenbruk är vanliga med lokala odlingar av fisk och skaldjur

Vårt utvecklade och konkurrenskraftiga vattenbruk levererar fisk och skaldjur från lokala odlingar. Genom tekniska landvinningar sker mycket av fiskodlingen i slutna system. Långt ut till havs, ofta i kombination med flytande vindkraft eller solkraft, odlas alger och sjöpungrar för produktion av biogas och naturliga gödningsmedel. I sin helhet har vattenbruket gått från nettotillförsel till nettoupptag av näringsämnen och bidrar därför inte till övergödning.

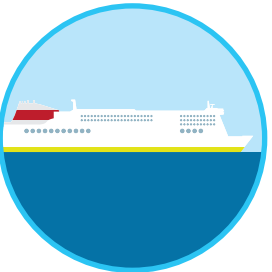
Innovationer och infrastruktur har gett nya jobb

På Öland och Gotland stöds dricksvattenförsörjningen av hållbara avsaltningssystem. Utmed både Sveriges västkust och ostkust finns flera platser eller områden för att pröva ny marin teknik medan lokala industrier försörjer energianläggningar och vattenbruk med komponenter och arbetskraft. Genom stöd till innovationer och en utvecklad infrastruktur har de maritima näringarna blivit en stor tillgång för kustkommuner landet runt, med tusentals jobb i första produktionsledet.

En koordinerad kommunal och statlig planering

Havsplaneringen har varit viktig för att bereda plats och skapa förutsägbarhet för de nya näringarna liksom för att understödja ett flexibelt fiske där fiskeflottan undviker lekområden och känsliga ekosystem. Den lyckade koordineringen mellan kommunernas kustzonsplanering och kommunal och statlig havsplanering har främjat och kopplat samman land- och havsanknutna näringar.

År 2050 använder vi utrymmet i havet för konkurrenskraftiga maritima näringar

Sjöfarten har ökat

Handeln i Östersjöområdet har fortsatt att öka och sjöfartens godsvolymer är nu mer än dubbelt så stora som 2020. Dessutom har när sjöfarten ökat med en intensiv trafik mellan svenska hamnar utmed hela kusten. Farvatten genom Bottniska viken har förbättrats genom muddring vid grundklackarna och isproblematiken är mindre på grund av högre vintertemperaturer. Fartygen är större snarare än fler och merparten är obemannade och körs automatiserat på optimerade rutter som följer havsplanerna. Därmed kan sjöfarten röra sig säkert och flexibelt utan att använda särskilt mycket mer utrymme än tidigare. Havets motorvägar är många och tätt trafikerade men samtidigt väl avgränsade, vilket lämnar gott om utrymme för andra näringar. Dessutom är sjöfartens utsläppsnivåer låga och få fartyg körs längre på fossila drivmedel.

Nya förbindelser till våra grannländer

Utöver täta och miljövänligt framdrivna färjeturer knyts Sverige ihop med sina grannländer genom flera nya förbindelser. Den nya tunneln under Öresund, bron till Finland över Norra kvarken och tågförbindelsen över Ålands hav; alla har de bidragit till snabbare persontransporter och en effektiv godsjärnväg. Mellan Bottenvikens hamnar går svävartrafik över isen. Ett välutvecklat nätverk av fiberkablar stärker den viktiga infrastrukturen för säker information och kommunikation. Efterfrågan på sand och mineral har skapat en utvinningsindustri i Östersjöområdet. Täkterna är dock noggrant lokaliserade för att minimera påverkan på ekosystem och sedimentdynamik. Det finns platser för koldioxidlagring.

Havsplaneringen en viktig plattform för att lokalisera verksamheter
Havsplaneringen är en bra plattform för att se till att sjöfarten är effektiv och säker samtidigt som andra näringar får tillgång till bra platser för sina verksamheter. Havsplanerna har också varit ett viktigt stöd i det internationella arbetet med att styra fartygsrutterna till områden där känsliga naturvärden inte riskeras av trafiken. Inte minst har den internationella samverkan inom havsplaneringen underlättat för utbyggnaden av gränsöverskridande infrastruktur.

År 2050 använder vi utrymmet i havet för förnybar energi

Förnybar energiomvandling till havs har ökat

Användningen av förnybara energikällor i havet har tagit fart. Det utbyggda nätverket av kraftkablar över haven har möjliggjort en effektiv elhandel i norra Europa. Flera vindkraftparker har sedan länge byggts och några av dem är redan inne på andra eller tredje turbinbytet. Långt ute till havs byggs nu också flytande vindkraftverk, vars el kopplas in på någon av de internationella uppsamlingsanläggningar, hubbar, som byggts i Östersjön och Västerhavet. I havet flyter stora solkraftsanläggningar och även vågkraft är en del av den svenska energimixen.

Vattenbruket har integrerats med energianläggningar

Den infrastruktur som byggts upp i samband med den havsbaserade energitvinningen nyttjas även av vattenbruket, med odling av biogasgenererande alger och sjöpungrar integrerat med energianläggningarnas plattformar. Samverkan mellan teknikområden har skapat tusentals arbetstillfällen och bidrar till en hållbar utveckling miljömässigt, socialt och ekonomiskt.

Havsplaneringen bidrar till investeringar

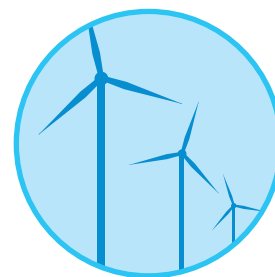
Havsplaneringen bidrar till utvecklingen genom att ge den förutsägbarhet i lokaliseringsfrågan som branscherna behöver för att våga investera. Havsplaneringen har också varit viktig för det internationella samarbetet som har lett till gemensamma satsningar och utbyggnad av elnät och elhubbar ute i havet.

År 2050 lever vi i fortsatt fred och frihet i Östersjöregionen

Havsplanerna bidrar till förutsättningar för Sverige och svenska intressen. Även om säkerhetssituationen numera är god i Östersjöområdet så är det fortsatt viktigt att ha god beredskap. Havsplaneringen är en bra plattform för strategiska lokaliseringsfrågor vilket stödjer totalförsvarets verksamhet och strategisk försörjning.

En hållbar användning av havet

Vi har en hållbar användning av havet när vårt nyttjande av havets utrymme och resurser är i balans med havets långsiktiga förmåga att upprätthålla de ekosystemtjänster som vi människor behöver.

Havsanvändning

I denna del beskriver vi förslag till havsplanens rekommendationer, först kort för hela plankartan, sedan mer utförligt både geografiskt för tre delområden och tematiskt för sex olika teman. Vi motiverar även rekommendationerna och redogör för övergripande förutsättningar för varje tema.

Planskiss

Kombinationsbeteckningar

Förutom beteckningar med en bokstav finns även beteckningar med två bokstäver. Kombinationsbeteckningen tydliggör en huvudanvändning samtidigt som de redovisar motiv som ger anpassning eller begränsning för såväl huvudanvändningen som annan användning inom polygonen. Detaljerna kring anpassning eller begränsning redovisas i de tematiska kapitlen. I detta utkast finns beteckningarna FN2, EN2 och KN2.

Här visas vår skiss till havsplanens plankarta. Du kan skriva ut den i större skala på www.havochvatten.se. Kartan visar skissat förslag till användning av havsområdet. Användningen redovisas dels med bokstäver i ytor, så kallade polygoner, dels genom underliggande raster och linjer.

Havsplanens rekommendationer

A Allmän användning

Område för allmän användning. I dessa områden bedöms det inte vara nödvändigt att i havsplanen avväga mellan intressen.

|||| Hänsyn kustvärden

Område som sträcker sig från land ut i havsplaneområdet där huvudanvändning inom planområdet bör samexistera och visa hänsyn till befintliga naturvärden och kulturvärden som utgör riksintresseanspråk enligt 3 kap 6§ samt riksintressen enligt 4 kap 2-4§§ miljöbalken.

//// Yrkesfiske

Område av värde för yrkesfisket (fångstområden).

■ Sjöfart

Stråk visar områden som är viktiga för sjöfartens framkomlighet.

F Försvar

Område där Försvarsmaktens verksamhet är prioriterad användning.

E Energiutvinning

Område där energiutvinning eller utveckling av energiteknik är prioriterad användning.

E Utv. Energiutvinning, utvecklingsområden

Område där utveckling av framtida energiutvinning eller energiteknik är prioriterad användning.

KN2 Kommunikationer, Infrastruktur

Område för kommunikationer såsom bro eller tunnel.

N1 Prioritet natur

Område där bevarande av naturvärden är prioriterad användning. Naturvärdet inkluderar ekologiska värdekärnor av stor betydelse för biologisk mångfald, grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Samexistens med andra intressen kan främjas om den inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden.

N2 Hänsyn natur

Område med prioritering av natur där samexisterade användningar anpassas eller begränsas för minimerad negativ påverkan på områdets naturvärden.

Sammanfattning per delområde

Här ges en översiktlig sammanfattning av förslag till ställningstaganden, alternativ som redovisas i planskissen och behov av utredning.

1. Södra Bottenhavet

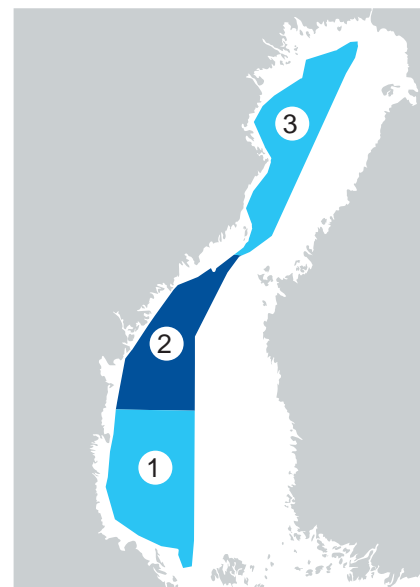
I Södra Bottenhavet är yrkesfisket utbrett och sjöfarten viktig. På utsjöbankarna och längs kusten finns skyddsvärd natur, såsom viktiga lekområden för fisk, övervintringsområden för sjöfåglar och värdefull bottenmiljö. Det finns tillstånd för vindkraft på Storgrundet, medan ett annat finns outrett vid Gretas Klackar. Ytterligare stora områden för vindbruk finns utpekade som riksintressen på Finngrundens och Campsgrund. Samtidigt finns det värdefulla naturvärden på bankarna såsom bottenmiljö och alfågel. I stora områden finns inga anspråk på användning.

I Södra Bottenhavet är utmaningen för havsplaneringen att hitta en hållbar lösning i avvägningen mellan skydd av naturvärden på utsjöbankar och att samtidigt hitta områden lämpliga för energiutvinning. En särskild fråga i den fortsatta havsplaneringen är hur försvarsintressen och områden för energiutvinning kan förenas.

Planeringsförutsättningarna behöver analyseras och utredas vidare för frågor om bland annat vattenbruk, och hur olika verksamheter bör anpassas till naturvärden. Även sjöstråkens sträckningar i och omkring bankarna mot land, liksom det finska fiskets omfattning i Bottenhavet bör utredas vidare.

Havsplanens ställningstaganden

- Huvudanvändning Energiutvinning (EN₂) med krav på hänsyn till säsongsvisa faktorer i naturvärdet vid projektering, installation och/eller drift på Finngrundens Västra bank. Området är utpekade som riksintresse vindbruk, samtidigt som det utgör Natura 2000. Bedömningen är att en vindkraftsetablering är möjlig. En etablering förutsätter enligt regelverket för Natura 2000 att livsmiljöer inte skadas och arter inte utsätts för betydande störning. Om området tas i anspråk för installation och drift av vindkraftsanläggning behöver hänsyn även tas till totalförsvarets intressen, särskilt vad gäller den närmare lokaliseringen och storleken på anläggningen.
- Prioritetsområde Natur (N₁) på Finngrundens Östra bank, med anslutande hänsynsområde (N₂) nordost. Området är utpekade som riksintresse vindbruk, samtidigt som det är ett Natura 2000-område. Området är också viktigt som rast- och födosöksplats för alfågel. Det bestånd av alfågel som övervintrar inom Östersjöområdet är internationellt rödlistat. Det finns risk för att fåglarna kommer att undvika området om det uppförs vindkraftsanläggning i området. I en tidigare prövning av en ansökan om installation av vindkraftsanläggning avslogs ansökan med anledning av att alfågel. Till förmån för naturvärdet redovisas inte riksintresse vindbruk i det här området.

1. Södra Bottenhavet
2. Norra Bottenhavet och Norra Kvarken
3. Bottenviken

- Huvudanvändning energiutvinning på lång sikt (E utv) i ett större område från norr om Finngrundets östra bank upp till strax norr om Hornslandet. Om området tas i anspråk behöver aktuella verksamheter anpassas med hänsyn till yrkesfiske och totalförsvarets intressen, särskilt vad gäller omfattningen och den närmare lokaliseringen i området.

Havsplanens planalternativ

Campsgrund

- Det finns ett utpekad område för riksintresse vindbruk på Campsgrund i södra Gävlebukten. Frågan om hur en framtida anläggning för vindkraft i området kan förenas med andra intressen föranleder alternativ med eller utan vindkraft i området.
  1. Huvudanvändning sjöfart på Campsgrund. Utpekad riksintresse vindbruk utgår i havsplanen med anledning av att totalförsvarets intressen prioriteras. Området ingår i ett större område med Allmän användning (A) som huvudanvändning. Nuvarande sträckning av sjöstråk vid grundet bibehålls.
  2. Huvudanvändning Energiutvinning (E) på Campsgrund. Om vindkraftsanläggning installeras kan befintligt sjöfartsstråk (RI sjöfart) behöva flyttas norrut.

2. Norra Bottenhavet och Norra Kvarken

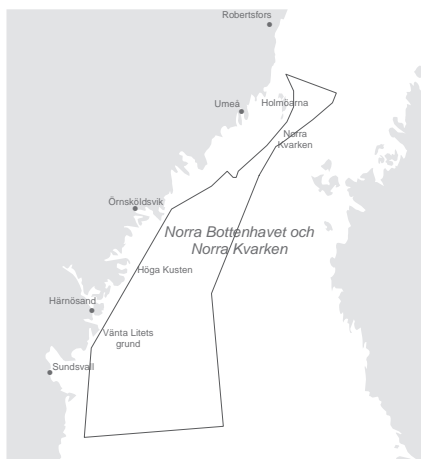
I Norra Bottenhavet ligger världsarvet Höga kusten med höga kultur- och naturvärden. Försvarsmakten har stora övningsområden längs kusten. Stora områden har inga anspråk på användning. I Norra Kvarken är sjöfarten mycket viktig samtidigt som den har begränsat manöverutrymme och går i leder på grund av djupförhållandena. Holmöarna har höga natur- och kulturvärden och yrkesfisket bedrivs mest kustnära. Umeå har i sin översiktsplan utpekad ett område för fast förbindelse till Vasa i Finland.

I Norra Bottenhavet och Norra Kvarken är det viktigaste för havsplaneringen att säkerställa fortsatt god tillgänglighet med långsiktigt hållbar passage för sjöfarten mellan Bottenhavet och Bottenviken, samtidigt som hänsyn tas till värdefull natur och kultur.

Planeringsförutsättningarna behöver analyseras och utredas vidare för frågor om bland annat vattenbruk, sandutvinning och hur olika verksamheter bör anpassas till naturvärden.

Havsplanens ställningstaganden

- Huvudanvändning Kommunikation och hänsyn till prioriterad natur (KN₂) vid Umeå mot Vasa för att visa att det i framtiden kan bli aktuellt med en fast förbindelse mellan Umeå och Vasa. Det finns ett kommunalt intresse av en sådan förbindelse, men ingen statlig planering eller politiska beslut på nationell nivå för byggnation inom överskådlig tid.

Havsplanens planalternativ

Vänta Litets Grund

- Vänta Litets Grund har höga naturvärden och är utpekad som Natura 2000-område. Området ligger i ett av Försvarmaktens sjövningsområden vilket föranleder alternativ med eller utan Huvudanvändning Försvaret över grundet.
  1. Prioritetsområde Natur (N₁) N₁ över Vänta Litets Grund. RI försvar vägs bort över grundet.
  2. Huvudinvändning Försvaret med hänsyn natur (FN₂) motsvarande RI försvar där Vänta Litets Grund ingår.

3. Bottenviken

I Bottenviken är sjöfarten utbredd och av stor vikt för industrin i norra Sverige. Försvarmakten har stora områden vid Kallax flygplats och Tåme skjutfält, där det också finns utpekad riksintresse för vindbruk och intresseområde för sandutvinning. Robertsfors kommun har i sin översiktsplan pekad ut vindkraft i flera mindre områden. Fisket efter siklöja för löjrom är viktigt lokalt.

I Bottenviken är havsplaneringens främsta utmaning att göra noggranna avvägningar då betydande intressen ska samsas om samma yta. Frågan vad som är hållbar användning av havet ställs på sin spets. Hur totalförsvarets intressen och vindkraftsetablering kan förenas är en viktig fråga i den fortsatta planeringen.

Havsplanens ställningstaganden

- Huvudanvändningen Energiutvinning för två områden utanför Robertsfors. Områdena har redovisats som kommunala intressen vindbruk (Rata Storgrund). Om områdena tas i anspråk för installation och drift av vindkraftsanläggning behöver hänsyn tas till försvarsintressen.

Havsplanens planalternativ

Klocktärnan

- Det finns ett utpekad område för riksintresse vindbruk utanför Luleå (Klocktärnan). Frågan om hur en framtida anläggning av vindkraft i området kan förenas med andra intressen föranleder alternativ med eller utan vindkraft i området.
  1. Utpekad riksintresse vindbruk utgår i havsplanen med anledning av att totalförsvarets intresse prioriteras. Området ingår i ett större område med allmän användning (A) som huvudanvändning.
  2. Huvudanvändning energiutvinning med krav på hänsyn till säsongsvisa faktorer i naturvärdet vid projektering, installation och/eller drift. (EN₂). Viss justering riksintresseområde vindbruk på grund av sjöstråk och totalförsvarets intressen.

Attraktiva livsmiljöer

Förutsättningar

Kustområden som är attraktiva att besöka, och att leva och verka vid ger oss hälsa och välbefinnande och är viktiga för utvecklingen av de maritima näringarna. Den kustnära besöksnäringen är en basnäring i många kustkommuner och är viktig för regional och lokal utveckling. Det är en sektor som följer ökningen av befolkningen och den ekonomiska tillväxten. Turistverksamhet har rumsliga behov i form av tillgänglighet och infrastruktur.

Besöksnäringen är tätt kopplat till det marina friluftslivet som innebär många olika aktiviteter som båtliv, kajakpaddling, skridskoåkning, bad, dykning, fågelskådning och andra naturupplevelser. Friluftsliv sker framförallt nära kusten och i mindre utsträckning i havsplanområdena.

Sverige har viktiga kulturmiljöer i kust- och skärgårdslandskapet, bland annat fiskelägen, badorter, hamnar, befästningar, fyr- och lotsplatser samt kustanknuten industri. Kulturmiljöer och kulturarv bidrar till lokal identitet och ökad förståelse för historiska sammanhang. Med undantag för vissa fyrar ligger dessa platser utanför havsplaneområdet, men havsplaneringen kan ha indirekt påverkan på miljöerna. Det finns också ett omfattande kulturarv under vatten, som främst består av fartygslämningar och submarina landskap, sjunkna boplatser och rester från olika tidsåldrar.

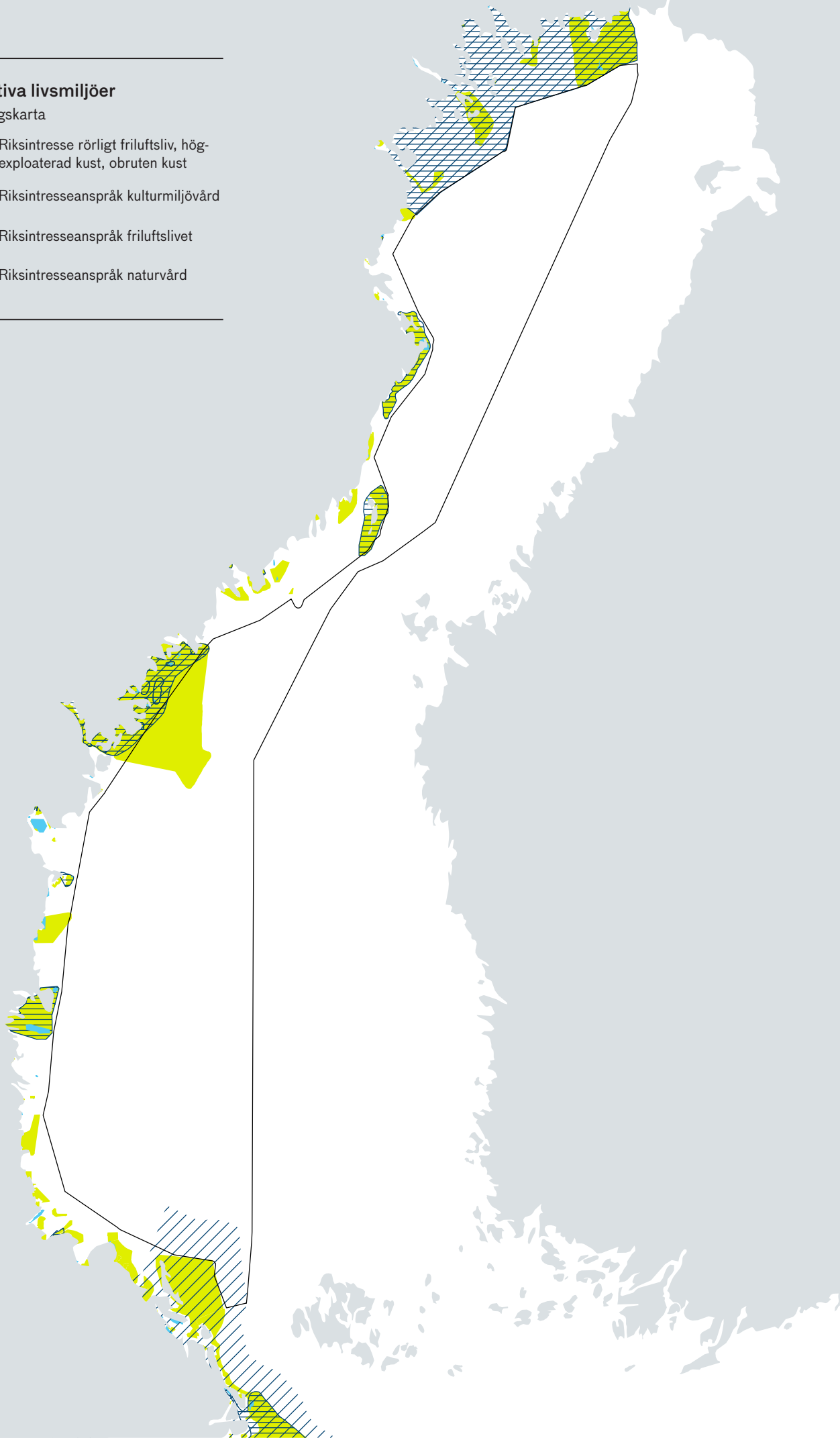
För mer utförlig information om förutsättningar och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.hav-ochvatten.se.

Attraktiva livsmiljöer

Underlagskarta

- Riksintresse rörligt friluftsliv, hög-exploaterad kust, obruten kust
  - Riksintresseanspråk kulturmiljövård
  - Riksintresseanspråk friluftslivet
  - Riksintresseanspråk naturvård
-

FÖRSLAG TILL

Havsplanens rekommendationer

Hänsyn kustvärden

De ytor som markeras i planens utgörs av områden utpekade som riksintresse för friluftslivet (3 kap. miljöbalken) och riksintressen för det rörliga friluftslivet, obruten kust och högexploaterad kust (4 kap. miljöbalken). Dessa områden innehåller värden och intressen som rör kulturmiljö, naturmiljö, turism och friluftsliv. Där ingår även till viss del landskapsbild och exempelvis fritidsfiske. Det finns också en koncentration av marint kulturarv i kustzonen. Samexisterande övriga användningar bör visa hänsyn till områdets värden.

Riksintresseanspråk för kulturmiljövården i planområdet

Det finns idag inga riksintresseanspråk för kulturmiljövården i planområdet. Områden utpekade som riksintressen längs kusten kan indirekt påverkas av det som sker i planområdet och skyddas av hänsynsområdet för kustvärden.

Riksantikvarieämbetet har initierat ett arbete med att ta fram underlag för ett eventuellt utpekande av riksintressen för kulturmiljövården till havs. Utifrån detta underlag kommer länsstyrelserna i dialog med Riksantikvarieämbetet under 2017 ta ställning till eventuella riksintresseanspråk inom havsplaneområdet. Syftet med att peka ut riksintressen är att tydliggöra kulturmiljövårdens anspråk i såväl den statliga havsplaneringen som i den kommunala översiktsplaneringen i havsområdet.

Riksintresseanspråk för friluftslivet i planområdet

Områden utpekade som riksintressen för friluftslivet är områden med stora friluftsvärden på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, där även möjlighet till fritidsfiske ingår. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kultur- och naturmiljön. En översyn pågår av riksintresse friluftsliv.

Riksintresseanspråk naturvård i planområdet

Riksintressen för naturvärden är områden med stora naturvärden. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Geografiskt avgränsade riksintressen (4 kap MB) längs kusterna

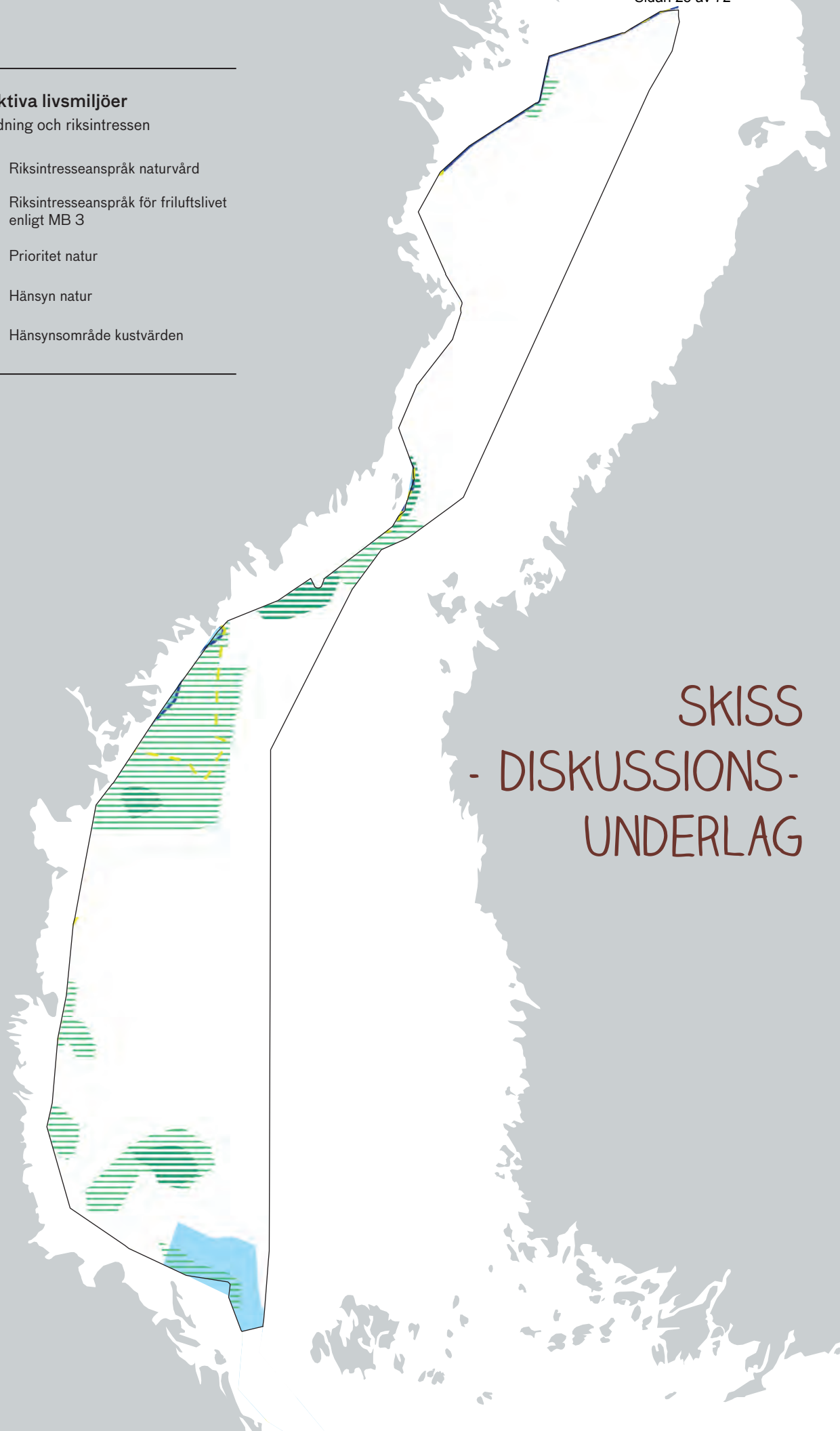
Det finns även geografiskt avgränsade riksintresseområden som riksdagen beslutat. Dessa områden har stora natur- eller kulturkvaliteter och är eller kan bli attraktiva besöksmål. Dessa områden utgör tillsammans med riksintressen för friluftslivet Hänsynsområdet för kustvärden.

Attraktiva livsmiljöer

Användning och riksintressen

- Riksintresseanspråk naturvård
  - Riksintresseanspråk för friluftslivet enligt MB 3
  - Prioritet natur
  - Hänsyn natur
  - Hänsynsområde kustvärden
-

SKISS
- DISKUSSIONS-
UNDERLAG

Underlag som använts för att identifiera behoven för kustvärden

- Riksintresse 4 kap 2, 3, 4 MB, riksintresseanspråk enligt 3 kap 6 MB, Länsstyrelserna
- Översiktlig naturvärdeskartering 2015, HaV
- Resultat från havsplaneringens tematiska arbete grupp Naturvård och Regional tillväxt, HaV

Motiveringar till havsplanens rekommendationer

Planeringsmål

- Skapa förutsättningar för god havsmiljö och hållbar tillväxt:
Havsplanerna ska övergripande ge rumsliga förutsättningar så att utvecklingsbehov och mål om hållbar tillväxt tillgodoses samtidigt som havsplanerna bidrar till att god havsmiljö nås och upprätthålls. En viktig utgångspunkt för havsplaneringen är att hållbar tillväxt förutsätter väl fungerande ekosystem.
- Skapa förutsättningar för regional utveckling:
Havsplanerna ska ge rumsliga förutsättningar för hållbar utveckling, god livskvalitet och attraktiva miljöer regionalt och lokalt. Havsplaneringen ska bidra till att bevara viktiga natur- och kulturvärden, ta hänsyn till landskapsbilden och skapa förutsättningar för utveckling av havsanknutna näringar och friluftsliv. Rekreation och friluftsliv inklusive fritidsfiske har stor betydelse för människors livskvalitet och hälsa.

Kulturvärden är viktiga för upplevelsen i landskapet, människors identitet och för att skapa attraktiva miljöer att leva och bo i. En ökad kunskap om kulturvärden i havet bidrar till både en förstärkt lokal och regional identitet och till besöksnäring.

Kust och grannländer

Samspel mellan land och hav

Attraktiv livsmiljö handlar om hur havet och dess värden ger nytta och välbefinnande för människor som bor utmed kusten. Genom att planera för bl.a. friluftsliv, utveckling av lokal ekonomi utifrån havets ekosystemtjänster såsom fisk och upplevelser bidrar havsplanen till attraktiv livsmiljö. Vid utformningen av områden för attraktiva livsmiljöer har ett flertal underlag används, bland dessa kan nämnas en sammanställning av områden för utredning av havsbaserad vindkraft ifrån kommunal energiplanering, Regionala naturvårdsinventeringar och HaV:s översiktliga naturvärdeskartering, liksom de områden som ska skyddas enligt miljöbalkens 4 kap 2, 3 § och 3 kap 6 § och påverkan på landskapsbilden har vägts in och legat till grund för värderingen av havsplaneområdets värde som attraktiv livsmiljö. I detta sammanhang har även underlag bland annat för landningsvärde av fisk, fritidsbåtstrafik och total sjöfartstrafik enligt AIS-data använts. Till detta fogas också den bild som framkommit i arbetet i den tematiska arbetsgruppen för regional tillväxt.

Internationella hänsyn

När det gäller området attraktiva livsmiljöer är de internationella hänsyn som behöver tas färre än för övriga tematiska områden. De värden som kopplas till attraktiva livsmiljöer är nära sammankopplade med kusten, och därför kommer det framförallt att vara av intresse i Södra och Norra kvarken, där ländernas kuster ligger nära varandra. Det viktiga i dessa områden blir att säkerställa att våra grannländer ser på områdets attraktivitet på ett liknande sätt, för att de värden som den attraktiva livsmiljön innebär ska skyddas. Även goda kommunikationer med grannländerna bidrar till attraktiv livsmiljö.

Naturresursutvinning inklusive yrkesfiske

Förutsättningar

Yrkesfiske är viktigt såväl regionalt som lokalt och bidrar till kustsamhällens identitet och livskraft genom såväl fisket i sig som fiskets betydelse för landbaserade näringar som fiskberedning, varvsindustri och redskapstillverkning. Småskaligt fiske sker normalt inom begränsade områden, medan annat fiske sker mer flexibelt och över stora områden inklusive utanför svensk ekonomisk zon. Var fiske bedrivs varierar mellan säsong, men också hur fiskemöjligheterna, dvs. fiskbestånden och regleringen av dessa, utvecklas över tid. I Bottniska viken är ett det säsongsmässiga yrkesfisket framträdande med fiske efter lax och siklöja under delar av året. Även strömmingsfisket är viktigt.

Både fisk och fiskare rör sig över stora geografiska ytor varför det i en havsplan inte alltid är lätt att peka ut vissa platser och områden som särskilt viktiga. För att hantera såväl storleksmässiga som säsongsmässiga aspekter i yrkesfiskets geografi ska havsplaneringens angreppssätt i dessa frågor präglas av flexibilitet och beredskap för eventuella förändringar i havsplanerna för att på bästa sätt anpassas för framtiden.

En grundförutsättning för yrkesfisket är tillgång till goda fiskbestånd, som i sin tur är beroende av olika livsmiljöer under fiskens livsstadier. Särskilt kustområden utgör lek- och uppväxtområden för många marina organismer, men det finns även lekområden längre ut från kusten. Det finns behov av att skydda både viktiga områden och deras rumsliga samband för att stärka fiskbeståndens livsmiljöer i förhållande till ett omgivande exploateringsstryck.

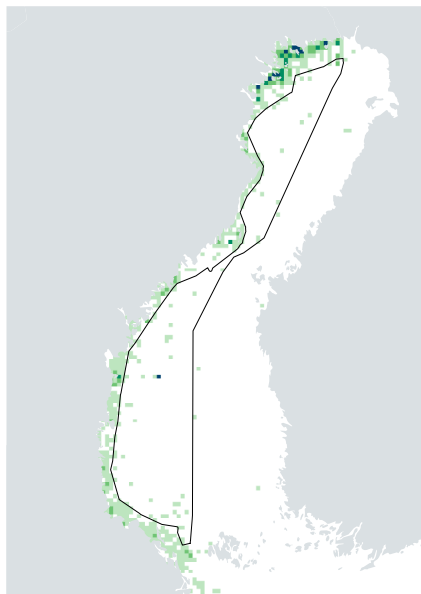
Det pågår sedan en längre period en utveckling i den svenska fiskerinäringen som innebär färre yrkesfiskare och fiskefartyg.

Blå ekonomi är ett samlingsbegrepp för en mängd olika verksamheter med fokus på att nyttja havets resurser för odling respektive förädling, häribland omfattas till exempel vattenbruk och blå bioteknik. Vattenbruk idag bedrivs nästan uteslutande nära kusten och inte inom havsplaneområdena. I en framtid kan det bli aktuellt med odlingar i utsjön. Det pågår forskning och teknikutveckling både vad gäller användning av olika arter och odlingsmetoder.

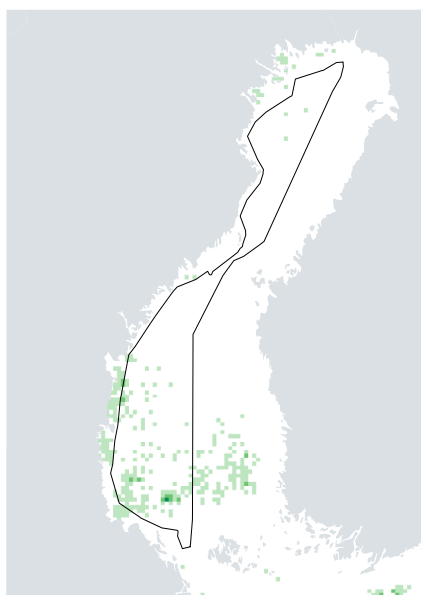
Sveriges geologiska undersökning, SGU, har tagit fram underlag om förekomster av mineral, olja, naturgas och skiffergas. SGU har även studerat områden som kan vara lämpliga för lagring av CO₂ eller intressanta för utvinning av sand och grus på den svenska kontinentalsockeln. Det förekommer idag ingen utvinning i havsplaneområdet och det saknas riksintressen meddelade för områden med fyndigheter av ämnen eller material i havet.

Det kan finnas intresse för ökat sand- och grusuttag då marin sand och grus kan vara alternativ till naturgrus på land.

För mer utförlig information om förutsättningar och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.hav-ochvatten.se.

Ekonomiskt landningsvärde för fiske med passiva redskap och trålning efter siklöja i Bottniska viken. Ljusgrönt visar låga värden och mörkblått de högsta värdena.

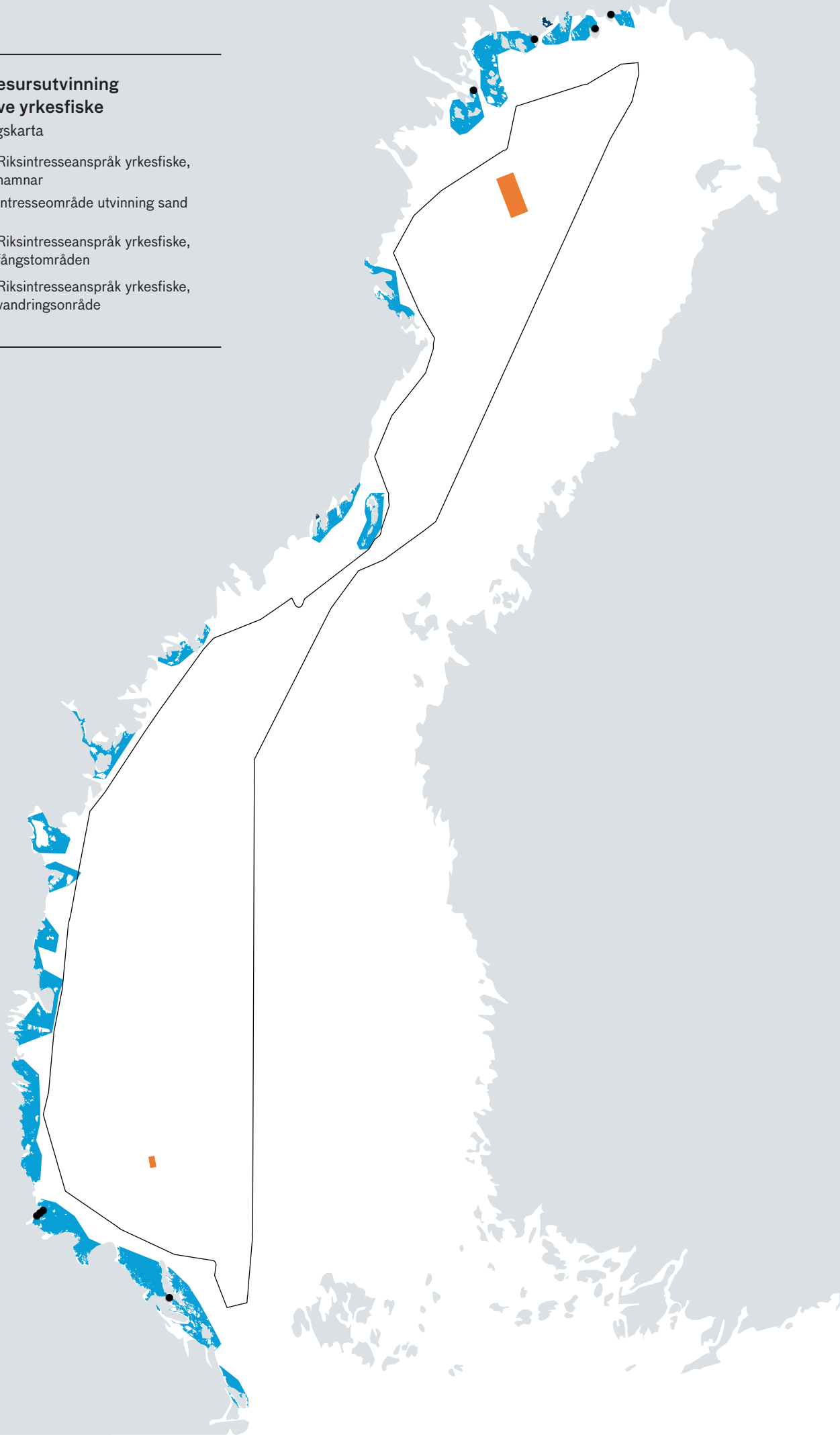
Ekonomisk landningsvärde för pelagiskt fiske i Bottniska viken. Ljusgrönt visar låga värden och mörkblått de högsta värdena.

Naturresursutvinning inklusive yrkesfiske

Underlagskarta

- Riksintresseanspråk yrkesfiske, hamnar
  - Interesseområde utvinning sand
  - Riksintresseanspråk yrkesfiske, fångstområden
  - Riksintresseanspråk yrkesfiske, vandringsområde
-

FÖRSLAG TILL

Havsplanens rekommendationer

PLATSSPECIFIK ANPASSNING FÖR ATT FRÄMJA SAMEXISTENS

Avsikten är att utveckla platsspecifika rekommendationer i områden där det finns värden utöver de generella som andra verksamheter behöver ta hänsyn till. Syftet med rekommendationerna är att upplysa om att det finns andra värden på platsen och att kunna främja möjligheten till att dessa samexisterar med huvudanvändningen. De hänsyn som krävs regleras enligt gällande lagstiftning eller ny föreskrift. Bevarande av naturvärden eller försvarsverksamhet ställer exempelvis redan i dag krav på anpassning av yrkesfisket i vissa områden. Behov av plats-specifika rekommendationer, t.ex. med hänsyn till tumlare eller andra naturvärden, kommer att utredas i det fortsatta planeringsarbetet.

Huvudanvändning yrkesfiske

Områden av värde för yrkesfisket baserade på landningsvärde 2008-2012 och de delar av riksintresse yrkesfiske (fångstområde) som sammanfaller med fångsternas områdeskoncentration,. Anses i hög grad samexistera med annan huvudanvändning. Ibland förutsatt en eventuell anpassning eller begränsning av användningen.

 Riksintresse för yrkesfisket i planområdet, fångstområden
Inga områden finns inom havsplaneområdet utan närmare mot land. Riksintresset för yrkesfiske omfattar framförallt fångstområden. Riksintresset kan samexistera med andra användningar och intressen. Områdena ska skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada yrkesfisket.

Riksintresseanspråk för yrkesfisket i planområdet, lek- och rekryteringsområden

Riksintresset för yrkesfiske omfattar även ett fåtal lek- och rekryteringsområden som mestadels är lokaliserade i kustzonen.

Prioritetsområde natur

Inom området finns höga naturvärden där samexistens bör begränsas till sådan användning som inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden

Hänsynsområde natur

Inom området finns höga naturvärden där anpassning eller begränsning av samexisterade användning rekommenderas. T.ex. val av redskap eller dylikt.

Vattenbruk

Havsplanen ska skapa beredskap för hållbart vattenbruk i havsplaneområde Bottniska viken. Det finns i dagsläget ingen samlad kartläggning av geografiska utvecklingsområden för vattenbruket i planområdet. I den nationella strategin för vattenbruket är ett av målen att en majoritet av Sveriges kommuner identifierar och inkluderar lämpliga platser för vattenbruk i sina översiktsplaner. Ett sådant underlag tillsammans med annat underlag kan bidra till planeringsförutsättningarna för vattenbruk i planområdet.

Utvinning av marin sand och grus

Marin sand och grus kan vara alternativ till naturgrus på land. I rapporten Havsplanering - Nuläge 2014 visas två områden med tillgång till marin sand och grus i havsplaneområdet Bottniska viken. Redovisningen baseras på underlag från Sveriges geologiska undersökning (SGU) 2013.

En åtgärd inom regeringens maritima strategi att samtidigt se över om och under vilka förutsättningar utvinning av marin sand kan ske på svensk kontinentalsocken i syfte att bidra till en hållbar materialförsörjning. Sveriges geologiska undersökning har fått i uppdrag av regeringen att redovisa

---

**Naturresursutvinning
inklusive yrkesfiske**

Användning och riksintressen

- Riksintresse yrkesfiske, fångstområde
  - Användning yrkesfiske
  - Prioritet natur
  - Hänsyn natur
-

SKISS
- DISKUSSIONS-
UNDERLAG

en sådan översyn senast den 17 januari 2017. Uppdraget genomförs i samråd med Havs- och vattenmyndigheten.

Havs- och vattenmyndigheten kommer att se över planeringsförutsättningarna för sand- och grus utvinning i Bottniska viken när regeringsuppdraget har redovisats.

Koldioxidlagring

SGU redovisar inga områden lämpliga för koldioxidlagring i havsplaneområde Bottniska viken.

Underlag som använts för att identifiera behoven för resursutvinning

- Riksintresse Yrkesfiske, HaV
- Trålgräns, HaV
- Fredningsområden, HaV
- Landningsvärden fisk_fördelat på arter 2008-2012, SLU
- Resultat från havsplaneringens tematiska arbete grupp Regional tillväxt och Fiske, HaV

Underlag som använts vid nedprioritering av behoven för resursutvinning

- Riksintresse vindbruk, Energi-myndigheten

Motiveringar till havsplanens rekommendationer

Planeringsmål

- Skapa förutsättningar för ett hållbart yrkesfiske:
Havsplanerna ska bidra till ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske inom ramen för en ekosystembaserad förvaltning som inkluderar hänsyn både till viktiga livsmiljöer för fisk och för andra arter. Särskilt viktigt är integrering med planeringen av kustområdena, där det finns viktiga livsmiljöer för fisk, nämligen lekområden och uppväxtområden.
- Skapa beredskap för eventuell framtida utvinning av mineraler samt för koldioxidlagring:
Hänsyn ska tas till att det i framtiden kan vara aktuellt med ökad utvinning av ändliga resurser som sand, grus och andra mineraler samt koldioxidlagring som ett led i anpassningsåtgärder inför klimatförändringens effekter. Utvinning av olja och gas i Sveriges sjöterritorium eller ekonomisk zon bedöms inte vara aktuell under överskådlig tid.
- Skapa beredskap för framtida etablering av hållbart vattenbruk:
Havsplanerna ska ha rumslig beredskap för vattenbrukets utveckling och potential att yteffektivt använda havet för produktion. Med hållbart vattenbruk avses både behovet av att anpassa vattenbrukets inriktning till de omgivande marina förutsättningar samt beakta hur vattenbrukets inriktning bidrar till en hållbar tillväxt. Sett till vattenbrukets utvecklingspotential och en ökad forskning på området kan vattenbruk utanför kustzonen bli aktuellt inom en framtid som ryms inom havsplaneringens referensår 2030- och horisontår 2050. Därför ska havsplaneringen ta hänsyn till att vattenbruk kan bli aktuellt i havsplaneområdena i framtiden.

Avvägningar som har gjorts i arbetet med planutkastets utformning. Utpökande prioriterade områden för resursutvinning har vägts mot övriga intressen och prioriterats ned i ett flertal fall. Vid ett flertal tillfällen korrelerar också intressets områden med energiutvinning, där dessa två intressen bedöms som konkurrerande. Sjöfarten och yrkesfisket har i stort bedömts kunna samexistera precis som idag.

Kust och grannländer

Samspel mellan land och hav

Samspelet mellan land och hav handlar bland annat om landnings- och hemmahamnar och annan nödvändig infrastruktur för yrkesfisket och att yrkesfisket bidrar till den lokala ekonomin. Det handlar också om yrkesfisket som identitet och kulturbärare på många platser utmed kusten. Planen tar generell hänsyn till dessa aspekter genom att ge rumsliga förutsättningar för fiskets bedrivande i havsplaneområdet.

Internationella hänsyn

Yrkesfisket förvaltas gemensamt inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Bland annat fiskar finska fiskare i svenskt territorialhav och ekonomisk zon, vilket påverkar havsplaneringen.

Kommunikationer

Förutsättningar

Sjöfarten är en global sektor av mycket stor betydelse för Sverige såväl samhälleligt som ekonomiskt. Sjötrafiken rör sig i ett omfattande nätverk av farleder och fartygsstråk och har ett stort behov av ytmässig flexibilitet för att tillförsäkra hög säkerhet, god framkomlighet och därmed effektiva transporter. Med andra sektors ökad anspråk på havets ytor kan sjöfartens rörelsefrihet i någon mån komma att begränsas i framtiden. Detta behöver då ske utan att äventyra sjöfartens framkomlighet och säkerhet. I Bottniska viken medför vinterisens oförutsägbara rörelser särskilt höga utrymmesbehov för sjöfarten.

Sjöfartens framtida ytanspråk är svårt att förutse eftersom utvecklingen inom handel och teknik kan medföra både ökande och minskade ytbehov. Klart är att sjöfarten kommer att öka volymmässigt och ett rimligt antagande är att sjöfartens framtida ytanspråk åtminstone inte vara mindre än dagens. Hur klimatförändringarna kommer att påverka isen i Bottniska viken är mycket svårt att förutse och planeringen utgår därför från samma förutsättningar som i nuläget, med stora utrymmesbehov.

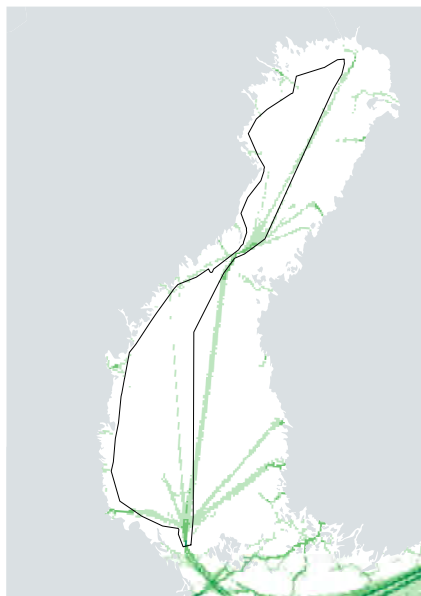
Sjöfartens ytanvändning antas till stora delar kunna kombineras med andra maritima sektorer och intressen. Det finns dock potentiella utmaningar för samexistens, främst gentemot framtida energiutvinning och i viss mån framtida utökning av naturskydd. Intressekonflikterna består främst i att sjöfartens aktionsradier begränsas.

Till sjöfartens infrastruktur hör farleder och fartygsstråk. Farlederna går oftast inomskärs till och från en hamn och fartygsstråken går utomskärs där det oftast inte finns någon skarp avgränsning. I vissa områden finns dock trafiksepareringssystem (TSS) i fartygsstråken. Dessa system införs och upprätthålls genom International Maritime Organization (IMO) och anger med precision vart fartyg ska röra sig för att kunna ta sig fram säkert. Det finns även ett fåtal exkluderingsområden (Areas to be Avoided) som sjöfarten ska undvika, även dessa är upprättade av IMO. Det finns inga sådana i Bottniska vikens havsplaneområde.

Det kan i framtiden bli aktuellt med nya fasta trafikförbindelser som passerar havet. Vissa inledande utredningar och undersökningar har gjorts för en bro över Norra Kvarken (Umeå–Vasa). Det har även diskuterats en fast förbindelse mellan Sverige och Finlands fastland via Åland.

För elektronisk kommunikation finns fiberoptiska kablar mellan Sverige med våra grannländer. Även radiolänkar ingår i kommunikationsstrukturen. Radiolänkar behöver en frisiktakorridor mellan sändare och mottagare.

För mer utförlig information om förutsättningar och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.hav-ochvatten.se.

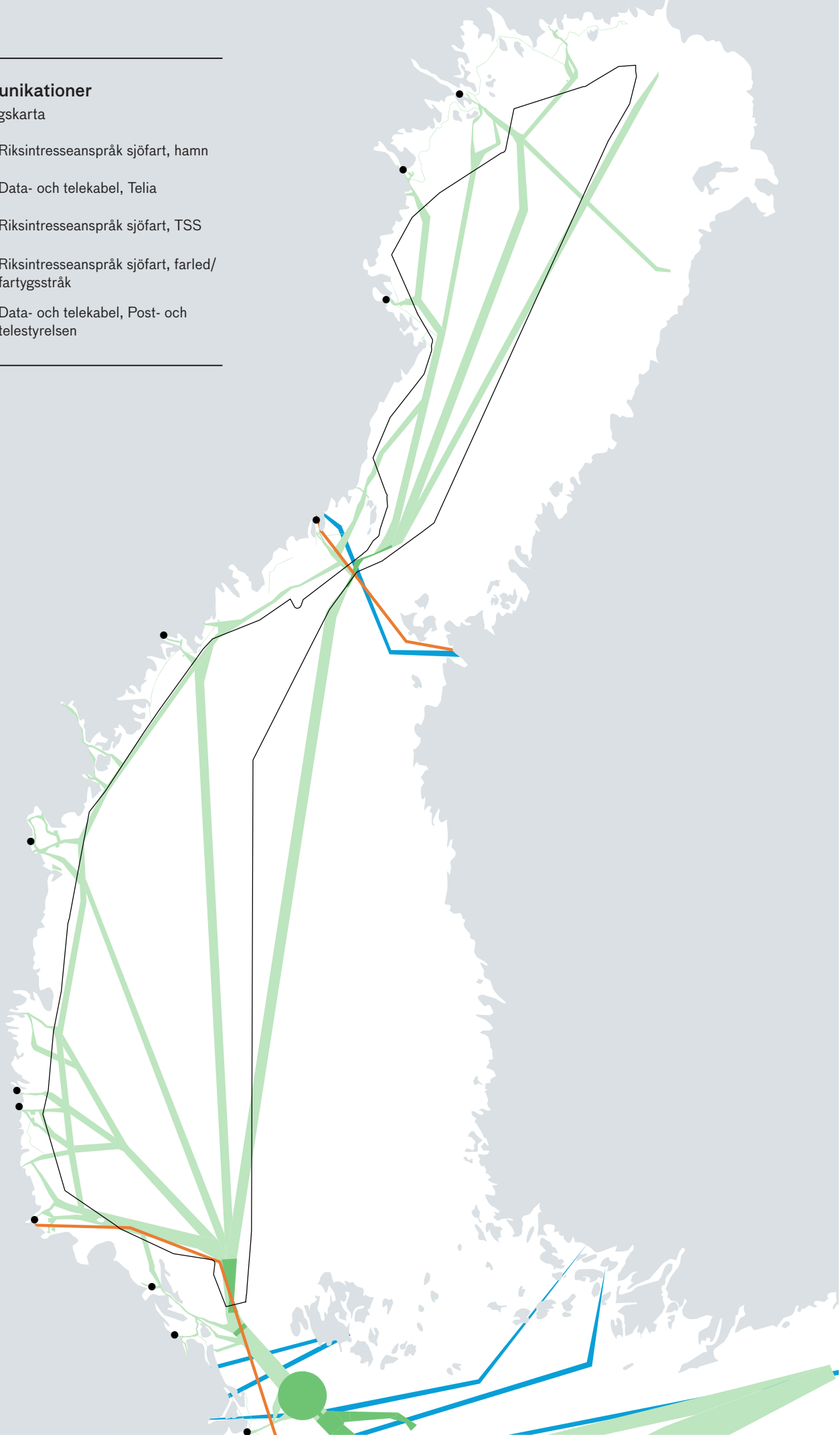
Fartygsrörelser i Bottniska viken. AIS-data.

Kommunikationer

Underlagskarta

- Riksintresseanspråk sjöfart, hamn
  - Data- och telekabel, Telia
  - Riksintresseanspråk sjöfart, TSS
  - Riksintresseanspråk sjöfart, farled/
fartygsstråk
  - Data- och telekabel, Post- och
telestyrelsen
-

FÖRSLAG TILL

Havsplanens rekommendationer

PLATSSPECIFIK ANPASSNING FÖR ATT FRÄMJA SAMEXISTENS

Avsikten är att utveckla platsspecifika rekommendationer i områden där det finns värden utöver de generella som andra verksamheter behöver ta hänsyn till. Syftet med rekommendationerna är att upplysa om att det finns andra värden på platsen och att kunna främja möjligheten till att dessa samexisterar med huvudanvändningen. De hänsyn som krävs regleras enligt gällande lagstiftning eller ny föreskrift. Försvarsverksamhet ställer exempelvis redan i dag krav på anpassning av sjöfarten i vissa områden. Behov av plats-specifika rekommendationer, t.ex. med hänsyn till tumlare eller andra naturvärden, kommer att utredas i det fortsatta planeringsarbetet.

Huvudanvändning sjöfart

I områden med huvudanvändning sjöfart har sjöfartens intresse prioritet. Här bör till exempel inte tillåtas fasta installationer som stör sjöfarten framkomlighet.

Kommunikationer, infrastruktur

Område med för kommunikationer såsom t.ex. bro eller tunnel.

Riksintresseanspråk sjöfart

Riksintresset för sjöfarten omfattar både strategiska hamnar, farleder och viktigare fartygsstråk. Riksintresset kan samexistera med andra användningar och intressen. Områdena ska skyddas från mot åtgärder som påtagligt kan skada sjöfartens intressen.

Bortvägt riksintresseanspråk

Klocktårnan (i B22). Alternativ 1 och 2, Liten del av RI vindbruk avvägs bort på grund av sjöfart,

Prioritetsområde natur

Område där bevarande av naturvärden är prioriterad användning. Naturvärdet inkluderar ekologiska värdekärnor av stor betydelse för biologisk mångfald, grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Sjöfart kan främjas om den inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden.

Hänsynsområde natur

Område med prioritering av natur där sjöfart bör anpassas eller begränsas för minimerad negativ påverkan på områdets naturvärden.

Alternativ Campsgrund

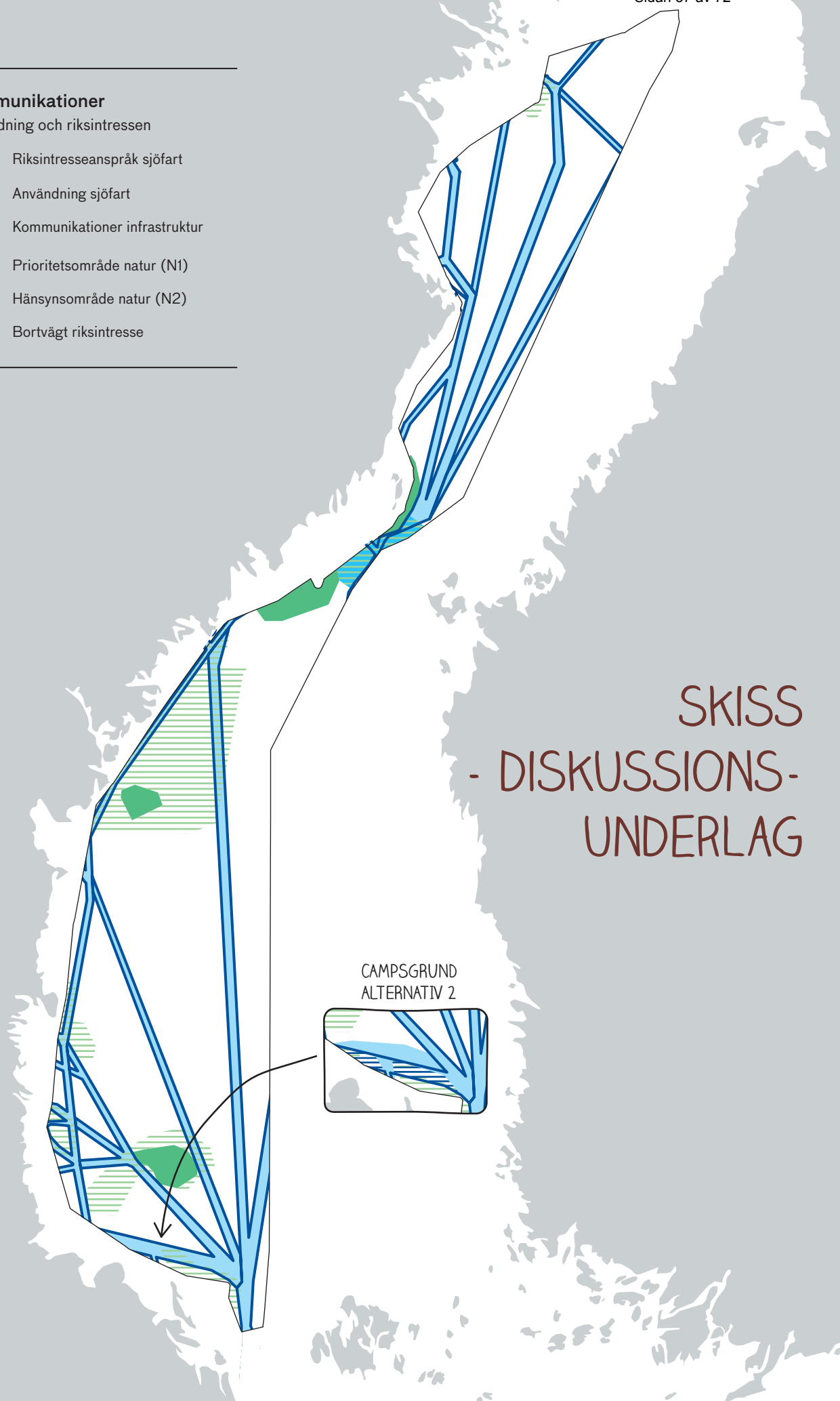
Det finns ett utpekat område för riksintresse vindbruk på Campsgrund i södra Gävlebukten. Frågan om hur en framtida anläggning för vindkraft i området kan förenas med andra intressen föranleder alternativ med eller utan vindkraft i området.

1. Huvudanvändning sjöfart på Campsgrund. Utpekat riksintresse vindbruk utgår i havsplanen med anledning av att totalförsvarets intressen prioriteras. Området ingår i ett större område med Allmän användning (A) som huvudanvändning. Nuvarande sträckning av sjostråk vid grundet bibehålls.
2. Huvudanvändning Energiutvinning (E) på Campsgrund. Om vind-

Kommunikationer

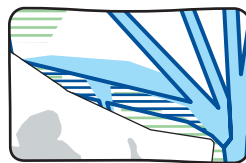
Användning och riksintressen

- Riksintresseanspråk sjöfart
- Användning sjöfart
- Kommunikationer infrastruktur
- Prioritetsområde natur (N1)
- Hänsynsområde natur (N2)
- Bortvägt riksintresse

SKISS
- DISKUSSIONS-
UNDERLAG

CAMPSGRUND
ALTERNATIV 2

kraftsanläggning installeras kan befintligt sjöfartsstråk (RI sjöfart) behöva flyttas norrut.

Fast infrastruktur (Broar och tunnlar)

Olika förslag på nya dragningar av bro eller tunnel korsande Norra Kvarken finns i Umeås översiktsplan och redovisas i planskissen för Bottniska viken. Genom att lyfta in en fast förbindelse i plankartan som ett ställningstagande, vill vi underlätta diskussion och vidare utredningsarbete i frågan under dialogen. Förbindelsen kommer då även med i miljöbedömningen. Även tidiga planer på tåg tunnel mellan Åland och Sverige har nämnts. Den behöver utredas mer.

Elektronisk kommunikation (datakablar, telekablar, radiolänkar)

Inga områden i för data- och telekablar finns i plankartan i dagsläget. Frågan utreds vidare i planeringsarbetet.

Samhällets beroende av internet ökar hela tiden liksom behovet av kommunikation mellan Sverige och andra länder. Merparten av denna kommunikation mot andra länder sker genom havsbaserade kablar.

Även om teknikutvecklingen för överföringskapacitet i kablarna ökar finns ett behov av fler kablar för att skapa redundans och säkerhet i näten. Sannolikt finns det största framtida behovet av fler kablar för elektronisk kommunikation över Ålandshav.

Motiveringar till havsplanens rekommendationer

Planeringsmål

Havsplaneringen ska skapa förutsättningar för god tillgänglighet och effektiva transporter. Planen ska skapa förutsättningar för utveckling av havsanknuten transportsektor och linjära objekt och främja tillträdet till havet för en bred allmänhet. En god tillgänglighet i transportsystemet till sjöss ger goda förutsättningar för att hålla samman transportinfrastrukturen som helhet, så att exempelvis överföring av gods från väg och järnväg till sjöfart underlättas. Beredskap ska skapas för en utveckling av fysisk infrastruktur, exempelvis framtida tunnlar eller broar. Rumsliga förutsättningar ska ges för användning av havet för infrastruktur för elektronisk kommunikation i form av sjökablar och radiosystem. Förutsättningar ska även skapas för människors tillgänglighet till havet för friluftsliv och rekreation. Det kan bidra till både folkhälsa och utveckling inom turismnäring.

Planen ska också skapa förutsättningar för en hållbar sjöfart. Havsplanerna ska ge förutsättningar för ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar sjöfart. Det gäller såväl närsjöfart som fjärrsjöfart. Sjöfarten ges tillräckligt utrymme för att kunna växa, samtidigt som havsplanerna bidrar till ökad sjösäkerhet som medför färre olyckor och att riskerna för utsläpp av olja eller andra ämnen, liksom andra störningar minimeras. Havsplanerna ska ge förutsättningar för effektiva transportvägar med låg bränsleförbrukning samt att sjöfartens direkta miljöeffekter i ekologiskt känsliga områden. Hånsyn ska tas till att Östersjön är utpekad som ett PSSA, Particularly Sensitive Sea Area, av den mellanstatliga sjöfartsorganisationen IMO, International

Underlag som använts för att identifiera behov för kommunikationer

- Riksintresse Sjöfart, Trafikverket
- Ankringsplatser, skydd, Transportstyrelsen
- Potentiella framtida anspråk sjöfart, Trafikverket
- AIS total trafikmängd, Länsstyrelserna, Naturvårdsverkets miljödataportal
- TSS (Trafiksepareringszoner), Transportstyrelsen
- Sjömätningsplan CAT I 14 jan 13, Sjöfartsverket
- Resultat från havsplaneringens tematiska arbete grupp Sjöfart och Regional tillväxt, HaV

Maritime Organization. Det betyder att miljöhänsyn är särskilt viktig i Östersjöområdet.

Avvägningar som har gjorts i arbetet med planutkastets utformning
Havsanvändning sjöfart baseras till allra största delen på befintliga riksintresseanspråk för sjöfart. På ett fåtal platser har förändringar av sjöfartens användning/stråk föreslagits, i dessa fall har prioriterade naturintressen eller energi givits företräde. En bedömning har då gjorts av hur fartygstrafiken går i dagsläget, vilka start- och målpunkter den har, samt vilka konsekvenser föreslagen förändring kan medföra.

Kust och grannländer

Samspel mellan land och hav

Sjöfarten har kopplingar in till land främst genom lokaliseringen av hamnar och fyrar. Färjelinjer och stråk mot hamnar av riksintresse har särskilt beaktats. Avseende kommunikationer och eventuella framtida fasta landförbindelser har lokala översiktsplaneutformningar beaktats.

Internationella hänsyn

Trafiksystemet inkl. farleder, trafiksepareringar osv i Bottniska viken delar Sverige till viss del med Finland. Vissa frågor hanteras internationellt genom IMO. Lokaliseringar av eventuella fasta förbindelser över Norra eller Södra Kvarken är en gemensam planeringsfråga med Finland.

Underlag som använts vid nedprioritering av intressen för kommunikationer

- Riksintresse Vindbruk, Energi-myndigheten

Försvar

Förutsättningar

Försvarsmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för Försvarsmaktens verksamhet är förmågan till väpnad strid. För att upprätthålla och utveckla förmågan till väpnad strid på, över och under vattenytan finns marina övnings- och skjutfält runt Sveriges kust.

Riksdagen fattade i juni 2015 beslut om att Sveriges militära operativa förmåga ska öka. En ökad förmåga uppnås bland annat genom ökad övningsverksamhet i havsområdena. Det väntas innebära att Försvarsmakten ökar sitt nyttjande av havsanknutna områden inom utpekade riksintresseområden. Även de områden som med hänsyn till försvarssekretess inte kan redovisas öppet behöver beaktas i havsplaneringen.

Det försvarspolitiska läget har förändrats och även läget för civilt försvar, vilket betyder att handlingsfriheten är viktig. En viktig fråga är att hålla farleder fria, både huvudfarleder och alternativa farleder.

Utvecklingen går mot rörliga tekniska anläggningar, vilket innebär att det blir svårare att förutse var försvarsverksamheten kan störas. Tekniken blir mer störningskänslig och störning från fasta installationer i havet bedöms öka.

Många intressen kan samexistera med försvars- och säkerhetsintresset, såsom sjöfart, fiske och friluftsliv. Konkurrerande intresse är framför allt energiutvinning på grund av fasta installationer. Energiintresset konkurrerar om utrymme och medför teknikstörning.

För mer utförlig information om förutsättningar och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.hav-ochvatten.se.

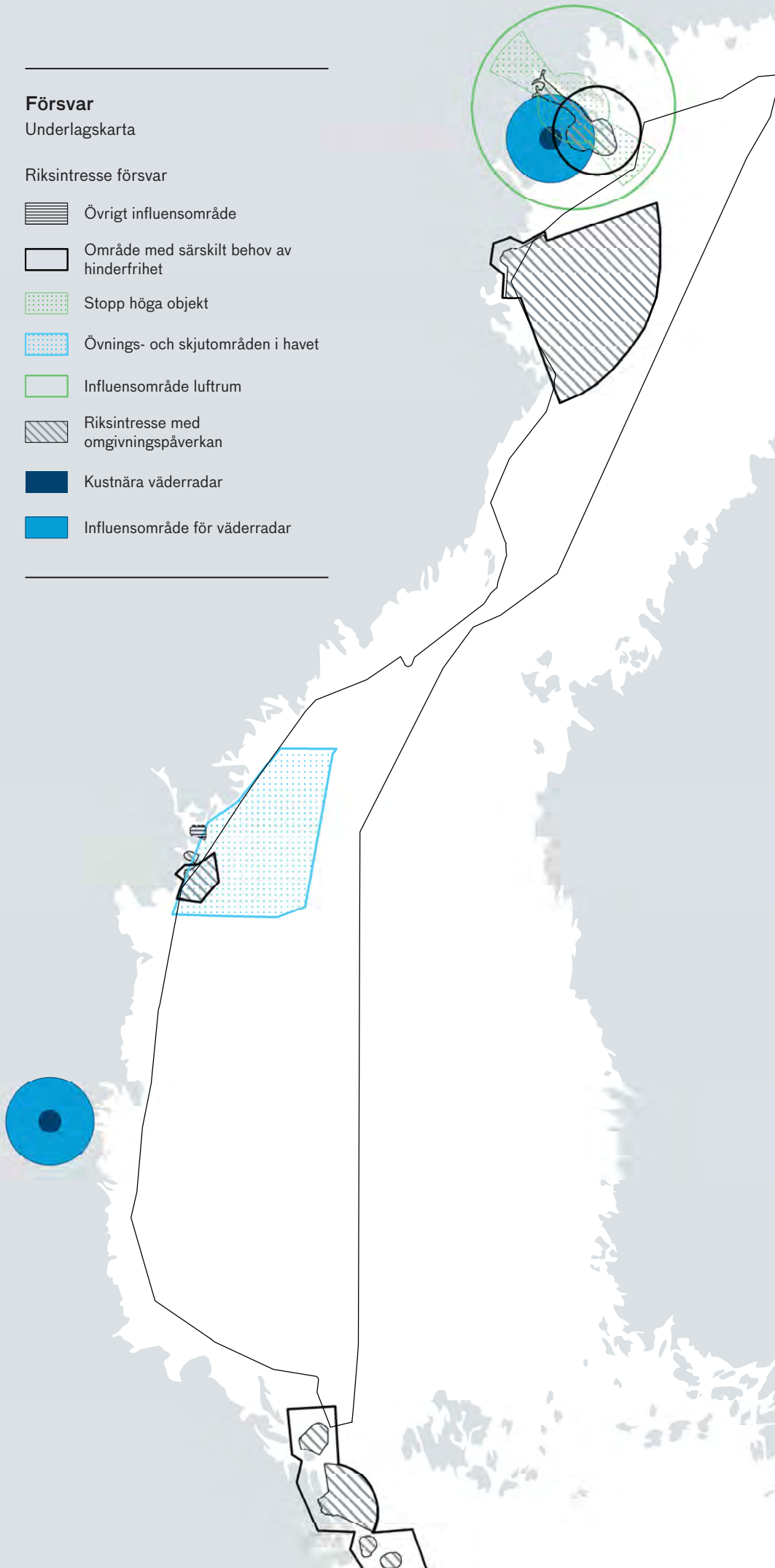

Försvaret

Underlagskarta

Riksintresse försvar

- Övrigt influensområde
  - Område med särskilt behov av hinderfrihet
  - Stopp höga objekt
  - Övnings- och skjutområden i havet
  - Influensområde luftrum
  - Riksintresse med omgivningspåverkan
  - Kustnära väderradar
  - Influensområde för väderradar
-

FÖRSLAG TILL

Havsplanens rekommendationer

PLATSSPECIFIK ANPASSNING FÖR ATT FRÄMJA SAMEXISTENS

Avsikten är att utveckla platsspecifika rekommendationer i områden där det finns värden utöver de generella som andra verksamheter behöver ta hänsyn till. Syftet med rekommendationerna är att upplysa om att det finns andra värden på platsen och att kunna främja möjligheten till att dessa samexisterar med huvudanvändningen. De hänsyn som krävs regleras enligt gällande lagstiftning eller ny föreskrift. Bevarande av naturvärden ställer exempelvis redan i dag krav på anpassning av försvarsverksamheten i vissa områden. Behov av platsspecifika rekommendationer som rör försvarsverksamheten kommer att utredas i det fortsatta planeringsarbetet.

Huvudanvändning försvar

Inom området prioriteras totalförsvarets intressen. Här bör inte installationer som stör försvarsverksamhet tillåtas. Vid en utrymmeskonkurrens har försvarsintresset företräde.

Riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del

Försvarsmakten pekar ut riksintressen och deras influensområden, samt andra områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Inom de områden som har utpekats som riksintresse av Försvarsmakten finns övnings- och skjutområden, tekniska anläggningar och militära flygplatser. Enbart en del av Försvarsmaktens utpekade områden av riksintresse redovisas öppet medan andra områden omfattas av försvarssekretess och hanteras i särskild ordning. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada totalförsvarets intressen.

Prioritetsområde natur

Inom området finns höga naturvärden där Försvarsmaktens verksamhet bör begränsas till sådan användning som inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden.

Hänsynsområde natur

Inom området finns höga naturvärden där anpassning eller begränsning av Försvarsmaktens verksamhet rekommenderas, till exempel genom säsongsmässig anpassning av olika aktiviteter.

Utredningsområden/Alternativ

Inom en del områden riskerar etablering av vindkraftverk och andra höga objekt att medföra betydande negativ påverkan på militära intressen och utpekade riksintressen för totalförsvarets militära del. Den exakta effekten kan i vissa fall inte beskrivas öppet med hänsyn till att informationen omfattas av försvarssekretess. Generellt kan beskrivas att vindkraftverk medför skada på militära intressen bland annat i form av:

- påverkan på tekniska system och möjligheten att nyttja dessa för att genomföra bevakning av Sveriges territorium,
- begränsningar i möjligheten att utbilda och öva de förmågor som är en förutsättning för att Försvarsmakten ska nå operativ effekt,
- begränsningar i möjligheten till skydd av landets territorium vid en eventuell framtida konflikt i strategiskt viktiga områden.

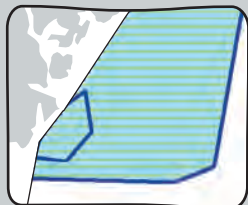
Etablering av vindkraftverk och andra höga objekt kan inom en del områden innebära konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del i vissa delområden. Anläggningar för energiutvinning kan vara förenliga med de militära intressena, men exakt utbredning av parker och placering av enskilda vindkraftverk behöver bedömas i ett framtida skede för att utreda den exakta effekten på de militära intressena

Försvaret

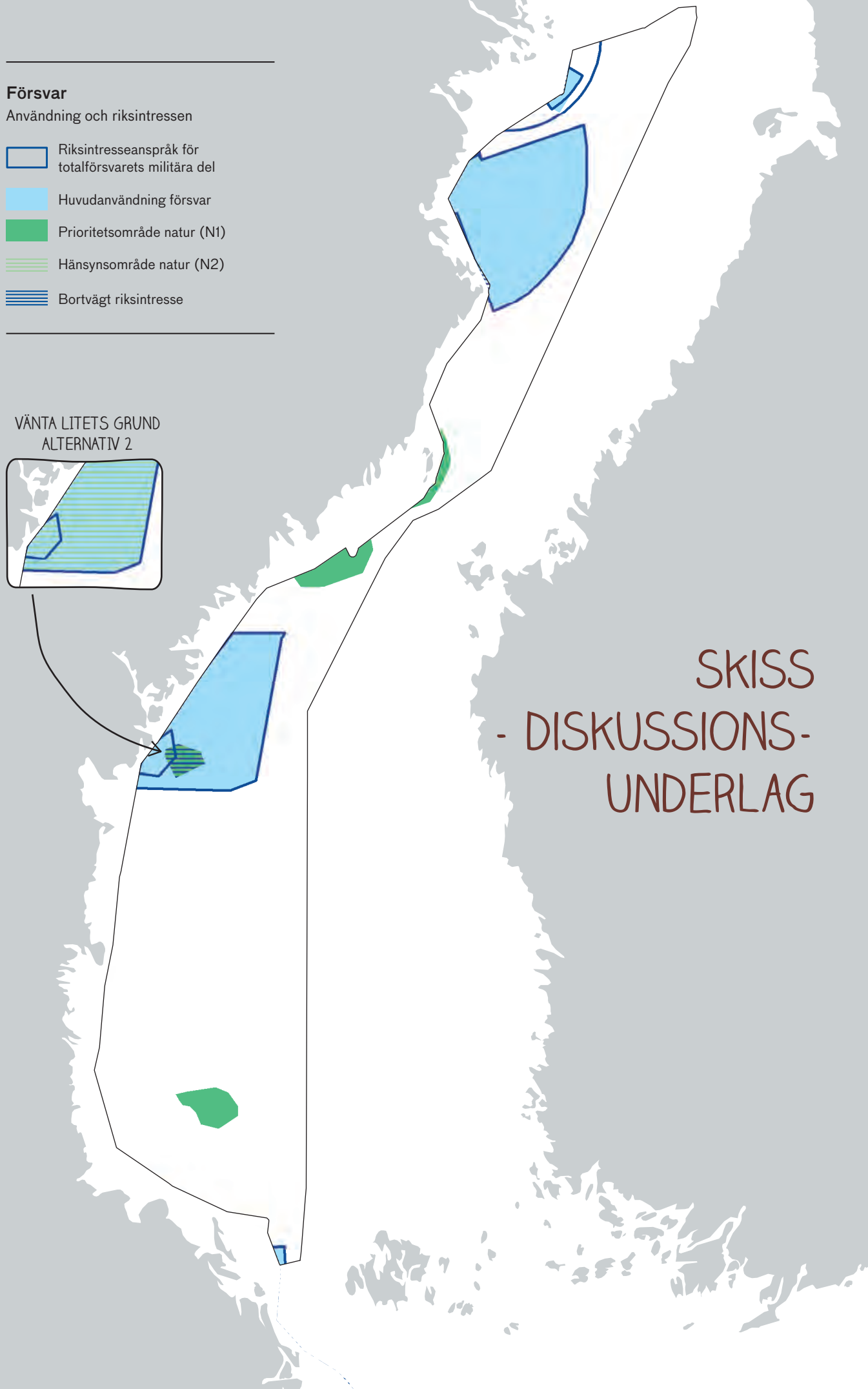
Användning och riksintressen

- Riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del
- Huvudanvändning försvaret
- Prioritetsområde natur (N1)
- Hänsynsområde natur (N2)
- Bortvägt riksintresse

VÄNTA LITETS GRUND
ALTERNATIV 2

SKISS
- DISKUSSIONS-
UNDERLAG

Underlag som har använts för att identifiera behov för försvarsverksamhet

- Riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del och övriga försvarsintressen i havs- och kustområden, Försvarsmakten.
- Resultat från havsplaneringens tematiska arbete, grupp Försvar och säkerhet.

För energiutvinning visar planskissen olika alternativa lokaliseringar som behöver utredas vidare under planeringsprocessen.

Alternativ Campsgrund

Det finns ett utpekade område för riksintresse vindbruk på Campsgrund i södra Gävlebukten. Frågan om hur en framtida anläggning för vindkraft i området kan förenas med andra intressen föranleder alternativ med eller utan vindkraft i området.

1. Huvudanvändning sjöfart på Campsgrund. Utpekade riksintresse vindbruk utgår i havsplanen med anledning av att totalförsvarets intressen prioriteras. Området ingår i ett större område med Allmän användning (A) som huvudanvändning. Nuvarande sträckning av sjostråk vid grundet bibehålls.
2. Huvudanvändning Energiutvinning (E) på Campsgrund. Om vindkraftsanläggning installeras kan befintligt sjöfartsstråk (RI sjöfart) behöva flyttas norrut.

Alternativ Vänta Litets Grund

Vänta Litets Grund har höga naturvärden och är utpekade som Natura 2000-område. Området ligger i ett av Försvarsmaktens sjöövningsområden vilket föranleder alternativ med eller utan Huvudanvändning Försvar över grundet.

1. Prioritetsområde Natur (N₁) N₁ över Vänta Litets Grund. RI försvar vägs bort över grundet.
2. Huvudinvändning Försvar med hänsyn natur (FN₂) motsvarande RI försvar där Vänta Litets Grund ingår.

Motiveringar till havsplanens rekommendationer

Planeringsmål

- Skapa förutsättningar för försvar och säkerhet: Havsplanerna ska skapa förutsättningar för försvar av Sverige och svenska intressen på såväl kort som lång sikt. Aktörer inom såväl militärt som civilt försvar ges förutsättningar att bedriva sin verksamhet, bland annat genomföra övningar under olika förhållanden samt annan verksamhet av betydelse för den militära försvarsverksamheten såsom signalspaning. Havsplanerna ska även ge förutsättningar att tillgodose behovet av strategisk försörjning av Sverige i fred, kris och krig.

Avvägningar som har gjorts i arbetet med planutkastets utformning Prioriterade områden för försvar sammanfaller med Försvarsmaktens utpekade riksintresseområden. De områden där totalförsvarets intressen har getts hänsynsbestämmelser är områden med höga natur- och kulturvärden. Energi har i enstaka fall fått prioritet framför försvar och det gäller områden som idag har tillstånd enligt miljöbalken eller är befintliga vindkrafts-

områden. Totalförsvarets intressen prioriteras och förväntas samexistera på samma sätt som idag med sjöfart och fiske.

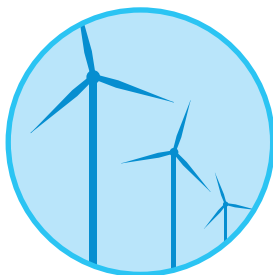
Kust och grannländer

Samspel mellan land och hav

Försvarmaktens intresseområden i havet är kopplade till landbaserade områden för försvarsverksamhet och hänsyn behöver tas till inflygningsområden med mera.

Internationella hänsyn

Förvarsfrågor inom havsplaneringen behandlas nationellt och ingår inte i samverkan med andra länder. Eventuell påverkan på försvarsintressen behöver dock beaktas när gränsöverskridande planeringsfrågor inom andra sektorer hanteras.

Energi

Förutsättningar

Energisektorn är under ständig förändring. Politiska mål på miljö- och klimatområdet driver en omställning mot ett förnybart energisystem. I dagsläget är det vindkraft som är det energislag som byggs ut i störst utsträckning i Sverige och havsbaserad vindkraft kommer sannolikt utgöra ett allt viktigare tillskott till energiförsörjningen i framtiden.

Mer ojämn kraftproduktion ställer högre krav på infrastrukturen, och elnät sammankopplas både inom landet och internationellt för att bli mer robusta. Ny elproduktion till havs och nya anslutningar till andra länders elnät ökar behovet av nya kraftkablar till havs. Även inom kommunikationsområdet ökar behovet av nya anslutningar mellan länder.

Energiintressen kan samexistera med vissa andra intressen till havs och ibland till och med ge synergier med exempelvis miljöintressen. Exempelvis kan en vindkraftspark till havs utgöra ett konstgjort rev som gynnar fiskbestånd. Dock uppstår även konfliktytor, till exempel mellan havsbaserad vindkraft och totalförsvarets intressen eller mellan kabeldragning på havsbotten och fartygsstråk på grund av risk för nödankring.

Nya tekniker som vågkraft och flytande vindkraftverk är under utveckling och är svåra att planera för i dagsläget. Däremot innebär teknikutveckling att det finns ett behov av utrymmen för pilotprojekt och testanläggningar på lämpliga platser i havsområden.

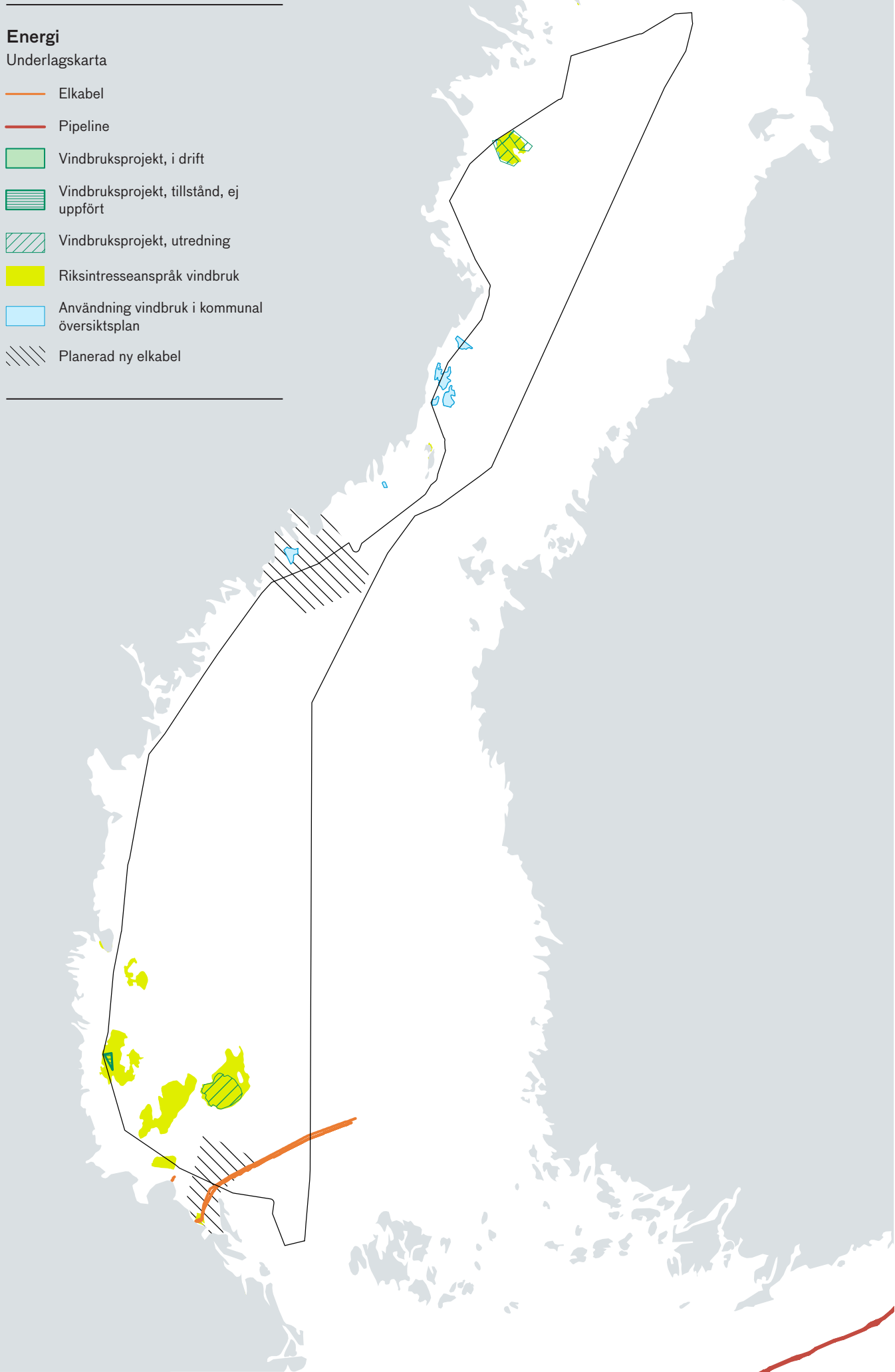
Troliga förändringar till 2030 och 2050 bedöms vara att lönsamheten för havsbaserad energitillförsel kommer att öka samtidigt som den pågående energiomställningen och geopolitiska aspekter ställer nya krav på energiförsörjningen.

För mer utförlig information om förutsättningar och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.hav-ochvatten.se.

Energi

Underlagskarta

- Elkabel
- Pipeline
- Vindbruksprojekt, i drift
- Vindbruksprojekt, tillstånd, ej uppfört
- Vindbruksprojekt, utredning
- Riksintresseanspråk vindbruk
- Användning vindbruk i kommunal översiktsplan
- Planerad ny elkabel

BORTVÄGT RIKINTRESSEANSPRÅK VINDBRUK

I Östra Finngrundet (i B9). Området är utpekade som RI vindbruk, samtidigt som det är ett Natura 2000-område. Området är också viktigt som rast- och födosöksplats för rödlistad alfågel. Det består av alfågel som övervintrar inom Östersjöområdet är internationellt rödlistat. Mot bakgrund av de höga naturvärdena avvägs RI vindbruk bort.

II Västra Finngrundet norröver (i B10). En del av RI vindbruk Östra Finngrundet har vägts bort på grund av RI sjöfart och naturvärden.

III Östra del av Storgrundet (i B23). Del av RI Vindbruk har vägts bort på grund av RI sjöfart.

IV Södra delen av Klocktärnan. Alternativ 1 (i B22). Del av RI vindbruk bortvägt på grund av totalförsvarets intressen.

V Östra delen av Klocktärnan. Alternativ 2 (i B22). Mindre del av RI vindbruk bortvägt på grund av totalförsvarets intressen.

PLATSSPECIFIK ANPASSNING FÖR ATT FRÄMJA SAMEXISTENS

Avsikten är att utveckla platsspecifika rekommendationer i områden där det finns värden utöver de generella som andra verksamheter behöver ta hänsyn till. Syftet med rekommendationerna är att upplysa om att det finns andra värden på platsen och att kunna främja möjligheten till att dessa samexisterar med huvud användningen. De hänsyn som krävs regleras enligt gällande lagstiftning eller ny föreskrift. Bevarande av naturvärden ställer exempelvis redan i dag krav på anpassning av vid installation och drift av vindkraftsanläggningar. Behov av platsspecifika rekommendationer kommer att utredas i det fortsatta planeringsarbetet.

Havsplanens rekommendationer

Huvud användning energiutvinning

Inom området har energiintressen prioritet. Här bör inte fasta installationer som hindrar utbyggnad av energianläggningar tillåtas. Vid utrymmeskonkurrens föreslås att energiintressen prioriteras.

Energi, utvecklingsområden

Inom området har anläggningar för energiutvinning och utveckling av teknik för energiutvinning prioritet. Vid utrymmeskonkurrens föreslås att energiintressen prioriteras.

Riksintresseanspråk energi (vindbruk)

Riksintressen för vindbruk till havs har tagits fram utifrån kriterier som årsmedelvind, djup och områdesstorlek. Dessa riksintressen motsvarar i stor utsträckning befintliga och planerade vindkraftsprojekt. Områdena ska skyddas från mot åtgärder som påtagligt kan skada möjligheterna till energiutvinning.

Alternativ Campsgrund

- Det finns ett utpekade område för riksintresse vindbruk på Campsgrund i södra Gävlebukten. Frågan om hur en framtida anläggning för vindkraft i området kan förenas med andra intressen föranleder alternativ med eller utan vindkraft i området.
  1. Huvud användning sjöfart på Campsgrund. Utpekade riksintresse vindbruk utgår i havsplanen med anledning av att totalförsvarets intressen prioriteras. Området ingår i ett större område med Allmän användning (A) som huvud användning. Nuvarande sträckning av sjöstråk vid grundet bibehålls.
  2. Huvud användning Energiutvinning (E) på Campsgrund. Om vindkraftsanläggning installeras kan befintligt sjöfartsstråk (RI sjöfart) behöva flyttas norrut.

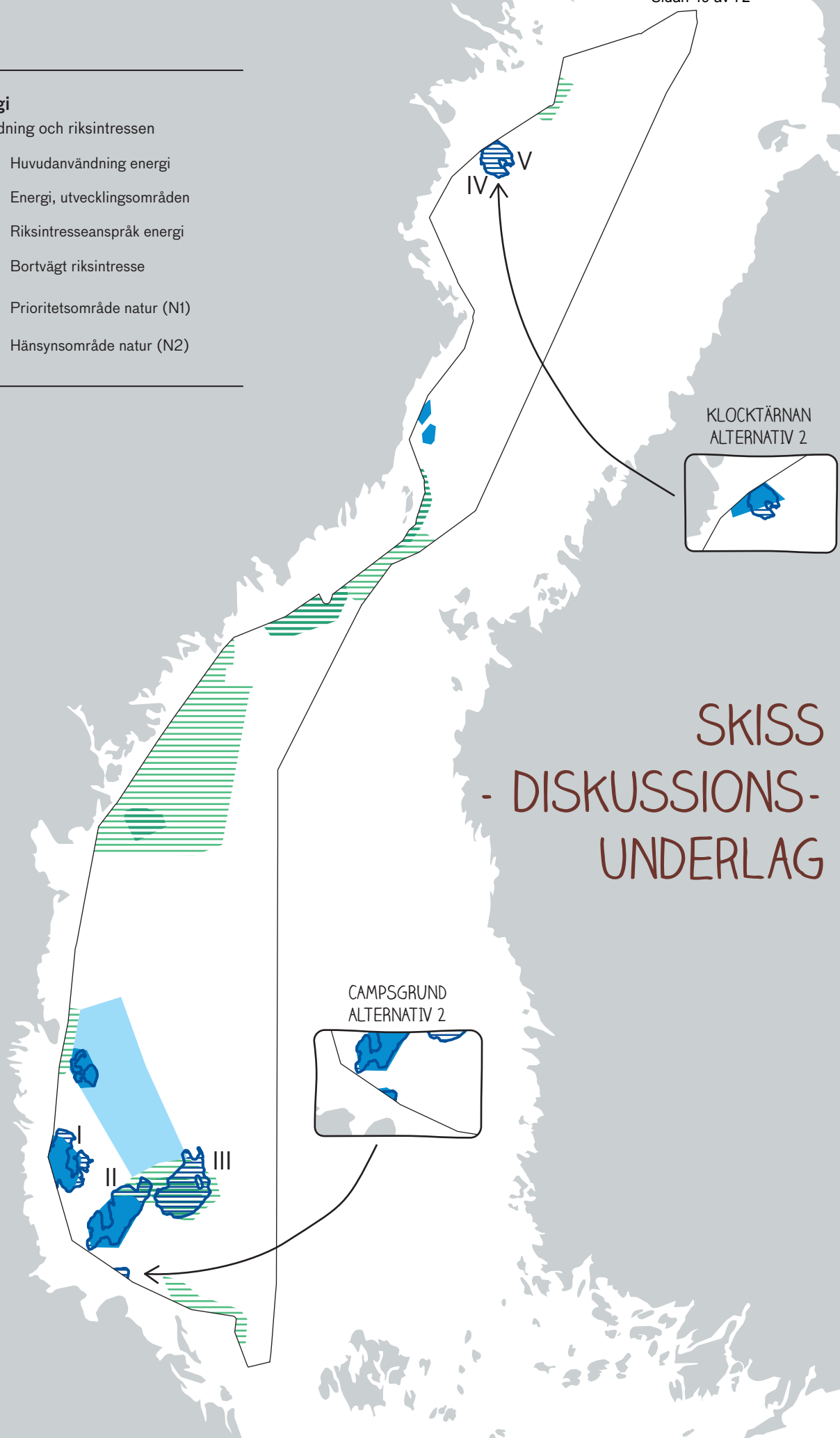
Alternativ Klocktärnan

- Det finns ett utpekade område för riksintresse vindbruk utanför Luleå (Klocktärnan). Frågan om hur en framtida anläggning av vindkraft i området kan förenas med andra intressen föranleder alternativ med eller utan vindkraft i området.
  1. Utpekade riksintresse vindbruk utgår i havsplanen med anledning av att totalförsvarets intresse prioriteras. Området ingår i ett större område med allmän användning (A) som huvud användning.
  2. Huvud användning energiutvinning med krav på hänsyn till säsongsvisa faktorer i naturvärdet vid projektering, installation och/eller drift. (EN2). Viss justering riksintresseområde vindbruk på grund av sjöstråk och totalförsvarets intressen.

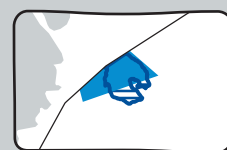
Energi

Användning och riksintressen

- Huvudanvändning energi
- Energi, utvecklingsområden
- Riksintresseanspråk energi
- Bortvägt riksintresse
- Prioritetsområde natur (N1)
- Hänsynsområde natur (N2)

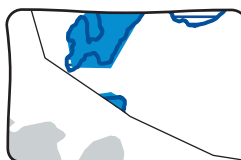

KLOCKTÄRNAN
ALTERNATIV 2

SKISS - DISKUSSIONS- UNDERLAG

CAMPSGRUND
ALTERNATIV 2

Underlag som använts för att identifiera behov för energi-frågor

- Riksintresse Vindbruk, Energi-myndigheten
- Aktuell havsbaserad vindkraft 2015, HaV, LST, Energimyndigheten, Kraftbolag
- Kommunal energiplanering, Hav, Länsstyrelsen. Behöver aktualiseras.
- ENERGI: Rapport från havsplaneringens tematiska arbete från oktober 2015 till mars 2016, HaV

Energi, utvecklingsområden

Nya tekniker såsom vågkraft och flytande vindkraftverk är under utveckling och är svåra att planera för i dagsläget. Däremot innebär teknikutveckling att det finns ett behov av utrymmen för pilotprojekt och testplattformar på lämpliga platser i havsområden.

Teknikutvecklingen inom energiområdet går framåt vilket påverkar vilken roll olika kraftslag kan spela för energisystemet. Analyser av både havsbaserad vindkraft och vågkraft är på gång.

I regleringsbrevet för 2016 har Energimyndigheten fått i uppdrag att analysera hur stor potentialen är för teknikutveckling och reduktion av produktionskostnader för havsbaserad vindkraft inom en 15-årsperiod. Såväl teknik anpassad för innanhavsteknik som teknik för flytande vindkraft ska analyseras. Myndigheten ska även analysera hur stor den potentiella marknaden är för innanhavsbaserad respektive flytande vindkraft i Sverige och internationellt inom en period på 15–25 år. Myndigheten ska avslutningsvis göra en samhällsekonomisk analys av en svensk satsning på havsbaserad vindkraft. Redovisningen av uppdraget väntas fungera som ett bra och relevant inlägg i havsplaneringen.

Energitransmission och distribution

I detta utkastets planskiss redovisas inte områden för energitransmission och distribution i planskissen. Befintliga större kablar finns emellertid med på underlagskartan. Teknisksprång och andra föränderliga drivkrafter är svåra att förutspå och kan snabbt förändras. Det behövs mer underlag om förutsättningarna för planeringen och byggnationen av stamnät och deras sammankoppling över landsgränser. Inom ramen för en europeisk energiunion pågår samtidigt arbete för ökad sammankoppling mellan länder. Mellan Sverige och grannländerna ska överföringskapaciteten öka.

Det svenska elsystemet karaktäriseras av stor produktion i norr och stor förbrukning i söder. Transmissionssystemet möjliggör transport av el från vattenkraftstationerna i norr till konsumenter i söder. Underskottet av produktionsresurser i södra Sverige förväntas öka i takt med att utvecklingen av kärnkraft realiserar. Det höjer kravet ytterligare på transmissionssystemet att möjliggöra nödvändig handelskapacitet för att undvika effektbrist.

Pipelines

Det finns inga områden för pipelines, t.ex. gasledning i planskissen i dagsläget. Frågan utreds vidare i planeringsarbetet.

Motiveringar till havsplanens rekommendationer

Planeringsmål

Skapa förutsättningar för utvecklad energiöverföring och förnybar elproduktion i havet. Havsplanerna ska stödja arbetet med integrering och anslutning till det europeiska elnätet och ge förutsättningar för existerande, planerade och potentiella sjökablar för energiöverföring inom Sverige och

mellan Sverige och andra länder. Detta gäller även kablar som rör energiöverföring från havsbaserad elproduktion.

Havsplanerna ska bidra till att skapa förutsättningar för Sveriges framtida behov av utvinning av förnybar energi. I detta ska planeringen stödja Sveriges nationella mål om förnybar energi och stödja den nationella planeringsramen för havsbaserad vindkraft som uppgår till en möjlig årlig produktion om 10 TWh el från havsbaserad vindkraft 2020. Havsplaneringen ska även visa på ytterligare utvecklingsmöjligheter för energiutvinning i enlighet med den nationella energiöverenskommelsen 2016 och EU:s nya målår 2030 för energiomställning. Beredskap ska finnas för annan havsbaserad elproduktion från förnybara källor och havsplanerna ska ge förutsättningar för test av ny teknik på området.

Avvägningar som har gjorts i arbetet med planutkastets utformning För Bottniska viken har alternativa planeringslösningar tagits fram där avvägningen behöver utredas vidare. Alternativen baseras på riksintresseområden för vindbruk och intresseområden för havsbaserad vindkraft från kommunal översiktsplanering och hur dessa förhåller sig till naturvärden, utpekade riksintresseanspråk och fastställda riksintressen och enligt miljöbalken. Förslag till ställningstaganden är att energiutvinning väljs bort på Östra Finngrundet på grund av alfågel, medan energiutvinning redovisas på Västra Finngrundet. Vissa justeringar av riksintresse energiutvinning har gjorts med anledning av försvarsintresse och sjöfart.

Kust och grannländer

Samspel mellan land och hav

Planeringen har tagit generell hänsyn till behov av geografisk närhet till de regioner som har en stor energikonsumtion dvs. från Mellansverige och söderut. Eftersom kabeldragning är kostsamt är det också en fördel om vindkraft anläggs nära kusten. Påverkan på landskapsbilden har beaktats, men har inte föranlett någon justering av områdenas placering.

Internationella hänsyn

Ökad handel och ett ökat utbyte ligger i linje med EUs mål för energisystemutvecklingen. Kopplingar till det europeiska nätet är inte underdimensionerat idag, men det finns ett tryck på att få till fler förbindelser för att ytterligare stärka stabiliteten i systemet. Eftersom utvecklingen på elmarknaden hela tiden pågår och stora förändringar kan uppstå relativt hastigt utreds systemets överföringsbehov både internt och mot grannländerna löpande. Detta gör att ytterligare utlandsförbindelser kan komma att behövas.

Underlag som använts vid nedprioritering av intressen för energifrågor

- Riksintresse Sjöfart, Trafikverket
- Potentiella framtida anspråk sjöfart, Trafikverket
- AIS total, trafikmängder, Länsstyrelserna, Naturvårdsverkets miljödataportal
- TSS (Trafiksepareringszoner), Transportstyrelsen
- Sjömättningsplan CAT I 14 jan 13, Sjöfartsverket
- Resultat från havsplaneringens tematiska arbete grupp Sjöfart, Fiske, Regional tillväxt, HaV
- Riksintressen för totalförsvarets militära del och övriga försvarsintressen, Försvarsmakten.
- Natura 2000-områden, Länsstyrelserna

Naturvård

Förutsättningar

Det marina ekosystemet är komplext och känsligt. Djurens och havsvattnets rörelser gör att påverkan på en plats kan sprida sig till andra, och hur ekosystemen påverkas beror på den samlade effekten av olika typer av belastningar. En del i att tillämpa ekosystemansatsen i havsplaneringen är därför att utgå från ett helhetsperspektiv, dels på den marina gröna infrastrukturen, dels på den samlade påverkan från olika aktiviteter.

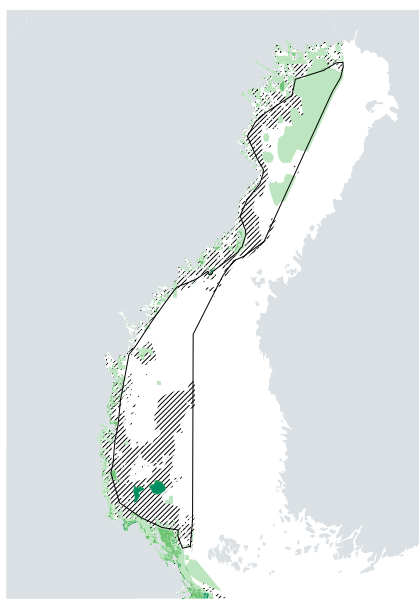
Naturvårdens planeringsmål är att skapa förutsättningar för grön infrastruktur och främjande av ekosystemtjänster så väl som enskilda arter. Havsplaneringen ska också bidra till att god miljöstatus uppnås och upprätthålls i havet. Idag står vi relativt långt ifrån god miljöstatus och även om vissa belastningar på den marina miljön har minskat så medför andra belastningar att miljötillståndet ändå riskerar att försämrats ytterligare om inte verkningsfulla åtgärder genomförs inom fiske, havsförvaltning och havsplanering.

Det befintliga marina områdesskyddet utgörs av naturreservat, Natura 2000-områden och en nationalpark och omfattar cirka 9 900 km² eller 6,6 procent av svenskt inre vatten, territorialhav och ekonomisk zon. Motsvarande andel är ca 4,7 procent i Bottniska viken. Sverige har som ett etappmål inom miljömål Ett rikt växt och djurliv att öka andelen till minst 10 procent till 2020.

Havsförvaltning enbart genom ett stärkt marint områdesskydd bedöms inte vara tillräckligt för att nå god miljöstatus. Havsplaneringen har där en funktion att fylla som komplement till befintligt marint områdesskydd. Det har skett genom att i havsplaneringen identifiera och prioritera områden med grön infrastruktur. Dessa områden har valts ut för att de antingen antas hysa naturvärden eller vara av betydelse för konnektiviteten (länkarna) mellan områden med höga naturvärden. Havsplanen innehåller beskrivningar av hur negativ påverkan på utpekade områden med grön infrastruktur kan undvikas, och styr bort olämpliga verksamheter från särskilt skyddsvärda områden.

De marina ekosystemen levererar ekosystemtjänster av stora värden. Ett långsiktigt hållbar blå tillväxt är beroende av att ekosystemtjänsterna upprätthålls. I praktiken innebär det att i havsplaneringen sträva efter samexistens och synergier mellan naturvärden och andra intressen.

För mer utförlig information om förutsättningar och underlag: se havsplaneringens Färdplan och Nulägesbeskrivning, tillgängliga på www.hav-ochvatten.se.

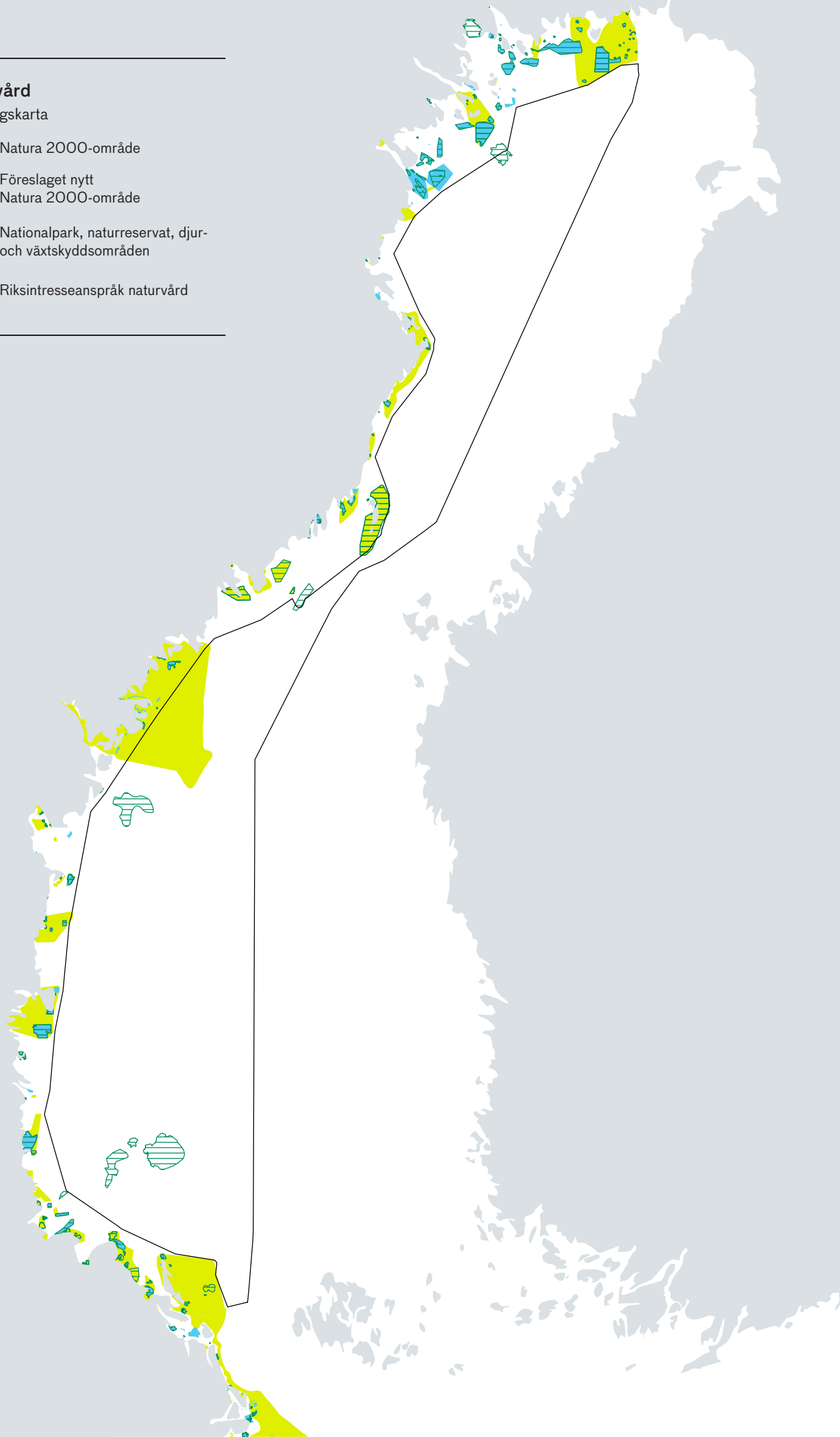
Översiktligt naturvärdeskartering. Kartan visar fyra klasser karterade värden i grönt och mörkblått och förmodade värden med randigt raster.

Naturvård

Underlagskarta

- Natura 2000-område
  - Föreslaget nytt Natura 2000-område
  - Nationalpark, naturreservat, djur- och växtskyddsområden
  - Riksintresseanspråk naturvård
-

FÖRSLAG TILL

Havsplanens rekommendationer

PLATSSPECIFIK ANPASSNING FÖR ATT FRÄMJJA SAMEXISTENS

Avsikten är att vid behov utveckla platsspecifika rekommendationer i Prioriterat område Natur (N1) och Hänsynsområde Natur (N2) för anpassning av olika verksamheter.

Naturvård är som intresse indelat i två klasser, N1 och N2, som bildar grunden för hur hänsyn tas till marin grön infrastruktur i havsplanen. N1 markerar prioriteratsområden (kärnvärden) och är mörkgröna på kartan på sidan x medan N2 markerar hänsynsområden och är ljusgröna på samma karta. Dessa områden kompletteras med områden som har olika andra intressen som huvudanvändning men där särskild hänsyn ska tas till naturvärden. Det handlar framförallt om Energi E och betecknas då EN2 och om Försvar F och betecknas då FN2.

Prioritet natur, N1

Område där bevarande av naturvärden är prioriterad användning. Naturvärdet inkluderar ekologiska värdekärnor av stor betydelse för biologisk mångfald, grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Här bör inte fasta installationer eller rörliga aktiviteter som stör områdets naturvärden tillåtas. Samexistens med andra intressen kan främjas om den inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden.

Hänsyn natur, N2

Område med prioritering av natur där samexisterade användningar anpassas eller begränsas för minimerad negativ påverkan på områdets naturvärden. Samexisterande eller konkurrerande användningar ska så långt möjligt undvika att skada de naturvärden som finns på platsen.

Riksintresse naturvård i planområdet

Riksintressen för naturvärden är områden med stora naturvärden. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Alternativ Vänta Litets Grund

Vänta Litets Grund har höga naturvärden och är utpekad som Natura 2000-område. Området ligger i ett av Försvarmaktens sjöövningsområden vilket föranleder alternativ med eller utan Huvudanvändning Försvar över grundet.

1. Prioritetsområde Natur (N1) N1 över Vänta Litets Grund. RI försvar vägs bort över grundet.
2. Huvudinvändning Försvar med hänsyn natur (FN2) motsvarande RI försvar där Vänta Litets Grund ingår.

Forskning

För planering och förvaltning av havet behövs kunskap inom naturvetenskap och samhällsvetenskap. Genom forskning och miljöövervakning utvecklas kunskap som både kan användas till planeringsunderlag och för att utvärdera måluppfyllelse.

Det pågår både kartering och miljöövervakning i havsområdena. Undersökningarna beskriver olika delar av systemet som havsbottens djup och karaktär, vattnets fysikaliska och kemiska egenskaper, samt den biologiska

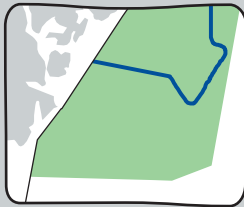

Naturvård

Användning och riksintressen

- Riksintresse naturvård
  - Prioritetsområde natur, N1
  - Hänsynsområde natur, N2
-

VÄNTA LITETS GRUND
ALTERNATIV 2

SKISS
- DISKUSSIONS-
UNDERLAG

Underlag som använts för att identifiera behov för naturvård

- Riksintresse Naturvård, Länsstyrelserna
- Natura 2000-områden, Länsstyrelserna
- Naturresevat, Nationalparker och Naturskyddsområden, Länsstyrelserna
- Planerat marint områdesskydd, Länsstyrelserna, Naturvårdsverket
- Översiktlig naturvärdeskartering 2015, HaV
- Övergripande naturvärdeskartering, HaV
- Resultat från havsplaneringens tematiska arbete grupp naturvård, HaV
- Övervintringsplatser fågel Östersjön, Helcom
- Riksintresse yrkesfiske, lek- och uppväxtområden.

mångfalden och bestånd av fisk, fågel och däggdjur som lever i områdena. Det finns även övervakning av metaller och organiska miljögifter koncentrationer sediment och biota samt miljögifter effekter på olika organismer. Sammantaget används resultaten för att beskriva områdenas karaktär och förändring över tid. Det finns exempelvis fem särskilda lokaler i havsplanområdet för övervakning av sediment i fråga om metaller och organiska miljögifter.

Havsplanen tar höjd för forskningens- och miljöövervakningens framtida behov av plats genom att säkra samexistens mellan intressen inom områden

Motiveringar till havsplanens rekommendationer

Planeringsmål

- Skapa förutsättningar för marin grön infrastruktur och främjande av ekosystemtjänster. Grön infrastruktur är naturområden, biotoper, strukturer och element i landskapet inklusive kust och hav som skapar ett ekologiskt sammanhang i landskapet. Sammanhängande strukturer är viktigt för att bevara ett rikt växt- och djurliv i landskapet som bevarar såväl artspecifika egenskaper som ekosystemens funktionalitet.

Ekosystemtjänster är produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss, som bidrar till vårt välbefinnande. Mat och syre är exempel på produkter. Tjänsterna kan vara både reglerande och understödjande vilket bland annat uppmärksammas och nyttjas i arbetet att begränsa klimatförändringen och hantera dess effekter.

Marina aktiviteter kan både vara hot mot ekosystemtjänster och vara beroende av dem. Yrkesfiske och marin turism är två näringar som är beroende av ekosystemtjänster och där positiv långsiktig utveckling av dessa gynnar näringarna.

Havsplaneringen hanterar frågor kring naturvärden genom att i avvägningar ge särskild tyngd till områden där naturvärden är höga och viktiga. Vidare kan havsplaneringen bidra till gynnsamma geografiska förhållanden för viktiga naturområden genom att förslå exempelvis omläggning av sjöfartsrutter eller undvika fysisk exploatering. I enlighet med ekosystemansatsen grundar sig då havsplaneringens förslag och bedömningen av naturvärdets påverkan på en noggrann analys av effekter på dessa aspekter. Noggrannheten består här exempelvis i att bedöma effekterna utifrån olika tidsperspektiv och försäkra sig om en god bild av kvaliteten i den kunskap som ett förslag i havsplanen grundar sig på.

Sammantaget ska havsplanerna därför bidra till att:

- stödja inrättande av nya marina skyddsområden i enlighet med nationella mål och förutsättningar att stärka och bevara representativitet, funktionalitet och ekologiska samband. Havsplaneringen ska vidare bidra till att gynnsam bevarandestatus upprätthålls för de arter och livsmiljöer skyddet omfattar.
- tillräckligt säkra spridningsvägar och vandringsvägar i och mellan livsmiljöer, samt flyttstråk. Hänsynsområden Natur, N₂, i havsplanerna syftar bland annat till att säkerställa detta.

- ge förutsättningar för vetenskapliga undersökningar och långsiktig övervakning av havsmiljön. Det kan handla om enskilda mätpunkter eller referensområden. Sådana områden kan innebära ett behov av att förebygga framtida störningar i vissa ostörda områden.

Avvägningar som har gjorts i arbetet med planutkastets utformning
Avvägningar till förmån för naturvårdsintresset har antingen gjorts med N1-beteckning för områden där natur prioriteras högst eller N2 hänsyns-område natur. Generellt har befintligt områdesskydd förstärkts genom att inkluderas i havsplanen antingen som N1- eller N2-område.

Kust och grannländer

Samspel mellan land och hav

När det gäller naturvård finns en stark koppling mellan det som händer i havsplanens område och i den kustnära zonen innanför planområdet. Riksintresse naturvård, Natura 2000 och karterad skyddsvärd natur sträcker sig ofta över plangränsen in mot land. Här har hänsyn tagits till framförallt konnektivitet. Avvägningar har också gjorts med tanke på bland annat sträckande fågel.

Internationella hänsyn

Ekosystemen och deras naturvärden sträcker sig över de nationella gränserna. Planskissen tar hänsyn till bland annat fiskebestånd och fågel som är gränsöverskridande. Kompletterande analys, bland annat genom miljöbedömningen får visa vilken ytterligare gränsöverskridande hänsyn som bör tas.

Utgångspunkter

Nationell havsplanering i ett gränsöverskridande havsområde

Genom EU:s havsplaneringsdirektiv pågår även liknande planeringsprocesser i våra grannländer. Koordinering och samordning med havsplanering i grannländer runt Bottniska viken är viktigt och av stort värde för förvaltningen av våra gemensamma havsresurser. Samarbete kring havsplanering med andra länder återspeglas i havsplaneringens juridiska grund såväl nationellt som på EU-nivå. God internationell samordning av havsplaner kan främja såväl näringspolitisk som miljömässig utveckling. Förutom att hantera gränsöverskridande verksamhet som yrkesfiske och sjöfart kan en koordinerad havsplanering peka ut gränsområden där vindkraftetablering medför gynnsamma förutsättningar att koppla samman elnät eller tydliggöra gränsöverskridande rumsliga sammanhang av betydelse för naturvård och miljö.

I svensk havsplanering eftersträvas gemensamma lösningar med våra grannländer avseende såväl planeringsfrågor som redovisningsformer för havsplaner. Som strategi för att uppnå detta sker deltagande i EU-finansierade havsplaneringsprojekt. Inom planområdet Bottniska viken pågick mellan 2010-2012 projektet PlanBothnia med delområde Bottenhavet i fokus. PlanBothnia kan beskrivas som ett pilotprojekt för svensk och finskt planeringssamarbete inför starten av en mer formell nationell havsplanering. I en stegvis process av underlagsbearbetning och gemensam planskiss presenterade projektet en pilotplan på hur gränsöverskridande planering kan se ut.

I planeringsammanhang är både Finland och Åland våra grannländer i Bottniska viken. Finlands nationella havsplanering är i uppstartsfas efter att EU:s havsplaneringsdirektiv införlivats i nationell lagstiftning sommaren 2016. Sedan tidigare finns regional planering av finskt territorialhav. Åland har ett eget planeringsansvar och enbart territorialhav gentemot svenskt vatten.

Förutom strategiska samarbetsprojekt för havsplaneringen upprättas även internationella kontakter utifrån lagstadgade krav på internationellt samråd. Detta görs eftersom havsplaner bedöms ha en gränsöverskridande betydande miljöpåverkan som i enlighet med miljöbalkens och MKB-förordningen (1998:905) krav och omfattas av i enlighet med Esbo-konventionen. Flera frågor i havsförvaltningen hanteras också genom överenskommelser eller gemensamma beslut utanför ländernas havsplanering. Det gäller till exempel fiskeriförvaltningen och reglering av sjöfart.

Bland många gränsöverskridande planeringsfrågor att arbeta vidare i havsplan Bottniska viken har bland annat följande konkreta frågeställningar framkommit:

- Planering av linjära objekt (fartygsstråk/leder, kabeldragningar, kabelanslutningar med mera) koordineras mellan länderna.
- Utökat försvarssamarbete mellan Sverige och Finland kan leda till ett behov av nya och gränsöverskridande sjöövningssområden.
- Fiskförvaltning som utgår från samförstånd och samsyn mellan Sverige och Finland trots att olika typer av fisken bedrivs.
- Sjöfartsrelaterade frågor i Södra kvarken behöver samordnas med Östersjöplanen.

Den juridiska grunden

Enligt miljöbalken (4 Kap. 10 §) ska det finnas tre statliga havsplaner, en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. Planerna ska ge vägledning till myndigheter och kommuner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av området. Havsplanerna ska omfatta Sveriges ekonomiska zon och de områden som inte ingår i fastigheter i svenskt territorialhav från en nautisk mil utanför den baslinje som avses i lagen (1966:374) om Sveriges sjöterritorium. Syftet med havsplanerna är att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. Havsplanerna beslutas av regeringen. Regeringen får meddela föreskrifter om sådana förbud eller begränsningar som i fråga om verksamheter och åtgärder inom ett havsplanerat område behövs för att uppnå syftet med planen. Havsplaneringsförordningen (2015:400) reglerar genomförande av havsplaneringen, bland annat att Havs- och vattenmyndigheten ska ta fram förslag till havsplaner, vad planerna ska bidra till, att en ekosystemansats ska tillämpas, samverkan och medverkan, samråd, att miljökonsekvenser ska analyseras och uppföljning göras.

Genom miljöbalken och havsplaneringsförordningen har Sverige införlivat EU:s havsplaneringsdirektiv (2014/89/EU) i svensk lagstiftning. Vid planering av våra havsområden måste vi också förhålla oss till både folkkrätten och EU-rätten som ger möjligheter och begränsningar för planeringen. En havsplan kan inte begränsa en verksamhet eller ett intresse utöver vad som följer av havsrätten. Förenta nationernas havsrättskonvention reglerar avgränsningen mellan ländernas maritima zoner (inre vatten, territorialhav och ekonomisk zon). Territorialhavet sträcker sig maximalt 12 nautiska mil från den så kallade baslinjen. Den ekonomiska zonen utgör området utanför, dock maximalt 200 nautiska mil från baslinjen. Det svenska territorialhavet och den ekonomiska zonen har varierande utsträckning beroende på var de möter andra länders gränser och zoner.

I territorialhavet och den ekonomiska zonen har Sverige olika rättigheter och skyldigheter. I territorialhavet har Sverige suveränitet vilket innebär obegränsad rätt att reglera olika verksamheter, med undantag av andra staters rätt till oskadlig genomfart med fartyg. I ekonomisk zon har Sverige bland annat suverän rätt att utforska, utnyttja och förvalta naturtillgångar. Sverige har även jurisdiktion när det gäller skyddet och bevarande av den marina miljön, uppförande och användning av konstgjorda öar och andra anläggningar, samt naturvetenskaplig forskning. Samtidigt har andra stater rätt att lägga ut kablar och ledningar och frihet till sjöfart och överflygning. Genom Sveriges medlemskap i EU har regleringen av fisket överförs till EU inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. EU har därefter delegerat rätten att utfärda viss reglering till medlemsstaterna.

Det finns även lagstiftning och politik på EU-nivå som rör havet eller verksamheter kopplade till havet, bland annat EU:s olika miljöskyddsdirektiv och unionens transport-, sjöfarts- och energipolitik.

Riksintressen

Riksintressen gäller geografiska områden som har nationellt viktiga värden och kvaliteter. Vilka områden eller anläggningar som kan omfattas av riksintresseanspråk eller kan vara av riksintresse framgår av 3 och 4 kapitlen i miljöbalken. Ett riksintresse väger tyngre än andra allmänna intressen vid en avvägning i den fysiska planeringen. Riksintressets värde eller betydelse får inte påtagligt skadas eller dess nyttjande försvåras.

I 3 kap. miljöbalken regleras de verksamhetsanknutna hushållningsbestämmelserna. Flera myndigheter har enligt förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden ansvar att peka ut områden som de bedömer vara av riksintresse. I dagsläget finns det riksintresseanspråk i havet utpekade för yrkesfiske, kommunikation (sjöfart), totalförsvarets anläggningar, energi samt naturvård och friluftsliv. Vid motstridiga riksintresseanspråk i ett område ska havsplaneringen göra en noggrann avvägning mellan intressena och prioritera det intresse som bäst främjar en långsiktig hushållning med havet.

I 4 kap. miljöbalken finns de geografiskt anknutna hushållningsbestämmelserna. Det är områden som har särskilt stora värden när det gäller natur- och kulturvård, turism och friluftsliv. Dessa områden anges direkt i 4 kap. och de är i sin helhet av riksintresse.

I enlighet med havsplaneringsförordningen (2015:400) prioriteras, avvägs och redogörs för de områden som är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken och för andra allmänna intressen av väsentlig betydelse. Havsplaneringsförordningen anger däremot att havsplanerna ska vara förenliga med 4 kap miljöbalken.

Allmänna intressen av väsentlig betydelse

Allmänna intressen i planeringen av mark och vatten är intressen som bidrar till att uppnå samhällsmål för en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling. Havsplanerna visar grunddragen för användningen av havet. I planerna redovisas därför allmänna intressen av väsentlig betydelse för att vi ska nå våra övergripande samhällsmål. God livskvalitet, vattenbruk och system för samhällsviktiga funktioner är exempel på allmänna intressen av väsentlig betydelse som på olika sätt kan komma att finnas med i havsplanen.

Genomförande och tillämpning

Så ska planen användas

Havsplanen tillämpas bland annat genom att kommuner söker vägledning i havsplanen för sin översiktsplanering. Detsamma gäller myndigheter, det vill säga även domstolar, som prövar och ger tillstånd för olika verksamheter. Vägledningen kan handla om avvägningar mellan oförenliga intressen eller om vilka anpassningar som kan krävas av en verksamhet för att den ska få samexistera med en annan användning i ett område.

Havsplanen kan innehålla rekommendationer som rör utveckling av befintligt regelverk på längre sikt. Det handlar till exempel om frågor som hanteras genom internationella överenskommelser, till exempel var det ska inrättas trafiksepareringar för sjöfarten eller hur yrkesfisket regleras. Planen kan på sätt även användas i utvecklingen av havsförvaltningen.

Planen kan också bidra med förutsägbarhet för företag som utvecklar eller bedriver maritima verksamheter.

Havsplanerna ska enligt havsplaneringsförordningen ge den vägledning som behövs för att de områden som omfattas av den kan användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till områdenas beskaffenhet och läge samt de behov som finns. Havsplanen ska även redovisa vilka områden som är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken, andra allmänna intressen av väsentlig betydelse.

I detta utkast finns förslag till generell vägledning genom att olika huvudanvändningar redovisas i planskissen. Avsikten är också att utveckla plats-specifika rekommendationer för de olika områdena. Syftet blir att upplysa om att det finns andra värden på platsen och att kunna främja möjligheten till att dessa samexisterar med huvudanvändningen för området.

Den hänsyn som kan komma att krävas regleras enligt gällande lagstiftning eller genom ny föreskrift enligt havsplaneringslagstiftningen.

Behov och närmare utformning av havsplanens vägledning kommer utredas vidare i det fortsatta planeringsarbetet. Detsamma gäller förslag till särskilda föreskrifter för att planens syfte ska uppnås.

Uppföljning av planens miljöpåverkan

När havsplanerna har antagits är Havs- och vattenmyndigheten ansvarig för att följa upp och utvärdera den miljöpåverkan som planerna faktiskt medför. Det ska göras för att tidigt få kunskap särskilt om betydande miljöpåverkan som inte identifierats tidigare i processen. Uppföljningen syftar också till att följa upp den miljöpåverkan som förväntas och har beskrivits i planernas MKB-dokument.

Ett kontrollprogram kommer därför att tas fram som beskriver hur uppföljningen ska genomföras och vilka parametrar som ska följas upp. Kontrollprogrammet ska samordnas med annan befintlig miljöuppföljning för att säkra ett effektivt genomförande.

Konsekvenser

Hållbarhetsbedömning

Konsekvensbedömning ska ske parallellt och stegvis under planeringsprocessen så att utkast till havsplaner kan förbättras under processens gång. Bedömning av ekonomiska, sociala och ekologiska konsekvenser av utkast och förslag till havsplaner kommer att göras i form av en hållbarhetsbedömning. Bedömningen ska baseras på olika analyser med bedömningskriterier för ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter. Den ekologiska analysen kommer att göras med utgångspunkt i den miljökonsekvensbeskrivning som utförs separat och även analys av ekosystemtjänster ingår.

Under hösten och vintern 2016/2017 sker en metodutveckling där bland annat avgränsning av relevanta aspekter och utarbetande av bedömningskriterier ingår. Den första tillämpningen kommer att göras våren 2017 på de första utkast till havsplaner. Nästa omgång sker inför samrådet då de bearbetade planutkast ska konsekvensbedömas. Hållbarhetsbedömningen och de analyser som ingår kommer att diskuteras vid de dialogmöten som hålls under planeringsarbetet för att intressenter ska kunna delta och bidra med sina kunskaper och synpunkter.

Miljöbedömning

För varje havsplan genomförs en miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöhänsyn i havsplanerna. På så sätt är miljöbedömningen en viktig del i tillämpningen av ekosystemansatsen. Havsplaneringsförordningen är också tydlig med att miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas enligt 6 kap. 12 § miljöbalken.

Miljökonsekvensbeskrivningen för detta planutkast finns tillgängligt i slutet av januari 2017 på Havs- och vattenmyndighetens webbplats. Dokumentet kommer att tas upp och diskuteras tillsammans med planutkastet vid de dialogmöten som hålls under våren 2017.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen ingick i havsplaneringens färdplan (HaV-rapport 2016:21) som fastställdes hösten 2016. Kriterier och indikatorer för miljöbedömningen har utvecklats för de miljöaspekter som beskrivs i avgränsningen. Havs- och vattenmyndigheten kommer under 2017 utveckla miljöbedömningen inför havsplanernas samråd. Miljöbedömningsverktyget Symphony som myndigheten tar fram är en viktig del i det arbetet. Syftet med verktyget är att analysera olika marina aktiviteters samverkande effekter på naturvärden, för att kunna ta hänsyn till dessa i havsplanerna.

Kartreferenser

Alla kartor

Planområde, Havs- och vattenmyndigheten, HaV, SMHI, © Lantmäteriet, Helcom
Bakgrundskarta, © Natural Earth

Förutsättningar attraktiva livsmiljöer

Riksintresse rörligt friluftsliv, © Länsstyrelsen
Riksintresse högexploaterad kust, © Länsstyrelsen
Riksintresseanspråk kulturmiljön, Riksantikvarieämbetet
Riksintresse obruten kust, © Länsstyrelsen
Riksintresseanspråk friluftslivet, © Länsstyrelsen
Riksintresseanspråk naturvård, © Länsstyrelsen

Havsplanens rekommendationer attraktiva livsmiljöer

Riksintresseanspråk friluftslivet, © Länsstyrelsen
Riksintresseanspråk naturvård, © Länsstyrelsen

Förutsättningar naturresursutvinning inkl. yrkesfiske

Riksintresse för yrkesfisket, hamnar, Havs- och vattenmyndigheten, HaV
Fiskeregleringar, Helcom
Intresseområde för koldioxidlagring, © Sveriges Geologiska Undersökning
Intresseområde för utvinning av sand, © Sveriges Geologiska Undersökning
Riksintresse för yrkesfisket, Havs- och vattenmyndigheten, HaV

Havsplanens rekommendationer naturresursutvinning inkl. yrkesfiske

Riksintresse för yrkesfisket, Havs- och vattenmyndigheten, HaV

Kartor landningsvärden

Landningsvärden, © Sveriges Geologiska Undersökning

Förutsättningar kommunikationer

Riksintresse för sjöfarten, hamnar, Trafikverket
Riksintresse för sjöfarten, sjöstråk, Trafikverket
Trafiksepareringszoner (TSS), Transportstyrelsen
Areas to be avoided, International Maritime Organization, IMO
Data- och telekablar, Telia, Post- och telestyrelsen, PTS

Karta fartygsrörelser

AIS total, © Länsstyrelsen, Naturvårdsverket

Havsplanens rekommendationer kommunikationer

Riksintresse för sjöfarten, sjöstråk, Trafikverket

Förutsättningar försvar

Riksintresse försvar, övrigt influensområde, Försvarmakten
Riksintresse försvar, område med särskilt behov av hinderfrihet, Försvarmakten
Riksintresse försvar, stopp höga objekt, Försvarmakten
Riksintresse försvar, övnings- och skjutområden i havet, Försvarmakten
Riksintresse försvar, influensområde luftrum, Försvarmakten
Riksintresse försvar, riksintresse med omgivningspåverkan, Försvarmakten
Riksintresse försvar, kustnära väderradar, Försvarmakten
Riksintresse försvar, influensområde för väderradar, Försvarmakten

Havsplanens rekommendationer försvar

Riksintresse försvar, Försvarmakten

Förutsättningar energi

Riksintresse vindbruk, Energimyndigheten
Aktuella projekt för vindkraft i havet, Havs- och vattenmyndighet, HaV,
© Länsstyrelsen, Energimyndigheten, Kraftbolagen
Kablar (SVKs kablar), Svenska kraftnät
Områden där kablar planeras (skaffringar från SVK), Svenska kraftnät
Vattenfall Eldistribution_sweref, Vattenfall
EON_30kVkabel, EON_50-130kVkabel, EON
Cables and pipelines, Helcom
Kommunala översiktsplaner, © Länsstyrelsen

Havsplanens rekommendationer energi

Riksintresse vindbruk, Energimyndigheten

Förutsättningar naturvård

Riksintresse natur, © Länsstyrelsen
Natura 2000-områden, © Länsstyrelsen
Svensk nationalpark, © Länsstyrelsen
Svenska naturreservat, © Länsstyrelsen
Svenska djur- och växtskyddsområden, © Länsstyrelsen

Översiktlig naturvärdeskartering

Förmodade och karterade naturvärden, Havs- och vattenmyndigheten, HaV

Havsplanens rekommendationer naturvård

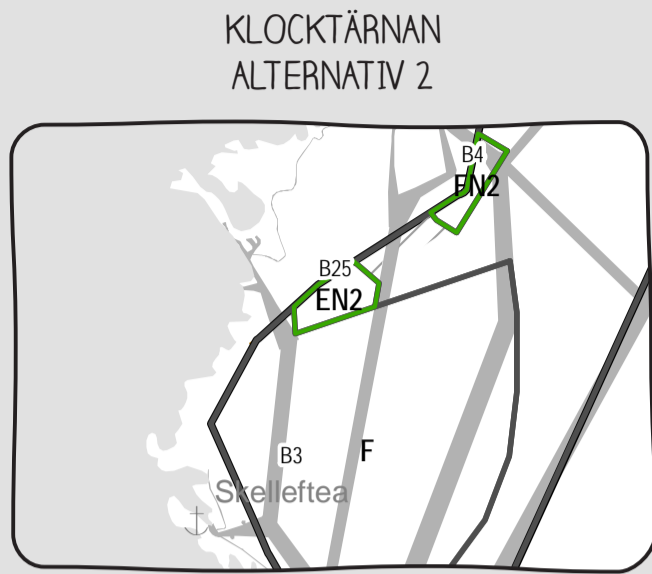
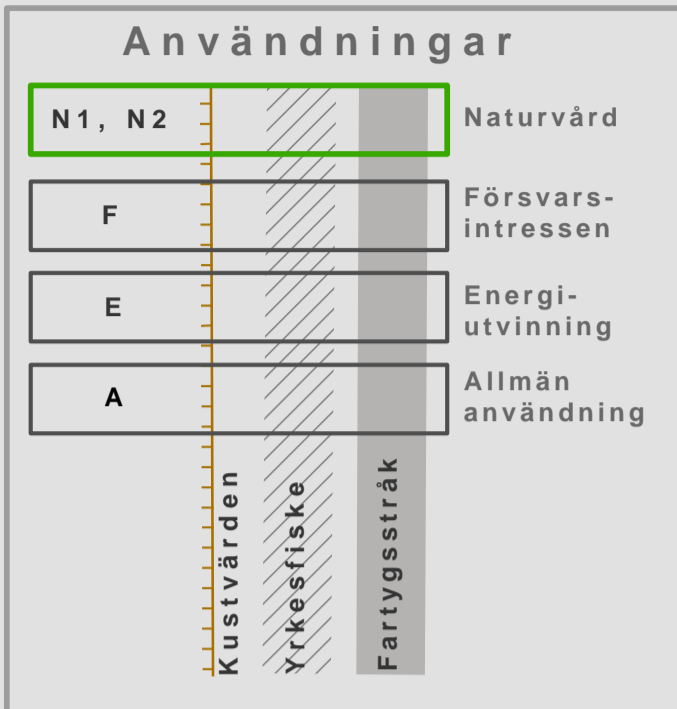
Riksintresse natur, © Länsstyrelsen

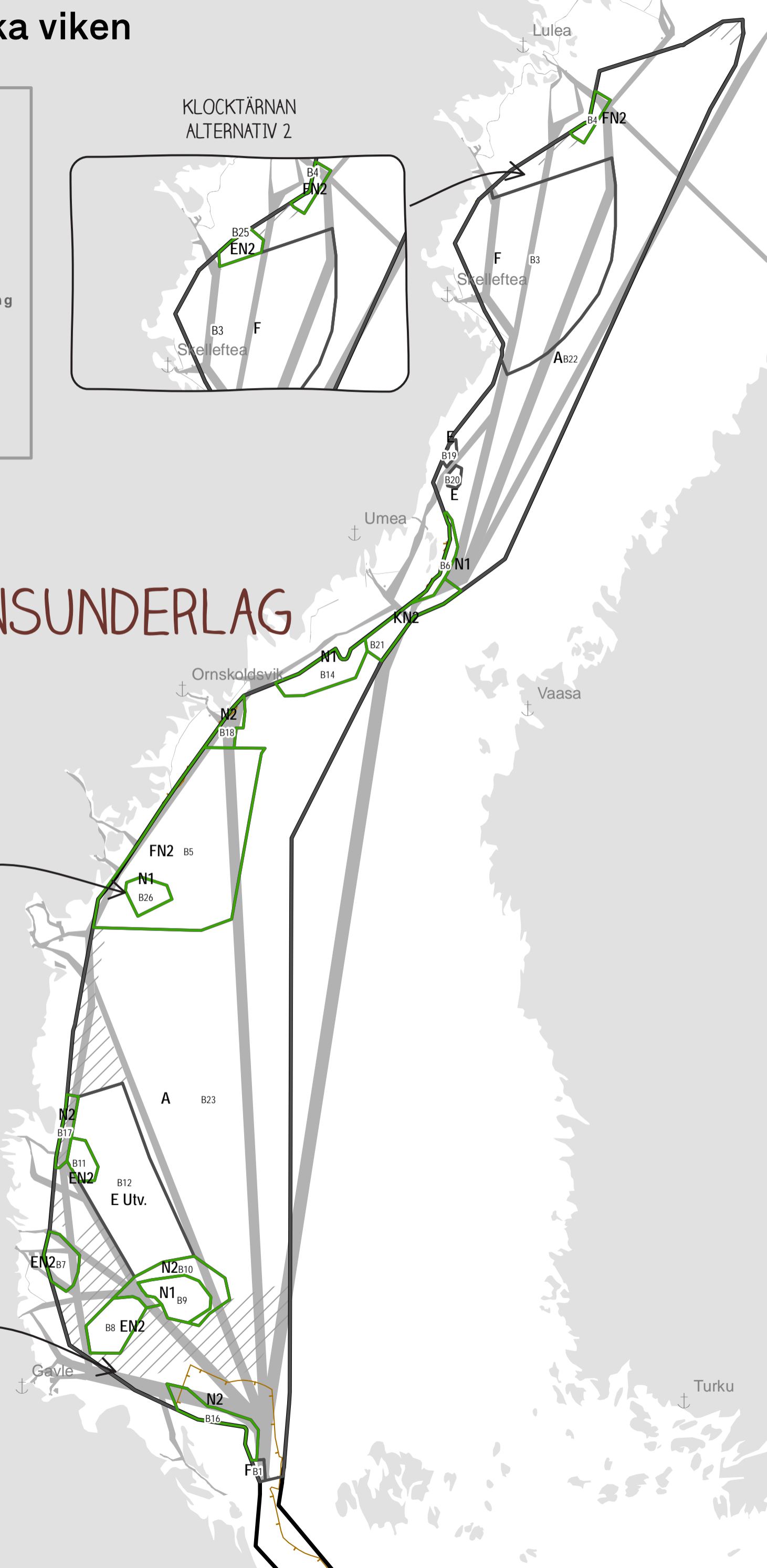
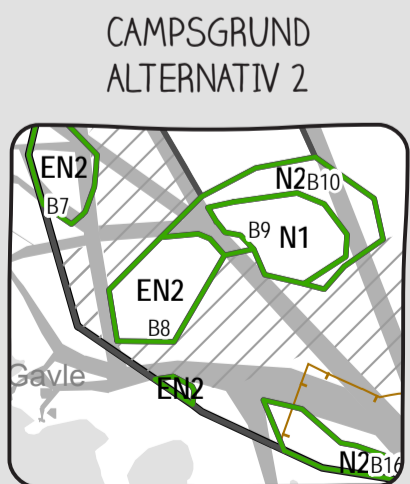
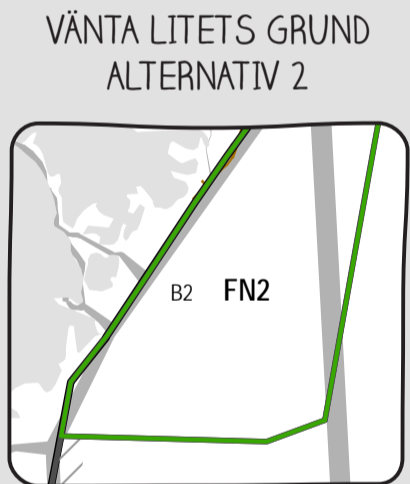

Planskiss Bottniska viken

SKISS - DISKUSSIONSUNDERLAG

Turku

Kommunfullmäktige

Kommunens ställningstagande i fråga om folkomröstning gällande slutförvar för använt kärnbränsle.

Den 15 april 2016 tog centerpartiet och socialdemokraterna som har majoritet i kommunen 2014-2018, beslutet att ställa sig positiva till att folkomröstning skulle kunna ske. Detta förutsätter dock att ett positivt beslut fattas av kommunfullmäktige. Utgångspunkten är att resultatet från en folkomröstning ska vara en del av flera underlag (folkomröstningsresultatet, SSM och MMD yttrande till regeringen samt kommunens egna yttranden) för kommunfullmäktiges slutliga ställningstagande i frågan från regeringen gällande tillåtlighet (den sk veto-frågan).

Frågeställningar att ta ställning till för kommunen

1. Tidpunkten för beslut i kommunfullmäktige om att genomföra en folkomröstning eller inte.

2 a. Om beslut att inte genomföra folkomröstning:

Arbetet fortsätter med de förhandlingar som sker i MMD samt avlämnande av yttranden i målen. Beslut i kommunfullmäktige efter fråga från regeringen.

2 b. Om beslut att genomföra folkomröstning:

Beslut om tidpunkt för detta

Beslut om frågeställning i folkomröstning

Övriga formella beslut gällande folkomröstning

Frågeställning vid folkomröstning

Två infallsvinklar kan läggas på frågeställningen. Ett personligt ställningstagande om hur man själv står i frågan eller ett kommunperspektiv. Förslaget är att lägga ett kommunperspektiv på frågan till våra röstberättigade medborgare.

1. Tycker du att Östhammars kommun ska tillåta ett slutförvar för använt kärnbränsle ?

Ja

Nej

PM kommunal folkomröstning gällande slutförvar för använt kärnbränsle

---

Bakgrund slutförvar

Sedan 1988 har ett slutförvar varit i drift i Forsmark. Det slutförvar som finns i Sverige för låg- och medelaktivt radioaktivt driftavfall (SFR).

Östhammars kommun var en aktiv part inför detta och har funnits med tidigt även i platsvalsprocessen för ett slutförvar för använt kärnbränsle i Sverige. 1995 närmade sig Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) Östhammars kommun med en förfrågan om att genomföra förundersökningar för ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Kommunen började då strukturera sitt arbete bl a med att skapa resursförutsättningar att jobba med frågan via Kärnavfallsfonden. På olika sätt och i olika konstellationer har kommunen arbetat med att bygga kunskap hos sig själva och bland medborgarna genom att ställa frågor, begära klargörande och kompletteringar. Exempel på detta är att genomföra egna seminarier med inbjudna gäster för att presentera olika fakta, engagera grannkommuner och miljöorganisationer för att få deras perspektiv på frågan, samarbeta med Oskarhamns kommun för att stärka gemensamma frågorställningar till myndigheter och verksamhetsutövaren SKB samt ha en kraftfull omvärldsbevakning då slutförvar för använt kärnbränsle inte bara är lokal och nationell fråga utan även internationell.

Inget annat land i världen har än idag, 2017, ett slutförvar för använt kärnbränsle i drift.

Två olika prövningar om slutförvar för använt kärnbränsle- fokus miljöbalken

Frågan om ett slutförvar i Östhammars kommun har varit föremål för en process i flera steg, och på olika sätt, till följd av att prövningen av ett slutförvar för använt kärnbränsle sker dels av mark- och miljödomstolen (MMD) enligt miljöbalken (MB) samt av Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) enligt kärntekniklagen (KTL).

Den process och det lagrum som ger störst utrymme för delaktighet såväl för kommuner, kommuners medborgare och miljöorganisationer av en viss storlek likväl som statliga myndigheter är prövningen enligt MB. Den innehåller en bred samrådsprocess som utgår ifrån de miljökonsekvenser som verksamheten kan tänkas generera.

Prövningen av en ny kärnteknisk anläggning enligt MB är också en av ett fåtal vid vilken regeringen ska fråga kommunen om man kan acceptera verksamheten enligt det förslag som lämnats in av verksamhetsutövaren till MMD (tillåtlig-hetsprövning med det sk veto-beslutet). Kommunen spelar en aktiv roll även i prövningen enligt KTL men är i miljöbalksprövningen en part i målet på ett annat sätt. Med anledning av detta kommer den fortsatta beskrivningen i detta PM utgå från prövningen enligt MB och dess demokratiska prövning.

Regeringen kan, trots att kommunen väljer att säga nej till tillåtlighet, ge verksamheten tillåtlighet om det är för rikets bästa, men det ska då vara synnerligen väl avvägt och motiverat för att gå emot en kommuns vilja.

Samrådsprocessen

Östhammars kommun har fört en aktiv dialog med verksamhetsutövaren under lång tid, mer än 20 år, för att identifiera, klargöra och minimera påverkan på människors hälsa och miljö. Redan innan den nya miljöbalken kom 1998 hade det bedrivits ett samrådsarbete av SKB gällande en eventuell etablering av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark.

Kommunfullmäktige fattade beslut om att förundersökningar fick genomföras 1995 (sammanställningar av befintligt material som fanns om platsen) och att SKB fick starta platsundersökningar 2001 (grundligare undersökningar på djupet bla via borrningar i berggrunden).

Hela tiden pågick ett arbete hos SKB med samrådsmöten med kommuninnevånare, kommuner, myndigheter och miljöorganisationer. Kärnavfallsrådet (regeringens rådgivande organ) hade olika seminarier. Allt för att lyfta angelägna frågeställningar som kunde komma att få betydelse när en ansökan skulle lämnas in av SKB.

Detta arbete finns sammanställt som ett av underlagen i ansökan om tillstånd, miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).

SKB provade också ett nytt grepp, en preliminär MKB, som skickade ut på remiss till de involverade parterna, innan de slutligen skrev den version som ingick i underlaget.

Kommunen har lämnat ett flertal samrådsyttranden över tid.

De finns angivna, likväl som de flesta av de artiklar i massmedia som publicerats och intervjuer som blivit inslag, samlade och sökbara via Östhammars kommuns publikation "Från början till slutförvar" av Hanna Nyberg (2011).

Viktiga frågeställningar som tagits upp genom hela prövningsprocessen är:

- kommunens delaktighet i hela processen,
- trovärdighet och tillit till de undersökningar och den forskning som stöder metoden och platsvalet men även
- den ledning och kvalitetssäkring som behövs för en verksamhet i drift samt
- ansvarsfrågan efter förslutning (för kommunen och framtida generationer).

Ansökan om tillstånd enligt MB att uppföra och driva ett slutförvar enligt miljöbalken (Mål M 1333-11)

En första ansökan om tillstånd till att bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun lämnades in av SKB 2011. Över tid har ansökan remitterats ett flertal gånger och kompletterats med fakta och ställningstaganden av SKB utifrån remissinstansernas frågeställningar (den sk kompletteringsrundan).

Bland remissinstanserna finns kommunerna, länsstyrelserna, Naturvårdsverket, SSM samt kärnavfallsrådet för prövningen enligt MB. Anledningen till att det är flera kommuner och länsstyrelser som är involverade beror på att det som prövas är ett sammanhållet system för hanteringen av använt kärnbränsle. Det inbegriper såväl anläggningar i Oskarshamn; CLAB (befintligt mellanlager för använt kärnbränsle) och CLINK (en planerad inkapslingsanläggning för använt kärnbränsle innan transport till ett slutförvar) som planerad slutförvarsanläggning i Forsmark.

Miljöorganisationernas bidrag till en bättre prövningsprocess är oomtvistad och kärnavfallsrådets roll som forum för öppen diskussion av de olika samhällsliga infallsvinklarna och komplexiteten i frågan om använt kärnbränsle har varit mycket betydelsefull för kommunerna.

Den 29 januari 2016 kungjordes ansökan. Det innebar att MMD ansåg sig ha tillräckligt med underlag för att starta sin egen prövning av målet. Då startade ytterligare ett remissförfarande där remissinstanserna fått möjlighet att yttra sig över det som nu står i ansökan efter att alla kompletteringar är gjorda (sk yttrande i sak). Finns det detaljer och viktiga ställningstaganden som behöver ytterligare regleringar, villkor eller tidsfrister, något ställningstagande som saknas från SKB eller är det något som lägger hinder i övrigt för vidare prövning är det som remissinstanserna ges möjlighet att yttra sig om.

Kommunens yttranden i kompletteringsrundan likväl som i sak

Samtliga yttranden till MMD har antagits av kommunstyrelsen. Östhammars kommun har alltid haft som utgångspunkt att:

- Avfallet från de svenska kärnkraftverken ska slutförvaras inom landets gränser
- Sverige ska inte slutförvara avfall från andra länder
- Det använda kärnbränslet ska inte upparbetas

Ytrandena i sin helhet finns samlade på kommunens webbplats

www.slutforvarforsmark.se

Kommunens veto-rätt

Front advokater har på uppdrag av Östhammars kommun genomlyst när kommuners vetorätt kan aktualiseras och om ett beslut gällande veto kan förenas med villkor från kommunen. Följande slutsatser redovisar de i ett PM 16-11-03.

”17 kap. 6 § MB anger inte när under processen det kommunala vetot aktualiseras. Det finns inte heller andra bestämmelser som reglerar frågan. Det finns inga uttalanden i förarbetena och det är brist på vägledande praxis. Rättsläget får därmed anses oklart. En sammanvägning av de källor som har berört frågan talar dock för att det är först *efter* MMD:s beredningsprocess och *innan* regeringen lämnar sitt beslut i tillåtlighetsfrågan som vetot aktualiseras. Emellertid finns det en källa, en rap-

port av Strålsäkerhetsmyndigheten, som uppger att domstolen kan tillfråga kommunen under sin beredning, men det finns i vart fall en del argument för att kommunen inte ska behöva uppge sin inställning redan i beredningsprocessen hos MMD.

Kommunen behöver inte på något sätt agera aktivt för att vetot ska anses utnyttjat. Det räcker med passivitet för att regeringen inte ska kunna tillåta verksamheten. Kommunen behöver inte redovisa några skäl till varför kommunen inte tillstyrker, dvs. utnyttjar den s.k. vetorätten. Det finns inte heller något krav på att hänsyn ska tas till andra intressen i beslutet. Slutsatsen bör vara att det inte finns några formella krav på hur Östhammars kommun ska agera, men att det inte minst av politiska skäl kan finnas anledning att inte vara passiv, att ta hänsyn till andra intressen och att motivera sitt beslut om till- eller avstyrkan.

Det kommunala vetot är tänkt att användas restriktivt. Enligt förarbetena till gamla lag (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. ("NRL") bör i normalfallet sökanden och kommunen i samförstånd komma överens om en lösning så att vetot inte behöver utnyttjas. Vetot har inte heller utnyttjats mer än vid några få tillfällen under de dryga 40 åren som möjligheten funnits.

Frågan om kommunen kan villkora sin tillstyrkan har behandlats i tidigare ärenden hos regeringen. Sigtuna kommun ställde upp villkor avseende bl.a. flygbullergränser, grundvattenvillkor och krav på redovisningar av avvikelser för Stockholm-Arlandas ansökan om tillstånd till en tredje rullbana, vilket regeringen också tog hänsyn till. Det har även i doktrin hävdats att kommunen har just en sådan möjlighet, även med dagens reglering. Det bör alltså vara möjligt för Östhammars kommun att ställa upp villkor som förutsättning för sin tillstyrkan. Försiktighet bör dock vidtas, så att utformningen av villkoren inte blir så pass hårda att de blir omöjliga att uppfylla. Om kommunens villkor är av sådan art att de inte kan tillgodoses ska detta istället ses som ett avstyrkande. I en sådan situation är regeringen hänvisad till en prövning utifrån den s.k. ventilregeln i 17 kap. 6 § 3 st. MB. Verksamheten får då endast tillåtas om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd."

Med anledning av majoritetens initiativ, som kom hösten 2016, till att hålla en lokal folkomröstning i frågan, har särskilt dokument tagits fram som underlag för beslut.

Bakgrund - Kommunal folkomröstning

Kommunfullmäktige får som ett led i beredningen av ett pågående ärende besluta om att folkomröstning ska hållas. Ett sådant beslut behöver inte föregås av beredning hos någon nämnd eller fullmäktigeberedning.

Rösträtt har alla med rösträtt vid kommunala val i det område där folkomröstningen ska hållas.

En folkomröstning är enbart rådgivande och visar kommuninvånarnas viljeinriktning. Den slutliga beslutanderätten ankommer på kommunfullmäktige. Efter omröstningen är det alltid fullmäktige som genom ett vanligt majoritetsbeslut bestämmer om åtgärder och prioriteringar. Det är därför viktigt att frågeställningen och svarsalternativen formuleras på ett sådant sätt att resultatet kan fylla en reellt rådgivande funktion i fullmäktiges fortsatta handläggning av ärendet.

Ansvar

Kommunens valnämnd ansvarar för genomförandet av en kommunal folkomröstning.

Kommunen ansvarar för att informera väljarna om folkomröstningen och vilka regler som gäller.

Kommunen ansvarar vidare för:

- Röstkortets utformning samt kostnaden för att trycka och distribuera röstkortet.
- Utformningen av omslag (ytterark) till röstlängderna samt kostnaden för att trycka och distribuera röstlängderna
- Att sluta avtal med ett tryckeri för tryck av röstkort och röstlängder samt att meddela Valmyndigheten vilket tryckeri som valts så att valmyndigheten kan upprätta kontakt med tryckeriet

Kommunen arbetar inte i valdatasystemet i samband med kommunala folkomröstningar utan egna system får skapas.

Valmaterial, övrigt material och röstsedlar

Vilket valmaterial som ska användas vid kommunala folkomröstningar finns inte reglerat i lag utan beslutas av kommunen. Mot avgift kan visst valmaterial beställas från Valmyndigheten ex valkuvert, omslag, sigill, valkassar mm.

All dokumentation som behövs för att administrera valet ex protokoll och blanketter utformas och beslutas av kommunen. Även utbildningsmaterial för röstmottagare framställs av kommunen.

Röstsedlar utformas och trycks av kommunen. De olika omröstningsalternativen kan tryckas på var sin röstsedel eller på en och samma röstsedel. Kommunen bestämmer själv om möjligheten att rösta blankt.

Kostnader

Kommunen står för kostnaden för en folkomröstning.

Valmyndigheten har rätt till ersättning för kostnader som föranleds av en kommunal folkomröstning.

Ersättningens storlek bestäms efter folkomröstningens genomförande genom att faktiska externa kostnader vidarefaktureras till den berörda kommunen.

Övriga kostnader utöver de till Valmyndigheten är:

- Kostnader för arbetskraft
  - Sammanträdes och förrättningsarvoden till ledamöter och ersättare i valnämnden
  - Arvode till röstmottagare under eventuell förtidsröstning och på valdagen
  - Extra personal, valadministratörer, vaktmästare
  - Resersättningar
  - Tel ersättningar
- Valmaterial
  - Valmaterial som kan beställas från valmyndigheten (se ovan)
  - Protokoll
  - Utbildningsmaterial
  - Valsedlar
  - Röstkort
  - Röstlängder
  - Informationsmaterial
- Hyra för lokaler samt städ av lokaler
- Bevakning, lås, larm

- Annonsering
- Porto

För att få fram en ungefärlig uppskattad kostnad för genomförande av folkomröstning mellan ordinarie val har kontakt tagits med kommuner som under 2016 genomfört folkomröstning.

I Östhammars kommun hade vi vid 2014 års val 17407 röstberättigade.

I en kommun som genomfört folkomröstning under 2016 var de 2005 röstberättigade och där har kostnaden hittills uppgått till ca 450000 kronor.

I en annan kommun var de vid 2014 års val 12043 röstberättigade och kostnaden för folkomröstning 2016 uppgick till 550000 kronor.

Kostnaden för en folkomröstning i Östhammars uppskattas till ca 600000 kronor.

Det finns praktiska och ekonomiska fördelar med att hålla en folkomröstning i samband med allmänna val och man har också kunnat se att valdeltagandet gynnas av detta.

Tid i relation till omröstningsdagen

I anslutning till att fullmäktige beslutar om att hålla en folkomröstning skall fullmäktige besluta om

1. dag för omröstningen,
2. omröstningsdistrikt och omröstningslokaler,
3. den fråga och de svarsalternativ som skall ställas till de röstberättigade,
4. röstsedlarnas antal, innehåll och utseende,
5. huruvida röstning kan ske på annat sätt än genom personlig inställelse i omröstningslokalen, samt
6. när röstsammanräkningen senast skall vara avslutad.

Dagen för folkomröstningen skall beslutas efter samråd med den centrala valmyndigheten. Samrådet skall ske senast tre månader före omröstningsdagen. (Lag (1994.692) om kommunala folkomröstningar)

Överprövning

Fullmäktiges beslut om att hålla en folkomröstning får överprövas genom laglighetsprövning.

Folkomröstningar i andra kommuner

Sorsele kommun

Ett förslag till folkomröstning enligt kommunallagen 5 kap. 23 § (folkinitiativet) angående vindkraften i Sorsele kommun lämnades in den 26 maj 2015. Till förslaget fanns även namnunderskrifter av minst 10 % av röstberättigade kommuninvånare.

Den 30 november 2015, § 86 beslöt kommunfullmäktige att en folkomröstning skulle genomföras och den 11 januari 2016, § 3 beslöts om röstningslokaler, förtidsröstning, klockslag, vilken fråga som ska ställas m m. Protokollen finns att läsa på kommunens hemsida.

Folkomröstningen avsåg frågan:

Ska Sorsele kommun tillåta nya vindkraftsparker utöver de befintliga på Blaiken?

Ja = Nya vindkraftsparker får etableras inom Sorsele kommun. Varje projekt måste alltid noggrant prövas av kommunfullmäktige och tillståndsmyndighet.

Nej = Inga nya vindkraftsparker får etableras inom Sorsele kommun.

Valdeltagandet var 62,5%.

Trosa kommun

Beredning i frågan hölls i kommunstyrelsen i december 2012 och kommunfullmäktige fattade beslut i mars 2013 om att folkomröstning skulle hållas i maj 2013. Samråd hade då hållits med Valmyndigheten genom ett tidigare fullmäktigebeslut i december 2012.

Folkomröstningen avsåg fråga om indelningsändring avseende läns- och landstingsbyte för Trosa kommun.

Valdeltagandet var 36,41%.

Aktuella lagrum för kommunala folkomröstningar samt övrig dokumentation

KL 5:34

Lag (1994:692) om kommunala folkomröstningar

Valmyndighetens manual ”kommunal folkomröstning mellan valen”

Kommunledningsförvaltningen
Inger Modig Lind

Uppskattade kostnader för en eventuell folkomröstning

Kommunen står för kostnaden för en folkomröstning.

Uppskattningen av kostnader är baserad på tidigare kostnader för anordnade av EU-val och allmänt val samt uppgifter från valmyndigheten från tidigare genomförda folkomröstningar.

Valmyndigheten har rätt till ersättning för kostnader som föranleds av en kommunal folkomröstning.

Ersättningens storlek bestäms efter folkomröstningens genomförande genom att faktiska externa kostnader vidarefaktureras till den berörda kommunen.

Valmyndigheten	50 - tkr
Kostnader för arbetskraft	400 tkr
Sammanträdes och förrättningsarvoden till ledamöter och ersättare i valnämnden	
Arvode till röstmottagare under eventuell förtidsröstning och på valdagen	
Extra personal, valadministratörer, vaktmästare	
Resersättningar	
Tel ersättningar	
Valmaterial	20 tkr
Valmaterial som kan beställas från valmyndigheten ex valkuvert, omslag, sigill, valkassar mm.	
Eget framtaget material såsom:	50 tkr
Protokoll	
Utbildningsmaterial	
Valsedlar	
Röstkort	
Röstlängder	
Informationsmaterial	
Hyra för lokaler	10 tkr
Städ av lokaler	2 tkr
Bevakning, lås, larm	5 tkr
Annonsering	40 tkr
Porto	11 tkr
Tryckeri, eget	2 tkr
Övriga administrativa tjänster	5 tkr
Utkörning av material m m	
Representation	5 tkr
Förtäring under valdagen m m	
Uppskattad kostnad	600 tkr

Därutöver kommer förberedelserna inför folkomröstningen att innehålla en processledning och materialkostnader för ökade informationsinsatser och kunskapsuppbyggnad i slutförvarsfrågan ut till våra kommunmedborgare.

Processledning	450 tkr
Materialkostnad	200 tkr
Totalt	650 tkr

Kostnaden täcks av kommunens medel ur kärnavfallsfonden.

Datum
2017-03-06

Dnr

Sid
1 (1)

Förvaltningsrätten i Karlstad
Box 568
651 12 Karlstad

Överklagande av Migrationsverkets beslut 2017-02-24 med Dnr 733-2016-120284 angående ersättning för betydande extraordinära kostnader för evakueringsplatser.

Östhammars kommun (nedan kommunen) har fått avslag på sin rekvisition till Migrationsverket avseende utgifter för bevakning under den period som evakueringsboendet var i drift under 2015-11-23-2016-03-31.

Kommunen överklagar beslutet och anger följande:

Kommunen blev i slutet av februari 2016 ålagd av Migrationsverket att byta bevakningsbolag och genomförde detta 2016-03-07.

Med anledning av att de inneboende flyttade under mars 2016 så sa kommunen upp bevakningen och meddelade att behovet inte längre fanns till bevakningsbolaget. Bolaget meddelade då att de hade anställt personal som de hade uppsägningstid för och det renderade till en faktura gällande mars 2016 på 51 280 kronor.

Migrationsverket meddelade via telefon att kommunen skulle betala fakturan och sedan rekvirera beloppet från Migrationsverket.

Detta genomfördes av Östhammars kommun.

Östhammars kommun anser att de uppkomna kostnaderna inte tillkommit på grund av felaktig handläggning hos kommunen.

Kostnaderna har uppstått efter direktiv från Migrationsverket och ska därför ersättas av Migrationsverket utifrån givna försäkringar.

Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Peter Nyberg
Kommundirektör

Bilagor:

Beslut från Migrationsverket daterat 2017-02-24

Beställning av bevakningstjänst

Faktura från Securitas

Migrationsverket

Ulla Eriksson
Telefon: 010-203 72 85
orebro-statsbidrag@migrationsverket.se

Beslut
2017-02-24

Diarienummer
733-2016-120284

ÖSTHAMMARS KOMMUN Barn- och utbildningskontoret
2017 -02- 27
Dnr:

Östhammars Kommun
Box 66
Att: Birgitta Söderberg
742 21 Östhammar

Ärende om ersättning för betydande extraordinära kostnader för evakueringsplatser

Beslut

Migrationsverket beviljar Östhammars Kommun 8 000 kronor och avslår resterande del på 43 280 kronor.

I 13 § asylersättningsförordningen finns bestämmelser om återkrav.

Skälen för beslutet

Beskrivning av ärendet

Kommunen har sökt ersättning enligt asylersättningsförordningen. Ansökan kom in till Migrationsverket den 12 augusti 2016 och avser kostnader för evakueringsplatser under perioden 1 juni 2016 till och med 30 juni 2016 avser totalt 51 280 kronor.

Migrationsverket har i beslut A-110/2015 beslutat om aktivering av platserna.

Bestämmelser

Ersättningen regleras i 11 § förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.(asylersättningsförordningen).

Villkor för ersättning

En kommun kan söka ersättning för betydande extraordinära kostnader utöver ersättning enligt 3-9 §§ för personer som avses i 1 § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Migrationsverkets bedömning

Migrationsverket avslår kommunens ansökan gällande kostnader gällande fakturan från Securitas Sverige AB för stationärbevakning för perioden 160307-160331 eftersom detta endast kan beviljas till och med den 6 mars 2016.

Övrig upplysning

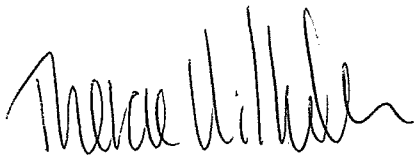
Enligt Migrationsverkets rutin kring bevakningstjänster av evakueringsplatser ska kommunerna kontakta Migrationsverket för behov av bevakning. Kostnaden för bevakningen går direkt till Migrationsverket och inte till kommunerna. För tid innan där kommunerna fått kostnader för bevakning kan kommunerna i efterhand återsöka ersättningen från Migrationsverket. Detta kan dock endast beviljas till och med den 6 mars 2016.

Administrativa upplysningar

Betalning sker den 28 februari 2017 till bankgiro 233 1361 på summan 8 000 kronor.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten i Karlstad. Överklagandet ska ha kommit in till Migrationsverket senast inom tre veckor från beslutsdatum. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs.

Therese Wilhelmsson
Beslutande

Ulla Eriksson
Föredragande

Beställning av bevakningstjänst

Beställare

Beställarens namn (<i>Kommunens namn</i>) Östhammars kommun	Organisationsnummer 212 000-0290
Beställarens kontaktperson 1 (<i>namn och titel</i>) Birgitta Söderberg projektsamordnare	Mobiltelefon till kontaktperson 1 070-5970703
E-postadress till kontaktperson 1 Birgitta.soderberg@osthammar.se	Telefon till kontaktperson 1 0173-86433
Beställarens kontaktperson 2 (<i>namn och titel</i>) Jaser Attaii	Mobiltelefon till kontaktperson 2 0707459069
E-postadress till kontaktperson 2 Jaser.attaii@gmail.com	Telefon till kontaktperson 2
Nuvarande huvudleverantör av bevakning Securitas ☐ Nokas ☐ G4S ☐ Annat företag ☒ Har ingen ☐	
Leverantörens namn samt kontaktperson: Bevakningspoolen Richard Nilsson 070-5305740	

Uppdragsuppgifter vid stationär bevakning och/eller ronderande bevakning

Namnet på lokalen Östhammars Sportklubbs lägergård	Uppdragsadress Sportgatan 2, 742 21 Östhammar
Stationär bevakning	
Antal stationära väktare 1	Uppdrags startdatum 20160307
Omfattning, varaktighet (<i>dygnet runt eller mellan klockslag</i>) Dygnet runt ☐ Mellan klockslag: 22.00-07.00	Uppdragets slutdatum (Evakueringsplatsens slutdatum) 20160331
Kräver uppdraget ordningsvakter? Ja ☐ Nej ☒	Finns ordningsvaktsförordnande? Ja ☐ Nej ☒ Vet ej ☐
Ronderande bevakning	
Antal ronder	Uppdrags startdatum
Omfattning, varaktighet (<i>mellan klockslag och frekvens</i>) Mellan klockslag: Frekvens:	Uppdragets slutdatum

Securitas Sverige AB
Box 12516
102 29 Stockholm

FAKTURA

Östhammars Kommun
Tekniska Kontoret
Box 106
742 21 Östhammar
Sverige

Att betala, SEK	54 100	Faktura-/OCR-nr	709370092
Förfallodatum	2016-06-29	Fakturadatum	2016-06-14
		Fakturakundnummer	249352002
Bankgiro	5048-7776	Ert referensnr	
Plusgiro	490 36 01-5	Ert referensnamn	Z6001

Specifikation	Antal	Å-pris	Belopp
Vår referens OM5665437 Ert referensnamn Z6001			
Hallstavik, Östhammar			
Stationärbevakning av evakueringsboende Östhammar 160307-160331 kl. 2200-0700 Totalt beställd bevakning 225H 18 + 88 timmar fakturerade 18H skarpa turrmar genomfördes, därefter ställdes bevakningen in. 119H kunde omfördelas/ombokas. 88H kvarstår 160307-160331			43 280,00
Moms 25,00 % på	43 280,00		10 820,00

Vid förfrågan kontakta: arbetsledning.roslagen@securitas.se Kundtjänst 010-470 21 00	Summa exkl. moms	43 280,00
	Total moms	10 820,00
	Öresavrundning	0,00
	Belopp att betala, SEK	54 100

Skatte- och bidragsprognos 2017 - 2021

Uppdaterad: 2017-02-23

SKL:s prognos: 2017-02-16

Antal invånare: 2017-02-14

21 785

Antal invånare	Budget/plan 2017	21 650	21 750		21 850	21 950	22 050
Antal invånare	Fastställt/prognos	21 775	21 875		21 975	22 075	22 175
	Fastställt		Prognos		Prognos	Prognos	Prognos
ÅR	2017	2018			2019	2020	2021
Eget skatteunderlag	47 246	48 352			50 065	51 471	53 098
Garanterat skatteunderlag	55 441	56 415			58 030	59 725	61 576
Underlag för inkomstutjämning	7 941	8 063			7 966	8 254	8 477
Kommunens skattesats	21,69	21,69			21,69	21,69	21,69
Länsviss skattesats	19,14	19,14			19,14	19,14	19,14
	MKR	MKR			MKR	MKR	MKR
Skatteinkomst före utjämning	1 024,8	1 048,8	4,0	-1,0	1 085,9	1 116,4	1 151,7
Inkomstutjämning	152,0	154,3	0,6	11,6	152,5	158,0	162,3
Kostnadsutjämning	-19,0	-19,1	-3,0	-5,3	-19,2	-19,3	-19,4
Regleringsbidrag/avgift	-0,2	-3,7	-0,6	-0,2	-5,6	-7,9	-9,3
Fastighetsavgift	51,5	52,5	0,0	0,5	56,5	57,5	58,5
LSS utjämning	-22,8	-22,9	0,0	0,1	-23,0	-23,1	-23,2
SKATTER, BIDRAG OCH UTJÄMNING	1 186,2	1 209,8	1,1	5,6	1 247,0	1 281,6	1 320,6
Korrigerad slutavräkning 2016	0,9						
Slutavräkning 2017	-6,6						
SUMMA	1 180,5	1 209,8					
SKL:s prognos 2016-12-21	1 176,8	1 208,8			1 246,0	1 282,2	
DIFFERENS	3,7	1,1			1,0	-0,6	1 320,6
Budget/plan KF 2016-11-15	1 171,3	1 204,2			1 243,3	1 279,1	
DIFFERENS	9,2	5,6			3,7	2,5	

**Total Budget/plan 2016-11-15 inkl del
10 mrdr**

1 182,3   1 215,2

1 255,6   1 292,6

**Inkl Kommunens del av 10 mrdr
ej i påsen ovan**

1 186,1   1 215,5

1 251,1   1 284,0

Ramökning 2,0% alt 1,5% alt 2,5%	Budget 2017	Korr Intern ränta	Växling m förv	Gem satsn från 2017	Förändr enl plan	Uppräkning 2,0% 2,0%	Gemen- sam satsn.	Budget 2018
Kommunstyrelse	-170 094	8 000	10 901	10 210	4 006	-25 869	-12 110	-174 956
Gemensamma satsningar	0				7 017	-25 869	-12 110	-30 962
Utvecklings- och strukturfond	-1 800	8 000		0				6 200
varav Planpott	-500							-500
varav inkluderande arbetsmarknad	-1 000							-1 000
Kommunstyrelsens kontor	-119 701	0	11 231	8 810	-1 757	0	0	-101 417
Politik	-7 778				-600			-8 378
Stab	-10 983							-10 983
Strategi	-6 690			2 250				-4 440
Gem Överförmyndarnämnd	-1 558				-112			-1 670
Gem Räddningstjänstnämnd	-22 940				-580			-23 520
Lednings- och verksamhetsstöd	-28 157			5 540	-465			-23 082
It-kontor	-12 210			1 020				-11 190
Tillväxtkontor	-10 415							-10 415
EAS Enheten för arbete och sysselsätt	-18 970		11 231					-7 739
Teknisk förvaltning	-48 593		-330	1 400	-1 254			-48 777
Bygg- och miljönämnd	-6 590				763			-5 827
Kultur- och fritidsnämnd	-37 304		330		-2 125			-39 099
Barn- och Utbildningsnämnd	-521 945			1 900	-2 500			-522 545
Socialnämnd	-414 810		-11 231		-5 000			-431 041
Finansförvaltning mm	-25 561				-1 000			-26 561
Netto Internränta	23 632	-8 000						15 632
SUMMA DRIFTSKOSTNAD	-1 152 672	0	0	12 110	-5 856	-25 869	-12 110	-1 184 397
Skatter och bidrag	1 182 321				32 880		266	1 215 467
Räntor, netto	-6 000				-500			-6 500
ÅRETS RESULTAT	23 649	0	0	12 110	26 524	-25 869	-11 844	24 570

Förändring från 2% uppräkn

0

2,02%

Ramökning 2,0% alt 1,5% alt 2,5%	2018	2019			2020			2021	
	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Uppr 1,5 o 2,5% Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Uppr 1,5 o 2,5% Budget	Förslag Rev.	Uppr 1,5 o 2,5% Budget
Kommunstyrelse	-174 956	-5 806	0	-180 762	-3 340	0	-184 102	-2 430	-186 532
Gemensamma satsn/besparing	-30 962	-3 992		-34 954	-2 230		-37 184	-2 230	-39 414
Utvecklings- och strukturfond	6 200			6 200			6 200		6 200
Kommunstyrelsens kontor	-101 417	0	0	-101 417	600	0	-100 817	600	-100 217
Politik	-8 378			-8 378	600		-7 778	600	-7 178
Stab	-10 983			-10 983			-10 983		-10 983
Strategi	-4 440			-4 440			-4 440		-4 440
Gem Överförmyndarnämnd	-1 670			-1 670			-1 670		-1 670
Gem Rådningstjänstnämnd	-23 520			-23 520			-23 520		-23 520
Lednings- och verksamhetsstöd	-23 082			-23 082			-23 082		-23 082
It-kontor	-11 190			-11 190			-11 190		-11 190
Tillväxtkontor	-10 415			-10 415			-10 415		-10 415
EAS Enheten för arbete och syssels	-7 739			-7 739			-7 739		-7 739
Teknisk förvaltning	-48 777	-1 814		-50 591	-1 710		-52 301	-800	-53 101
Bygg- och miljönämnd	-5 827			-5 827			-5 827		-5 827
Kultur- och fritidsnämnd	-39 099			-39 099			-39 099		-39 099
Barn- o utbildningsnämnd	-522 545	-4 600		-527 145	-4 000		-531 145		-531 145
Socialnämnd	-431 041			-431 041			-431 041		-431 041
Finansförvaltning	-26 561	-1 000		-27 561	-1 000		-28 561	-1 000	-29 561
Internränta	15 632			15 632			15 632		15 632
Uppräkning				-26 662			-54 083		-79 951
SUMMA	-1 184 397	-11 406	0	-1 222 465	-8 340	0	-1 258 226	-3 430	-1 287 524
Skatter och bidrag	1 215 467	40 375	-4 780	1 251 062	37 001	-4 051	1 284 012	36 597	1 320 609
Räntor, netto	-6 500	-1 500		-8 000	-500		-8 500		-8 500
ÅRETS RESULTAT	24 570	27 469	-4 780	20 597	28 161	-4 051	17 286	33 167	24 585
Varav extra statsbidrag	5 633			4 020			2 410		0
Diff mot 2% finansiellt resultatmål				-4 424			-8 394		-1 827
Finansiellt resultatmål: 2% av skatter och bidrag				25 021			25 680		26 412

Nyckeltal för att klara målen

		2018	2019	2020	2021
Resultatöverskott 2%	Lagd budget	2%	2%	2%	
Intäktsökning av skatter och bidrag 0,5%	Lagd budget	0,03	0,01	0,02	
För att uppfylla 0,5%	Minskad budget	10 mnkr	20 mnkr	30 mnkr	
Resultatöverskott som krävs		3,4%	3,9%	4,4%	4,9%

Region Mitt
Lokalpolisområde Norduppland

Medborgarlöfte för Östhammars kommun 2017

Samverkan mellan kommun och polis är nyckeln till ett framgångsrikt och effektivt brottsförbyggande arbete. Ett viktigt instrument för detta är medborgarlöften. Det kan ses som ett komplement till de samverkansavtal som redan idag finns mellan kommun och polis. Medborgarlöftet ska bidra till att öka tryggheten och minska brottsligheten i området.

Medborgardialoger har genomförts med kommuninvånare under hela året. Ofta har dessa gjorts i samband med olika former av möten mellan allmänhet och polis. Vi har därför en bra bild av vad kommunens innevånare uppfattar som trygghetsskapande åtgärder.

Medborgarlöftet för 2016 var följande:

Att det skulle genomföras gemensamma trygghetsvandringar i Alunda och Österbybruk med företrädare från kommunen, polisen och andra berörda.

Dessa trygghetsvandringar har genomförts och vi har också gjort en uppföljning av genomförda åtgärder.

För 2017 blir Medborgarlöftet att genomföra en Trygghetsvandring i ytterligare en ort. Den ort som känns mest angeläget är Gimo.

Det bör också göras förnyade uppföljningar av de åtgärder som ännu inte är genomförda i Alunda och Österbybruk.

Uppföljning:

Ska göras fortlöpande i forumet Trygg i Östhammar.

Utvärdering:

Ska göras årsvis

Östhammar.....

Jakob Spangenberg
Ordförande, kommunstyrelsen

Niklas Hållkvist
Chef LPO Norduppland